

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje “Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe”, koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

**Procena potreba za unapređenjem koordinacije i komunikacije i primeri
dobre saradnje i prakse lokalnih štabova za vanredne situacije sa teritorije 15
odabranih opština u Srbiji tokom vanredne situacije u vezi sa pandemijom
zarazne bolesti COVID-19**

IZVEŠTAJ

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

Sadržaj

Sažetak	1
Uvod	2
Cilj istraživanja, svrha i obim procene	2
Metod procene	2
Rezultati istraživanja	5
Bezbedno, podržavajuće i odgovorno okruženje.....	5
Osetljive grupe stanovništva.....	8
Funkcionisanje i rad opštine po pitanju osetljivih grupa stanovništva	9
Izazovi u zajednici tokom COVID-19	15
Socijalne usluge tokom vanredne situacije.....	17
Koordinacija i komunikacija tokom katastrofa i vanredne situacije	19
Procena – kvantitativni deo istraživanja	28
Digitalizacija	31
Obuke i osposobljavanje za reagovanje na katastrofe	32
Informisanost javnost o smanjivanja rizika od katastrofa i ublažavanja njihovih posledica	34
Primeri dobre prakse	35
Zaključci.....	37
Preporuke.....	38
Literatura	39
Prilozi.....	40
Prilog 1 Lista sekundarnih izvora podataka	40
Prilog 2 Obrazac informisanog pristanka za učešće u istraživanju	44
Prilog 3 Upitnik.....	46
Prilog 4 Vodič za dubinski intervju	49
Prilog 5 Vodič za diskusiju u fokus grupi	55
Prilog 6 Indeks društvenog razvoja 15 odabranih opština u 2018. godini	60
Prilog 7 Lista učesnika u istraživanju.....	65

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

Sažetak

Kriza koju izaziva COVID-19, dinamično se razvija u Srbiji, odnosno potrebe su se promenile od primene mera u delu u proleće 2020. Pandemija COVID-19 izvor je neočekivanog stresa i nedaća za mnoge ljude. Pandemija COVID-19 je, takođe, izvršila ogroman pritisak na sektor zdravstvene i socijalne zaštite, jer deluju u veoma izazovnim okolnostima. Određene grupe, koje su se već suočavale sa nejednakošću pre izbijanja, postale su više previđene i ranjive. Od najveće važnosti je osigurati da stanovništvo svuda i dalje ima pristup uslugama socijalne i zdravstvene zaštite. Da bi se sprečio prekid socijalnih usluga, potrebno je da partneri na nacionalnom nivou, kao i pružaoci usluga na lokalnom nivou, povećaju svoju otpornost i pružanje pomoći u obezbeđivanju dobrobiti zajednice kroz prihvatanje alata za virtuelnu saradnju i prakse.

Cilj procene je da se identifikuju prakse koordinacije, komunikacije i saradnje koje su primenjivali lokalni **Štabovi za vanredne situacije (ŠVS)** sa teritorije 15 odabranih jedinica lokalne samouprave (JLS) tokom prvog talasa pandemije koronavirusne bolesti (COVID-19) u 2020. godini u Republici Srbiji. Dodatno, postoji potreba za informacijama koje će JLS koristiti za identifikovanje, procenu, planiranje i pružanje potrebnih, pravovremenih i adekvatnih outreach usluga osetljivim grupama stanovništva tokom vandrednih situacija.

Metod: Procena potreba je sprovedena 2021. godine kao kvalitativno i kvantitativno istraživanje među predstavnicima ŠVS iz 15 JLS: Arilje, Kosjerić, Krupanj, Lajkovac, Loznica, Mionica, Pećinci, Plandište, Priboj, Prijepolje, Ruma, Sjenica, Sremska Mitrovica, Šid, Užice, na uzorku od 34 osobe angažovane u ŠVS na gradskom i nivou gradske opštine i opštine, oba pola, uzrasta od 18 do 65 godina. Uzorak je formiran namernim izborom gradova/opština. Kao instrumenti za prikupljanje podataka, formulisani su Upitnik sa pitanjima zatvorenog tipa i tematski vodiči za dubinske intervjue i diskusije u fokus grupi.

Rezultati: Iako je rastući teret vanrednih situacija dobro poznat u Srbiji i doneta su sva regulatorna rešenja za smanjenje rizika od katastrofa i upravljanje vanrednim situacijama, identifikovali smo nekoliko kritičnih barijera u koordinaciji, komunikaciji i saradnji u odnosu na pružanje usluga za osetljive grupe na teritoriji ispitivanih opština. Postoji politička posvećenost i podrška okruženja za integraciju svih aktera na lokalnom nivou. Identifikovane su slabosti u strukturama upravljanja, međusektorskoj koordinaciji i finansiranju odgovora na vanredne situacije u smislu nedostatka kadrova, sprovođenja mapiranja potreba osetljivih grupa i sledstvene procene, prioritizacije, primene i praćenja procedura. Mnoge JLS su prepoznale ulogu OCD u dokumentima u ovoj oblasti, ali evidentno je njihovo nedovoljno uključivanje u procenu, planiranje, sprovođenje i praćenje u ovoj oblasti u vezi sa potrebama osetljivih grupa. Informisanost i osposobljavanje stanovništva za reagovanje u vanrednim situacijama su oblasti u koje treba stalno ulagati. Fragmentirani sistemi za upravljanje informacijama i neadekvatna oprema identifikovani su kao uska grla.

Zaključak: Prema rezultatima ovog istraživanja, možemo zaključiti da su identifikovane barijere u koordinaciji, komunikaciji, saradnji i pristupu outreach socijalnim uslugama koje svi ostali učesnici Sistema smanjenja rizika od katastrofa i upravljanje vanrednim situacijama sa teritorije 15 odabranih JLS u Srbiji treba da prevaziđu kako bi doprineli pozitivnim ishodima za osetljive grupe. U skladu sa specifičnostima potreba osetljivih grupa, neophodno je planirati i sprovoditi specifične programe u oblasti smanjenja rizika od katastrofa i upravljanja vanrednim situacijama.

Glavne reči: koordinacija, komunikacija, saradnja, outreach usluge, štabovi, vanredna situacija, COVID-19, osetljive grupe

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

Uvod

Cilj istraživanja, svrha i obim procene

Osnovni cilj ovog istraživanja je da se identifikuju prakse koordinacije, komunikacije i saradnje koje su primenjivali lokalni ŠVS sa teritorije 15 odabranih jedinica lokalne samouprave (JLS) tokom prvog talasa pandemije koronavirusne bolesti (COVID-19) u 2020. godini u Republici Srbiji. Dodatno, postoji potreba za informacijama koje će JLS koristiti za identifikovanje, procenu, planiranje i pružanje potrebnih, pravovremenih i adekvatnih outreach usluga osetljivim grupama stanovništva tokom vandrednih situacija.

Glavno istraživačko pitanje je koje su uobičajene prakse koordinacije i komunikacije u identifikovanim ŠVS, kao i uspešne prakse i društvene odrednice koje, uprkos krizi, doprinose pozitivnim ishodima za osetljive grupe na teritoriji 15 odabranih opština tokom prvog talasa pandemije COVID-19 u 2020. godini u Republici Srbiji?

Da bi se odgovorilo na glavno istraživačko pitanje i unapredile prateće aktivnosti usmerene na poboljšanje outreach usluga socijalne zaštite, a time i ishoda zdravstvene i socijalne zaštite kod osetljivih grupa u 15 odabranih opština i šire, ključna istraživačka pitanja su:

1. Koje su ključne prakse koordinacije i komunikacije u identifikovanim ŠVS koje vode pozitivnim ishodima, tj. dobre prakse koje su karakteristične za opštine sa uspešnim primerima rada ŠVS?
2. Koje su ključne prakse koordinacije i komunikacije u identifikovanim ŠVS koje vode lošim ishodima, tj. loše prakse koje su karakteristične za opštine sa manje uspešnim odnosno neuspešnim primerima rada ŠVS?

Svrha procene je bilo razumeti prakse koordinacije, komunikacije i saradnje na lokalnom nivou tokom COVID-19 u 2020. godini koje su vodile boljim ishodima u kriznim/vanrednim situacijama za osetljive grupe stanovništva U Srbiji. Postoji i potreba za informacijama o potrebama na lokalnom nivou za razvoj i pružanje outreach metoda rada osetljivim grupama stanovništva tokom vandrednih situacija. Procena, takođe, daje informacije za povećanje kapaciteta štabova za vanredne situacije (ŠVS) za pravovremeni i adekvatni odgovor u vanrednim situacijama u skladu sa najboljom praksom u kontekstu trenutnog odgovora na COVID-19 pandemiju u Srbiji (smanjenje vrha pandemije, zaštita svih građana, izbegavanje preopterećenja sistema zdravstvene i socijalne zaštite i ostalih i poboljšanje zdravstvenih i razvojnih ishoda u lokalnim opštinama i šire).

Metod procene

Procena potreba je sprovedena kao kvalitativno i kvantitativno istraživanje među predstavnicima ŠVS iz 15 odabranih JLS. Protokol istraživanja je poslat na odobrenje 10. jula 2021. godine, koje je stiglo 19. jula 2021. godine.

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

Podaci korišćeni u istraživanju su prikupljeni kroz istraživanje sekundarnih podataka, studiju preseka, dubinski intervju sa ključnim informantima (Key informant interview, KII) i diskusiju u fokus grupi (Focus group discussion, FGD).

Vremenski okvir

Desk-istraživanje, odnosno prikupljanje sekundarnih podataka sprovedeno je u periodu od **30. juna do 10. jula 2021. godine**. U Prilogu 1 je *Lista sekundarnih izvora podataka*. Kvantitativno prikupljanje primarnih podataka je sprovedeno, kroz popunjavanje upitnika, u periodu od **28. jula do 10. septembra 2021. godine** u 15 odabranih opština u Srbiji, nakon odobrenja za početak dobijenog od GIZ-a. Kvalitativno prikupljanje primarnih podataka, kroz vođenje KII i FGD, sprovedeno je u periodu od **31. avgusta do 13. septembra 2021. godine**.

Lokacija

Istraživanje je sprovedeno u 15 JLS: Arilje, Kosjerić, Krupanj, Lajkovac, Loznica, Mionica, Pećinci, Plandište, Priboj, Prijepolje, Ruma, Sjenica, Sremska Mitrovica, Šid, Užice.

Uzorak

Istraživačku populaciju za KII i FGD su činile osobe angažovane u ŠVS na gradskom i nivou gradske opštine i opštine (komandant, zamenici komandanta, načelnik i članovi štaba) sa teritorije 15 odabranih opština u Srbiji, oba pola, uzrasta od 18 do 65 godina. Uzorački okvir je činio spisak koji je GIZ dostavio Asocijaciji Duga. Pri uključivanju u istraživanje, ispitanici su morali da ispunjavaju sledeće kriterijume:

- Ispitanici su bili angažovani u ŠVS sa istraživačkih lokacija u periodu od 15. marta do 6. maja 2020. godine na pozicijama kao komandant, zamenik komandanta, načelnik ili član štaba
- Ispitanici mogu da budu oba pola
- Ispitanici su uzrasta od 18 do 65 godina
- Daju informisan pristanak da učestvuju u istraživanju što potvrđuju svojim potpisom na obrascu za davanje pristanka
- Mentalno su podobni (mogu da shvate i odgovore na pitanja), u potpunosti razumeju i prihvataju pravila istraživanja
- Nisu prethodno učestvovali u istraživanju na jednoj od 15 istraživačkih lokacija

Uzorak je formiran namernim izborom gradova/opština. Uzorak su činile sve kontaktirane osobe uzrasta 18 do 65 godina u odabranim opštinama, koje su dobrovoljno pristale da učestvuju u istraživanju i potpisale *obrazac informisanog pristanka za učešće u istraživanju* (Prilog 2). Planirana veličina uzorka je bila 15 za upitnik i KII i 24 učesnika za FGD, odnosno ukupno planiranih 15 popunjenih upitnika i 39 intervjuisanih osoba.

Alati za prikupljanje podataka

Kao instrument za prikupljanje podataka, formulisan je *Upitnik o praksama koordinacije, komunikacije, politika uključivanja, monitoringa i evaluacije jedinica lokalne samouprave u okviru Sistema za smanjenje rizika od katastrofa i upravljanja vanrednim situacijama Republike Srbije* sa pitanjima zatvorenog tipa (Prilog 3). Upitnik sadrži 22 pitanja koja se odnose na prava i dužnosti koje JLS i lokalni ŠVS imaju u upravljanju rizikom od katastrofa i

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

vanrednim situacijama¹. Konkretno, varijable koje su praćene tokom istraživanja se odnose na načine koordinacije i komunikacije ŠVS-a i uspostavljanja partnerstva u JLS tokom pandemije COVID-19.

KII i FGD su sprovedene sa članovima ŠVS koji su upućeni u uobičajene prakse koordinacije, komunikacije i saradnje u odabranim zajednicama. Po jedna FGD je bila sprovedena u 3 odabrane JLS: Užice, Sremska Mitrovica, Pećinci. Za dubinske intervjue i FGD, korišćeni su tematski vodiči za KII (Prilog 4) i FGD (Prilog 5) sa sledećim temama:

- Identifikovanje koordinacione i komunikacione prakse ŠVS-a u odabranim JLS
- Ispitivanje primene praksi ublažavanja i zadržavanja za osetljive grupe u JLS tokom pandemije COVID-19
- Procena potreba i preporuke za poboljšanje koordinacije ŠVS-ova i pristupa outreach socijalnim uslugama
- Razumevanje društvenih odrednica, kao što su bezbedno, podržavajuće i odgovorno okruženje, koje će doprineti boljem planiranju budućih strategija i aktivnosti
- Identifikacija uspešnih priča i primera dobre prakse sa boljim zdravstvenim i socijalnim ishodima koje treba dalje promovisati

Razvili smo konceptualni okvir zasnovan na socijalno-ekološkom modelu i koristili ga u čitavom istraživačkom procesu. Ovaj okvir omogućava nam da identifikujemo i bolje razumemo barijere u okruženju na lokalnom nivou, odnosno bolje razumemo faktore okruženja koji utiču na prakse koordinacije, komunikacije i saradnje lokalnih ŠVS u vezi sa smanjenjem rizika od katastrofa i upravljanjem vanrednim situacijama, na pružanje outreach usluga osetljivim grupama stanovništva, kao i na koji način planirati razvoj ovih kapaciteta, organizovanje i uključivanje čitave zajednice. Po našem okviru, pružanje usluga socijalne zaštite mora se održavati i dok traje vanredna situacija i dok se i pružaoci usluga i osetljive grupe suočavaju sa različitim faktorima uticaja u različitim društveno-ekološkim dimenzijama, kao što su fizička isključenost (život na mestima koja nisu lako ili fizički dostupna pružaocima outreach usluga, nedostatak pouzdanog prevoza ili druge poteškoće u fizičkom pristupu pružalaca usluga, geografska udaljenost, nedostatak geografske pokrivenosti uslugama), siromaštvo i uslovi na poslu i način rada (psihički i fizički naporni, nedovoljno plaćeni poslovi i poslovi u lošim uslovima), faktori socijalne isključenosti (kulturne i/ili jezičke prepreke u pristupu uslugama, nedostatak socijalnih kontakata, nasilje, život u stigmatizovanom okruženju koji vodi diskriminaciji i nemogućnost dobijanja socijalne podrške), informisanost o outreach uslugama (nedovoljno poznavanje sistema traženja i pružanja outreach usluga), dostupnost/pristupačnost outreach uslugama (nedostatak pokrivenosti uslugama, visoki troškovi pružanja usluge, nedostatak pružalaca usluge, nedostatak kontinuiteta u pružanju usluge).

¹ Član 29 Zakona o smanjenju rizika od katastrofa i upravljanje vanrednim situacijama („Sl. glasnik RS“ 87/18)

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

Rezultati istraživanja²

Bezbedno, podržavajuće i odgovorno okruženje

Prema Indeksu društvenog razvoja gradova i opština u Republici Srbiji, u 2018. godini zabeležen je blagi pad vrednosti indeksa u odnosu na 2011. godinu (sa 48,14 na 47,74), a nastavljen trend starenja stanovništva, uz povećanje indeksa zavisnosti stanovništva (mladi i stari), a posebno indeksa zavisnosti starih.³ Ekonomska aktivnost uticala je na rast zaposlenosti, smanjenje nezaposlenosti i nominalni rast prosečne neto zarade. Zdravstvena zaštita ostvarila je napredak u pogledu produženog očekivanog trajanja života. Udeo korisnika novčane socijalne pomoći relativno je stabilan u periodu 2011-2018, pa su rashodi za socijalnu zaštitu po stanovniku ostvarili su nominalni rast. Najznačajnija novčana davanja za siromašne su novčana socijalna pomoć i dečiji dodatak. Pravo na novčanu socijalnu pomoć tokom decembra 2018. godine ostvarilo je 3,5% ukupnog broja stanovnika. Indeks razvoja 15 targetiranih opština je prikazan u Prilogu 6.

Po pitanju okruženja, skoro svi ispitanici vide svoje okruženje kao sigurno i stava su da su njihove JLS zdrava i bezbedna mesta za život:

„Životna sredina je, ovo je malo mesto, jako dobra. Ima puno zelenila, puno zdravog i čistog vazduha. Nema nekih zagađivača, firmi i tako dalje. I nema, čak, mnogo ni vozila. Ali, opet kažem to nije neki veliki grad, neki Beograd ili tako dalje, gde vi morate zelenilo veštački da proizvodite. Mi, na svu sreću, zelenila imamo u okruženju.“

„Nismo ni najgori, nismo ni najbolji. Privreda nam je prilično razvijena. Ima dosta privatnih, malih firmica, 10-15 zaposlenih. Dosta poslova firma daje trećim licima. Dosta autoprevoznika. 50% domaćinstava se bavi poljoprivredom. Ministarstvo poljoprivrede ima dosta subvencija, samo ih treba iskoristiti. Nema u opštini nekih velikih trzavica. Ne živi se toliko loše. To se sad videlo tokom pandemije korone, gde su sve porodice iz Beograda i većih gradova setili svojih starih ognjišta, starih predaka. Sva domaćinstva su sređena. Da imaju neku sigurnost.“

„Jako bogata sredina za život, u više aspekata. Ima i puno materijalnog bogatstva. Ovde živi stvarno puno nacionalnosti.“

Neki su, ipak, smatali da je njihovo okruženje pod ekstremnim rizikom od katastrofa zbog konfiguracije terena, gustine naseljenosti, organizacije poslovnih aktivnosti, nedostatka velikih otvorenih površina itd.:

„Naš grad je imao nesreću da u proteklih 10 godina ima 7 ovakvih vanrednih situacija, od snežnih padavina, velikih požara, prestanka vodosnabdevanja, problema sa poplavama, kliziština i na kraju sa COVID-om. Naša organizacija je već više puta testirana.“

² Tok prikupljanja podataka, organizacija KII i FGD je zavisila od trenutnih kadrovskih kapaciteta u JLS, s obzirom na, kako je navođeno, veći obim posla usled COVID-19 krize i česta odsustvovanja prouzrokovana zaražavanjem ili kontaktima sa zaraženima/obolelim od COVID-19.

³ Indeks društvenog razvoja gradova i opština u Republici Srbiji. Tim za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva Vlade Republike Srbije, jun 2020

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

Uglavnom svi prepoznaju potencijale opština i gradova i kao najveći podsticaj za razvoj vide uvođenje nove saobraćajne infrastrukture:

„Značajno je što krajem godine kreće brza saobraćajnica. Radi se, takođe, autoput, tako da ćemo biti povezani tim brzim saobraćajnicama. Time će geostrateški položaj grada biti veći. I Beograd i Novi Sad će nam biti na sat vremena. Ljudi mene pitaju odakle ljudi dolaze i šta je to njima interesantno. Imamo jaku dijasporu. Ljudi koji imaju novca, pa kupuju nekretnine da izdaju. Dolaze ove fabrike, pa menadžerima treba smeštajnih jedinica i Republika Srpska je tu blizu, pa ljudi prosto vole da imaju tu nešto. Turistički potencijal je dosta značajan. Etno turizam je dosta razvijen.“

U većini slučajeva, ekonomska situacija je prikazivana kao veoma podržavajuća za dalji rast i razvoj:

„Ekonomska situacija je nikad bolja. Imamo i dokaze za to. Dokazujemo budžetom opštine. Porez na zarade u odnosu na prošlu godinu je za oko 140 miliona veći, u odnosu na prethodnu nekih 200 miliona. Ova kriza izazvana korona virusom, nije se, na svu sreću, odrazila puno. Sve fabrike rade punom parom i proširuju se.“

U najvećoj meri je prisutan stav da je industrijski potencijal opština veliki i da se u njega dosta ulaže:

„Sjajna sredina za život. Prvo zbog geografskog položaja, jer svi veliki centri su blizu opštine. Imamo značajnu industrijsku zonu, koja će biti na tom čvorištu. Tu je već zaposleno nekoliko hiljada ljudi. Biće još interesantnije, naročito za špediciju i saobraćaj.“

„Doseljavaju se zbog posla. Industrijalizacija opštine je na zavidnom nivou, unazad 10 godina. Samo ko neće da radi, taj je nezaposleni. Iznajmljuju stanove, kupuju kuće.“

Smatraju, takođe, da dugoročnije treba više ulagati u preduzetništvo:

„Neko moje lično mišljenje jeste da smo zanemarili pre svega privatni sektor, odnosno privatno preduzetništvo. Preko 50% radno aktivnog stanovništva upravo radi u toj fabrici, da ne pominjem i ostale državne institucije koje, takođe, postoje u opštini, tako da opština ima taj trend da, slaba je, pogotovo kod mladih, a naravno i kod ljudi srednjeg doba da imaju slabu inicijativu, pre svega, za neki privatni sektor, odnosno taj preduzetnički duh. I najvećim delom smo, u svojoj istoriji, i dan danas, upravo oslonjeni na državu i ja se nadam da se polako ta svest stanovnika opštine menja i da ćemo u nekoj bliskoj budućnosti se više okretati tom privatnom sektoru, a manje oslanjati na državu.“

„Velika stopa zaposlenosti u poslednje vreme. Dosta radimo preko Nacionalne službe za zapošljavanje kroz mere podsticaja. To je samozapošljavanje, novozapošljavanje. Ove godine smo odradili trogodišnji plan.“

Stava su da je velika površina teritorije u nadležnosti JLS faktor koji utiče na organizaciju i funkcionisanje službi javnog sektora:

„Problem opštine je razuđenost i mali broj stanovnika na broj naseljenih mesta. Problem su oni ograničavajući faktori u zapošljavanju u DZ, javnim ustanovama, sve zbog broja stanovnika. Ok je to za grad, dok ovde moraš da pokriješ 15 ambulanti, ne znam ni kako se dovijaju.“

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

Problemi u ekologiji su kao u ostalim opštinama u Srbiji i izjavljuju da treba uvoditi dugoročnija rešenja:

„Imamo nekoliko divljih deponija, malih. Imamo odvojen novac za saniranje toga i to ćemo rešavati u narednom periodu. Ali, problem je taj otpad. Kad se čiste te divlje deponije, tu je jako nepristupačno, jer oni dođu do ivice puta i izruče, a vi do dole morate putnu infrastrukturu mora da napravite u tom nekom zabranu da bi se to očistilo.“

„Odlaganje smeća, stanovnici nisu edukovani, svest o problemu je na niskom nivou, probali smo to da rešimo, ali bezuspešno. Dobili smo sredstva MZZS za sanaciju divlje deponije, no to je jednokratno rešenje. Želimo dugoročna rešenja.“

„Gradi se prva toplana na biomasu u saradnji sa GIZ-om.“

Prepoznata su i rešenja:

„Da nas puste da se sami ogranižujemo za sebe, po potrebama.“

Što se tiče stigme, stavovi profesionalaca u socijalnoj zaštiti su ambivalentni. Niti se slažu niti odbacuju tvrdnju da život u stigmatizovanom okruženju (zbog postojanje kulturnih i/ili jezičkih barijera u pristupu uslugama, povećanog nasilja prema pripadnicima osetljivih grupa, nedovoljnog pristupa uslugama u zajednici, a pre svega zdravstvenim i socijalnim) i nemogućnost dobijanja socijalne podrške (zbog nedostatak socijalnih kontakata, porodičnih i sekundarnih, nedostatak zdravstvenog i penzijskog osiguranja i sl.) mogu biti faktori koji povećavaju šansu za pojavu isključivanja iz sistema:

„Stigma? Nekako mi to deluje kao jedna i druga krajnost. Mislim da nije baš ni podržavajuće preterano, ali nema ni te stigmatizacije. Nekako neka zlatna sredina. Ne bih mogla da se izjasnim ni na jednu, ni na drugu stranu.“

„Nema ovde stigme, svima je jednako sve dostupno. Bilo koje opredeljenje, nacionalna pripadnost, seksualno opredeljenje. Zna se koji su uslovi za dobijanje usluge.“

„Nema stigme, oni se oslanjaju na nas. Smatraju da smo u obavezi da im dajemo, što mi i radimo. Proveravamo stalno na terenu prijavljeno stanje, jer su česte zloupotrebe.“

Na pitanje o eventualnoj povezanosti velikog napora pri psihički i fizički intenzivnim terenskim poslovima u posebnim uslovima sa nedosezanjem uslugama tokom vanrednog stanja, ispitanici smatraju da to ne povećava šansu da pružaoci usluga ne žele da pružaju outreach usluge osetljivim grupama stanovništva:

„Mentalno zdravlje? Ne mislim da još uvek osećamo posledice. Sad kad pogledam...mislim da se to, ipak, odrazilo. Ljudi su kraćih živaca, postaju sitničavi, to su sve simptomi. Imali smo edukaciju oslobađanje od stresa. Jako puno posla ima, džaba ti sve edukacije. Ti nemaš vremena ni da sedneš, da izbrojiš do 10, duboko diši, nemaš vremena ni za to. Tek kad sve prođe. U socijalnoj zaštiti je dobro što ima tih seminara, obuka. Ti u centru radiš samo sa problemima, stalno se puniš negativnom energijom. Mislim da će nas novi talas dotući.“

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

Osetljive grupe stanovništva

Katastrofe povećavaju socijalnu isključenost, nejednakost, ranjivost i ugroženost određenih marginalizovanih, osetljivih grupa. ⁴Prema istraživanju o uticaju epidemije COVID-19 na ljudska prava u Republici Srbiji, osetljive grupe su bile one društvene grupe koje se tradicionalno suočavaju sa najvećim stepenom rizika od diskriminacije, siromaštva ili socijalnog isključivanja, kao i grupe koje su identifikovane kao grupe u riziku na osnovu nalaza UN mehanizama i kontinuirane razmene sa OCD: Romi/kinje, osobe sa invaliditetom, LGBTI osobe, beskućnici/e, osobe koje žive sa HIV/AIDS, lica lišena slobode, mladi, branitelji/ke ljudskih prava, novinari/ke.⁵ U Republici Srbiji izrazito ugroženi su nezaposleni, lica bez obrazovanja, višečlana domaćinstva i oni koji žive van gradskih naselja.

Većinom, predstavnici JLS smatra da većina stanovništva živi u dobrim materijalnim uslovima, ali da svakako ima ljudi koji nisu u materijalnom dobrom statusu i da opštine veliki deo svog budžeta upravo izdvajaju za socijalna davanja kako bi tim socijalno ugroženim kategorijama stanovništva pomogli na sve moguće načine. Smatraju da su znaju koje su osetljive kategorije na njihovoj teritoriji:

„Osetljive grupe znamo po situaciji, npr. za vreme velike snežne padavine znamo sigurno 40 lica, lokacija. Maksimalan broj je oko 4200 lica sa problemima sa sluhom, vidom, sa invaliditetom. Izvor su nam evidencija CSR, patronaže DZ, CK koordinira prikupljanje podataka od OCD.“

Kao osetljive grupe su prepoznati stari, deca sa smetnjama u razvoju, osobe sa invaliditetom, mentalno nerazvijene osobe, deca sa cerebralnom paralizom, Romi, interno raseljena lica, izbeglice, migranti, staračka-samačka domaćinstva na periferiji opštine, grupe kojima je potrebna pomoć i koje nisu sposobne za samostalno obavljanje svoje delatnosti, materijalno ugrožene porodice, samohrani roditelji, prevashodno majke sa decom, paraplegičari, ratni vojni invalidi, autistična deca, žene žrtve nasilja, siromašni, porodice sa velikim brojem dece.

Pogotovo su za vreme prvog talasa COVID-19 takvim socijalnim kategorijama izlazili u susret, smatraju najviše kroz materijalna davanja:

„Tokom korone – staračka-samačka domaćinstva su bila u najvećem problemu, bez obzira da li su materijalno ugroženi, samo zato što nisu mogli da se kreću. Materijalno ugroženi, ovi koji su bili radno sposobni, prilično su se čuvali. Biće potrebna pomoć u kući. Dnevni boravak nije radio, ali to ne znači da nije potrebna ta usluga. Njima tada treba još više ta usluga, ali to je baš osetljiva kategorija. Nismo razmatrali kako bi to rešili. Na nivou Republike je nama naložilo... Ne znam za neki primer. Globalno se nismo snašli.“

„Jedna od posebnih mera koje smo mi sami izdvojili, jeste da smo izdvojili iz budžeta za podelu vaučera za najugroženije stanovništvo, za penzionere koji su imali primanja ispod 30.000 dinara za kupovinu nekih osnovnih kućnih poteba. To smo zajedno u saradnji sa CSR, sa Biroom za zapošljavanje, jer su dobila i lica koja se nalaze na evidenciji biroa.“

⁴ Priručnik: Osetljive/ranjive kategorije stanovništva – pre, u toku i nakon vanredne situacije, SKGO

⁵ Posledice Kovid-19 na položaj osetljivih grupa i grupa u riziku - uzroci, ishodi i preporuke. Tim za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva. Beograd, 2020

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

Funkcionisanje i rad opštine po pitanju osetljivih grupa stanovništva

U 2018. godini, u 137 od 145 JLS, oko 25,4 hiljade korisnika prosečno mesečno je koristilo četiri grupe usluga u oblasti socijalne zaštite⁶:

- Dnevne usluge u zajednici, kao najrasprostranjenija grupa socijalnih usluga (89% od svih usluga) sa 21.840 korisnika prosečno mesečno, pružane su u ukupno 135 opština i gradova, i to najviše: pomoć u kući za odrasle i starije, lični pratilac deteta (za decu sa smetnjama u razvoju i invaliditetom), dnevni boravak za decu sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, najmanje svratište (za decu ulice odnosno decu koja žive i rade na ulici). Osobe ženskog pola su činile više od polovine korisnika ove usluge, većinom iz urbanih sredina.
- Usluge podrške za samostalni život obezbeđivalo je ukupno 29 JLS za 380 korisnika prosečno mesečno, najčešće kroz personalnu asistenciju za odrasle osobe s invaliditetom, stanovanje uz podršku za mlade koji se osamostaljuju odnosno napuštaju sistem socijalne zaštite, ređe za stanovanje uz podršku za osobe s invaliditetom. Osobe muškog pola iz urbanih sredina su bili većinom korisnici.
- Usluge smeštaja su obezbeđivane u 26 JLS, kroz smeštaj u prihvatilište (za decu, odrasle i starije, žrtve nasilja, žrtve trgovine ljudima) i predah smeštaj, za 1.531 korisnika prosečno mesečno, i beležile su blagi pad u odnosu na prethodni period. Podjednako su bila zastupljena oba pola, uglavnom u urbanim delovima.
- Savetodavno-terapijske i socijalnoedukativne usluge pružane su u 37 JLS, kroz savetovalište i porodičnog saradnika, za 1.626 korisnika prosečno mesečno. Uslugu su više koristile osobe ženskog pola, pretežno iz urbanih delova države.
- Tokom 2018. godine, pružaoci usluga iz javnog, državnog sektora obuhvatili su 58% od ukupnog broja korisnika sve četiri grupe usluga, iz privatnog neprofitnog sektora 35%, dok su iz privatnog profitnog sektora obuhvatili 7% korisnika. Značajno je da su se, zahvaljujući obezbeđivanju licence za pružanje usluga, privatni pružaoci iz profitnog sektora uključili na tržište usluga socijalne zaštite, a i da se povećao udeo pružalaca usluga iz privatnog neprofitnog sektora sa 26% u 2015. godini. U 2018. godini, oko 87% ukupnog broja korisnika dobijao je usluge čiji se kvalitet osiguravao licencom.
- Ukupni rashodi za usluge socijalne zaštite u nadležnosti JLS iznosili su 2018. godine 0,07% BDP-a. Rashodi za usluge socijalne zaštitu u nadležnosti JLS po stanovniku iznose u proseku približno 454 dinara godišnje, a gotovo 70% opština i gradova izdvajalo je manje od tog iznosa. Od ukupnih rashoda, preko tri četvrtine sredstava (76,5%) obezbeđeno je iz budžeta JLS bez prihoda od namenskih transfera, dok se preostali rashodi finansiraju iz namenskih transfera 17,1%, donatorskih sredstava 2,8%, participacije korisnika 2,2% i republičkog budžeta 0,6%. Ukupni rashodi za materijalnu podršku u nadležnosti JLS 2018. iznosili su 0,14% BDP-a.
- Nalaz mapiranja iz 2018. godine je da postoji potreba za daljim unapređivanjem i razvojem usluga socijalne zaštite u JLS, za uspostavljanjem redovnog sistema izveštavanja, i za

⁶ Matković i Stranjaković (2020). Mapiranje usluga socijalne zaštite i materijalne podrške u nadležnosti jedinica lokalnih samouprava u Republici Srbiji. Tim za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva Vlade Republike Srbije

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

preispitivanjem pojedinih rešenja koja su formulisana Uredbom o namenskim transferima u socijalnoj zaštiti.

U nekoliko opština, većinom razvijenijih, ispitanici su prikazali primere dobre prakse procene potreba, prikupljanja podataka i informacija, planiranja, organizacije, koordinacije, komunikacije i saradnje različitih aktera na lokalnu priliku pružanja usluga u okviru sistema socijalne zaštite:

„Zaposlenih u CSR 33, stručnih radnika 18. Za usluge socijalne zaštite imamo 13 gerontotomačica, 5 stručnih radnika u Sigurnoj kući i 1 domaćina, 2 stručne radnice, 1 pravnicu, 1 koordinatorku. Njih CSR angažuje kao pružalac socijalne usluge, direktno dobijamo sredstva od opštine.

U ruralnim delovima, 1 gerontodomačica pokriva 3 udaljena mesta. Grad je isto podeljen na sektore i takvom raspodelom posla je pokrivena kompletna opština.

Preko GIZ-a, imamo Pomoć u kući (PUK) za decu u razvoju koju pruža Škola za osnovno i srednje obrazovanje „FKF“. Oni imaju odvojeno obrazovanje i stručnu službu koja je licencirana da pruža PUK za decu, omladinu i starije osobe sa smetnjama u razvoju i njihove porodice. Naša škola ima poverene poslove koje finansira Ministarstvo, obrazovanje finansira Pokrajina i Republika, a socijalnu zaštitu lokal. To je Dnevni boravak u sklopu škole već 30 godina, koji je licenciran. U sklopu toga su pokrenuli usluge socijalne zaštite zajedno sa opštinom koja to finansira. Imaju dvojako finansiranje. Mi imamo organizovan prevoz i lične pratiocice za decu van teritorije naše opštine. Licencirana udruženja pružaju usluge – Caritas za PUK.

Kod nas su sve usluge besplatne. Zaposleni koji su finansirani od strane grada su se izdvojili u socijalnu zaštitu. Nismo dodatno zapošljavali. Oni su stručni licencirani radnici. Kontrola kvaliteta rada je licenca.

*Socijalne usluge ne opterećuju opštinu u toj meri, imamo budžet koji planiramo. Nove korisnike i uslugu uvodimo prema broju korisnika koji iskazu potrebu za tom uslugom. Npr. majke podnesu zahtev, nekoliko njih, mi po Pravilniku o uslugama u socijalnoj zaštiti postupamo. CSR se onda obrati Interresornoj komisiji da vidi koji je to broj dece koji ispunjava kriterijume usluge i školi da vidimo koliko je takve dece u njihovom sistemu. Oko 47 je bilo i onda smo se odlučili za uvođenje nove usluge. **Bila su uključena udruženja za autizam, Down, cerebralnu paralizu.***

Plan je da se proširi saradnja sa zdravstvenim sektorom, pošto naši korisnici imaju potrebu za tim, ali to još nije zaživelo. Kao neka vrsta inicijative za uvođenje socijalno-zdravstvene usluge.

„Lepeza naših usluga je najizdašnija u Srbiji. Imamo besplatan vrtić za svu decu. Besplatni udžbenici za svu decu. Sredstva za nezaposlene porodilje. Besplatna užina za socijalno ugorženu decu, mada smo mi to malo šire postavili. Praktično, u školama za koga god da procene da su socijalno ugroženi, ne moraju biti primaoci socijalne pomoći, obezbeđena su sredstva. Za osetljive grupe, nacionalne manjine, pre svega mislim na Rome besplatne udžbenike. Stipendiramo decu koja pohađaju srednju školu. Logopedi, psiholozi, fizioterapeuti, plate im isplaćujemo. Ideja je da mi to radimo, zato smo se opredelili da opštinska ustanova „OR“ na lokalnu daje licencu.“

„Učestvujemo (OCD) u formulisanoj svim dokumenata koja se tiču planiranja u svim oblastima. Uvek procenjujemo potrebe, tako radimo projekte. Upravo na taj način su uvedene nove

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

socijalne usluge u gradu na osnovu tih iskazanih potreba ciljnih grupa. Imamo 9 usluga socijalne zaštite koje finansira iz budžeta grada. Za samo 2 usluge minimalne, simbolične participacije koje zavise od primanja korisnika, mesečno oko 1000 dinara."

„U saradnji sa CSR pružamo socijalne usluge. I sa Društvom za cerebralnu paralizu „Zora“ iz Ivanjice za uslugu lični pratilac, preko javne nabavke, deci kojoj interesorna komisija dodeli to pravo i da mišljenje. Mi komuniciramo sa udruženjem, dostavljamo spisak ko je zainteresovan za rad. Oni pozivaju te ljude, vrše obuku, onda dobijaju sertifikat/licencu."

„Od usluga imamo uslugu ličnog pratioca, dnevnog boravka, pomoć u kući. Usluge pruža CSR, jedino uslugu ličnog pratioca pruža Društvo za cerebralnu paralizu iz Ivanjice – već 5-6 godina, preko javnog konkursa. Saradnja je odlična. Finansira se iz namenskih sredstava, na godišnjem nivou. Prvi put smo ove godine izdvojili u budžetu dodatna sredstva. Potreba postoji. Do sada je bilo 26 ličnih pratilaca, sada treba 39. Povećava se obuhvat dece i, na žalost, i potreba. Prijavljuju se opštini, sa mišljenjem interesorne komisije. Pravi se spisak, redovno se ažurira i zatim obaveštava načelnicu, finansije i obezbeđuju se dodatna sredstva."

U većini JLS, učesnicama našeg istraživanja, smatra da ulaže i preko svojih mogućnosti u različite vrste pomoći u oblasti socijalne zaštite, javnog zdravlja, bezbednosti, prevencije, edukacije:

„Kvartalno, za naše najstarije sugrađane, odnosno penzionere sa najmanjim primanjima. Takođe, studentske stipendije su nam najveće. Porodilje dobijaju, za svako rođeno dete, pomoć od opštine. Finansiramo vantelesnu oplodnju. Besplatan je prevoz za đake srednje škole, osnovne škole, takođe i vrtić."

„Udruženje „YZ“ se bavi socijalnim uslugama lični pratilac za decu sa posebnim potrebama i pomoć u kući/gerontodomaćice. Od 2017. godine ih finansiramo. I pre je pružana, al' je radila Ivanjica. To nisu profitabilna udruženja. Nego maltene rade da pokriju svoje troškove. Preko CSR idu novčane i socijalne pomoći u slučaju jednokratne pomoći, pomoć pri ogrevu, prilikom sahrana, socijalna davanja, za nezaposlene, porodilje."

„Nemamo probleme oko finansiranja usluga. Lokalna samouprava finansira 2 ili 3 doktora iz svojih sredstava. Sve projekte koje CSR realizuje, opština finansira bez ikakvih problema."

Na pitanje da li ove usluge predstavljaju opterećenje za opštinu i da li ulogu opštine treba proširiti, odgovori idu od uglavnom podržavajućih gde se shvata neophodnost razvoja u ovoj oblasti:

„Opterećenje opštine? Ne opterećuje. Ne možemo da gledamo kao trošak, to je prosto neko ulaganje i neki zajednički odnos da pomognemo onima kojima je ta pomoć neophodna."

„Ne naročito. Naša opština ima najmanji broj korisnika novčane pomoći u odnosu na ceo okrug. Mislim da je razlog bolji standard, stranke same podnose zahteve u onom momentu kada su materijalno ugroženi. Imamo, čini mi se, više mogućnosti zapošljavanja. Imamo Kancelariju za smanjenje siromaštva gde siromašni slojevi, radno sposobni, imaju mogućnost da rade, da budu plaćeni ili da dobiju pomoć u naturi. Što verovatno smanjuje pritisak na CSR."

„Projektni budžet opštine. Mi, kao ustanova, imamo slobodu da kreramo, nismo do sad suočili da nam je nešto uskraćeno. Nedostatak kadra jeste problem da bi se usluge podigle na viši nivo ili se proširile. CSR ima 8 zaposlenih, 5 stručnih radnika, ne možemo mi da budemo pružaoci usluga svega i svačega u opštini. I po zakonu i ne možemo. Outreach bi pomogao."

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

„Moramo da imamo sluha. Primarna dužnost lokalne samouprave jeste da komunalna delatnost bude na nivou, da groblja budu uređena, da javne površine budu pokošene, da se smeće odnosi, da vodosnabdevanje bude redovno, da snabdevanje toplotnom energijom bude redovno, gasom, da socijalne usluge budu na što višem nivou.“

„Nemamo trenutno udruženja koja bi preuzela pružanje socijalnih usluga, pogotovo bi trebalo za pomoć u kući. Po meni bi to trebalo da izađe iz CSR i da bude neko udruženje koje će da pruža tu uslugu. Iz razloga što smo svi ograničeni, sva ta javna preduzeća, ograničeni za prijem radnika i onda ne može da se obezbedi dovoljan broj osoblja da se pruža ta pomoć, ne mogu da se obezbede sredstva. Imamo udruženje za invalide i hendikepirane, udruženje slepih, ali nisu oni licencirani. To su više korisnici usluga. To bi trebao da organizuje neko od ovih stručnih radnika, znači lice koje ima licencu da osnuje to udruženje, da može da pruža takvu vrstu usluge, da bi to bilo u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima.“

do predstavljanja davanja kao „naprezanja finansija do krajnjih granica za usluge socijalne zaštite“:

„Socijalna davanja - jeste veliko opterećenje. Pre svega finansijski. Kadrovski ne toliko, finansijski je veliki problem, jer opština iz godine u godinu im sve manji budžet, a socijalna davanja su nam ostala na istom nivou. A čak smo uveli i neke nove mere.“

„Od pre 3-4 godine smo krenuli sa licenciranjem NVO. Imamo 2 usluge socijalne zaštite PUK i ličnog pratioca. Mi nemamo mogućnosti, ni konsultacije da prezentujemo potrebe i planove višim nivoima. Transfer dobijesh Rešenjem o tranferu. Na osnovu stepena razvijenosti opštine. Za godinu dana će nam trebati udruženje sa licencom dnevnog boravka.“

„Naravno da bi nam značila dodatna sredstva, pošto smo mi pretežno staračka populacija. Uvek imamo liste čekanja novih korisnika.“

„Pomoć u kući, mi uglavnom radimo u gradskom i prigradskom delu, a ima tih potreba i u ruralnom delu i u drugim mesnim zajednicama koje su udaljenije od opštine. Ali, s obzirom da nemamo ni sredstava, a nemamo ni auto, to stvara problem.“

„Realni budžet palniramo ga na osnovu troškova, odnosno potreba. I svake godine nam nedostaje 80-90 miliona u budžetu. I na kraju godine, mi prenosimo sva dugovanja za narednu i to nam svake godine pravi problem. Namenski transfer nam je najmanji u RS, jer smo u II grupi razvijenih opština, zbog fabrike. To se ne menja 10-15 godina. Ovo je statistička greška. Mi treba da budemo nerazvijena optina, u IV grupi, gde bi imali mnogo veći transfer. To nam pravi problem i za projekte, jer se većina raspisuje za III ili IV kategoriju. Radimo mi na tome, ali mora da se promeni Zakon o finansiranju lokalnih samouprava.“

Odličan, sisitematičan pristup, u skladu sa zakonom je sledeći primer koji je naveden:

*„Od 1. januara ove godine, počela je da funkcioniše opštinska ustanova „OR“, koja je preuzela pružanje usluga od CSR, s obzirom na brojnost usluga koje pružamo, a i na zakonska rešenja koja postoje i obavezu da ta ustanova bude licencirana. Osnivač je Skupština opštine i tako smo organizaciono objedinili da sve ide preko njih. Sve ono što mi dodatno finansiramo iz budžeta ide, praktično, preko njih. Pod ustanovom se nalazi: Centar za **XXterapiju** dece sa posebnim potrebama, radi od proleća ove godine. Planiramo da proširimo i stavimo na korišćenje svoj deci. O infrastrukturi se brine poljoprivredna škola koju mi dotiramo iz budžeta. Sredstva za izgradnju objekta i manježa su iz CBC projekta EU. Usluga je licencirana, 12 ljudi radi koji su prošli kompletnu obuku, sprovode terapijsku uslugu. Već nekoliko godina kod nas*

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

funkcioniše i dnevni centar za decu i odrasle koji su u posebnim potrebama. Rade i gerontodomačice i pruža se usluga lični pratilac i personalni asistent."

Predstavljani su različiti načini na koje regularno identifikuju, registruju i procenjuju potrebe, tj. definišu prioritete za pružanje pomoći. Sve opštine sarađuju sa CSR, koji su svakodnevno na terenu, a ostvarena je saradnja i sa civilnim sektorom:

„Partnerstva ovde nisu ad hoc, već postoje dugi niz godina, između javnog, privatnog i civilnog sektora. CK je najpouzdaniji su partner OCD. Imamo oko 100 registrovanih OCD. Imamo 12 udruženja osoba sa invaliditetom, 1746 članova, imamo asocijaciju i odličnu bazu podataka sa socijalnom kartom članova, urban/rural. OCD imaju mnogo validnije podatke od CSR."

„Mesečno dobijam izveštaj od Gradskog centra za pružanje usluga socijalne zaštite, prate se pokazatelji kvaliteta rada."

„Na teren izlazi CSR, angažovano udruženje „OO“, oni procenjuju koji su ljudi kojima je neophodna ta pomoć. Za udruženja se raspisuje javna nabavka. CSR je korisnik budžeta lokalne samouprave. Mi na osnovu njihovog izveštaja, odnosno njihov finansijskog plana opredeljujemo sredstva."

„Mi procenjujemo, mi uvek procenjujemo. Socijalni radnik uvek izađe na teren da obiđe tu porodicu. Nema šanse da se na osnovu papira to odradi. Često se dešava da papiri i situacija na terenu nisu adekvatni. Znam centre koji svakog uvedu u pravo da ne bi imali probleme sa korisnicima. Nemamo ni puno odbijenih zahteva."

„Ja idem, fizički posećujem sve to, ja sam šetao, 10 km i sa svim tim ljudima pričao. Kada je „Opština trči“ ja trčim i sa njima pričam. Svi se čude. Tako dobijam informacije kako pomoći. Kad je problem za udruženje „XY“, ja sedim s njima, oni sede u kolicima, pijemo kafu i pričamo o čemu se radi. Krećem se među narodom, i po selima idem. Za sada imam energije za sve to. Tako dobijam jedan deo informacija. Drugi deo dobijam ovde na Kriznom štabu."

„To je saradnja CSR, Crvenog krsta i saveta mesnih zajednica, jer oni to mogu dosta da pomognu, a dosta je uključena gerontoslužba po selima. Tako se dolazi do nekih ljudi koji se možda ne bi ni javili."

Navođeno je da ima mesta i za unapređivanje:

„Organizacionu jedinicu da napravimo za lokalne usluge. To bi bilo idealno. Tu bi mogla da bude i Kancelarija za smanjenje siromaštva. Da se to izmesti iz Centra. Jer nama je to realno dodatni posao, nas ima 4 voditelja slučaja. Imamo i lične pratiocice, koji do sada nisu bili preko centra, sad će ići preko centra. Pre su škole angažovale LP. Sad svi zahevi idu u CSR."

„Da postoje lokalne procedure, da se zna ko šta radi. Ja sam stava, uopšte u sistemu, da moraju da se poštuju neke institucije, neka pravila, neki protokoli i da to je mnogo bolje ako tako funkcionišemo, a ne na ličnim poznanstvima. Nikad ne znamo sve, bilo kakva pomoć i edukacija nisu na odmet. Može i CSR da nađe svoju ulogu u licenciranju."

Način uključivanja ugroženih građana u osmišljavanje i sprovođenje aktivnosti na smanjenju rizika od katastrofa, u predlaganje, preduzimanje i izvršenje mera, zadataka i aktivnosti u zaštiti i spasavanju, na primeru je objašnjeno u jednoj JLS:

„To se podrazumeva. Uveli smo participativno budžetiranje, u okviru projekta NALED-a 2014. godine smo krenuli. Sada je to zakonska obaveza. Znae koliko smo projekata uradili, a da su

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

Ljudi glasali za to. Prvo teče rok za prijavu projekata. Postoje kutije za predloge u svim mesnim kancelarijama, u opštini, u opštinskoj upravi i elektronskim putem. Onda se organizuje glasanje, postoji glasačka kutija. Čak Tim lokalnog ekonomskog razvoja ode u svako selo i promoviše participativno budžetiranje, mogućnost učešća građana da prilože predloge za koje smatraju da su korisni za njihovu sredinu. 5-7 projekata koji dobiju najviše glasova staju na budžetksu liniju iduće godine. Obično su to dečji mobilijari, senzorske česme po gradu, pešačko-biciklistička staza. Imali smo pametne table po svim školama, ormariće za OŠ. Za osetljive grupe? Pomagala i sredstva, slušni aparati, Brajeva mašina... Obrati nam se neko, mi na toj poziciji u budžetu imamo sredstva, nismo kreditno zaduženi."

U većini opština, trude se da održe dosupnim usluge socijalne zaštite:

„Trebalo bi nam još novca. Za ličnog pratioca, dobili instrukciju Ministarstva da smanje budžet. Međutim, još 3. dece treba pratioca. I mi smo radili rebalans budžeta. Bez obzira na instrukcije iz Ministarstva, jer to prosto moramo, to su osetljive grupe“

Sve JLS smatraju da blagovremeno i potpuno informišu javnost o rizicima od katastrofa, relevantnim podacima i merama za zaštitu od njihovih posledica:

„Putem sajta i preko lokalnih stanica. Mogu na sajtu da stave svoje primedbe, sugestije i ostalo, i da donesu u pisarnicu i predaju. A organizujemo i otvoreni sastanak kada im se jasno kaže šta je. A i nisu baš sve odluke da idu na javnu raspravu, to su strateške što bi rekli.“

„Imamo web-site, i-mejl, Call centar koji u poslednjih godinu dana radi dobro.“

Po pitanju efikasnosti obavljanja svoje uloge, JLS procenjuju da su veoma uspešne:

„Reagujemo do 24 sata, dajemo odgovor ili otklanjamo problem“

„Naš okrug je uvek u nekom problemu – poplave, suše, zemljotresi, šumski požari, voda. Naše službe su uvek u pripravnosti. Efikasni smo u radu. Štab možemo da sazovemo za 2 sata. Malo mesto, lako se skupimo.“

U odnosu na ostale opštine, uglavnom se vide kao uspešnije, što dokazuju navođenjem nagrada koje su dobile od NALED-a. Procenjuju da imaju dobra saradnja sa okolnim opštinama, ali i daju procenu svoje situacije:

„Mi pokrivamo sve. Čak mislim da pokrivamo i više nego što neke susedne opštine daju. Imamo odličnu saradnju sa svim opštinama u našem okrugu. Imamo odličnu komunikaciju.“

„Malo kaskamo za drugim opštinama, nemamo sistem za uzbunjivanje, nemamo sirene - zvučni signal, dežurni operater iz okruga javlja. Nemamo Situacioni centar. Fale nam materijalne stvari. Želimo i mi da oformimo i opremimo jedinicu civilne zaštite, treba mlade osobe danas i obučiti, kako koristiti opremu, kako staviti masku...“

Kao najveća slabost opštine smatraju nesamostalnost JLS:

„Malo više da budu samostalnije institucije. To je sada postalo malo više problem. Ja kao direktor nemam nikakvu samostalnost.“

U jednoj opštini su mišljenja da je to „odliv“ stanovništva, posebno mladih:

„Mladi, kada je ovako ubrzan razvoj, prikupiti mlade ljude, kvalitetne, da rade u javnom sektoru. Izazov je kad industrija nudi veće plate nego što su zakonom propisane i nekim

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje “Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe”, koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

podzakonskim aktima u javnom sektoru. I zadržati te kvalitetne i mlade ljude. Pokrenuli smo različite akcije. Krenuli smo sa različitim akcijama. Uspeli smo da privučemo mlade da se vrate iz Beograda kad su završili fakultete.“

Izazovi u zajednici tokom COVID-19

Nagla pojava krizne i vanredne situacije se karakteriše porastom broja osoba u potrebi za tačnim informacijama, podrškom i pomoći, pojavom novih prioriteta, porastom broja pružalaca usluga i pomoći uz one u lokalnim zajednicama, poteškoćama u komunikaciji, koordinaciji i transportu, preopterećenošću svih sistema i rastućim nivoom stresa.⁷ Pandemija COVID-19 najteža je kriza sa kojom se svet suočio od Drugog svetskog rata, sa skoro pet miliona mrtvih i više od 241 miliona zaraženih širom sveta.⁸ U istraživanju sprovedenom u Gazi⁹ među starijim ispitanicima tokom 2020. godine, **80% je izjavilo da trenutno koriste lekove ili medicinska sredstva ili da su im potrebni lekovi, 45% njih ide u krevet gladno barem jednu noć nedeljno, 39% se suočava sa poteškoćama pri pristupu i korišćenju vode za piće, pranje ruku ili u kupalištima, sve ili većinu vremena 78% je reklo da se oseća anksiozno, dok se 52% oseća depresivno. 44% je izjavilo da u potpunosti zavise od članova porodice/drugih kako bi zadovoljili svoje osnovne potrebe, a čak 98% nije kontaktirano od strane humanitarnih organizacija. Više od dve trećine onih koji su izjavili da nisu primili vakcinu, rekli su da, ako bi im vakcina protiv COVID-19 bila ponuđena u narednom mesecu, „je malo verovatno da će je uzeti“.**

Kriza koju izaziva COVID-19, dinamično se razvija u Srbiji, odnosno potrebe su se promenile od primene mera u delu u proleće 2020. Pandemija COVID-19 izvor je neočekivanog stresa i nedaća za mnoge ljude. Pandemija COVID-19 je, takođe, izvršila ogroman pritisak na sektor zdravstvene i socijalne zaštite, jer deluju u veoma izazovnim okolnostima. Određene grupe, koje su se već suočavale sa nejednakošću pre izbijanja, postale su više previđene i ranjive. Od najveće važnosti je osigurati da stanovništvo svuda i dalje ima pristup uslugama socijalne i zdravstvene zaštite. **Da bi se sprečio prekid socijalnih usluga, potrebno je da partneri na nacionalnom nivou, kao i pružaoci usluga na lokalnom nivou, povećaju svoju otpornost i pružanje pomoći u obezbeđivanju dobrobiti zajednice kroz prihvatanje alata za virtuelnu saradnju i prakse.**

Iznenadnost situacije, prilagođavanje dnevnim promenama odluka, hitno uvođenje/ukidanje mera, fleksibilnost u primeni republičkih odluka na lokalni nivo, organizacija rada javnih službi na lokalnu, koordinacija i komunikacija sa partnerima, višim nivoima, informisanje javnosti, posebno nastavak pružanja usluga iz oblasti socijalne zaštite – bili su izazovi za sve ispitivane JLS u našem istraživanju, sa kojima su se skoro sve, kako smatraju, uspešno izborile:

⁷ UN Disaster Assessment and Coordination (UNDAC) Field Handbook (7th Edition, 2018)

⁸ Recovery from COVID-19 pandemic demands new commitment to multilateralism – UN expert.
<https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=27691&LangID=E>

⁹ Needs assessment of older people HelpAge International <https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/needs-assessment-older-people-gaza-october-2021>

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

*„Nije bilo mnogo razmišljanja, lokal je pratio odluke Republike, vertikalno. Nije bilo lako prebaciti na lokal odluke. Inspekcija je morala da interveniše. Zatvorilo se sve. Velika je pomoć bila od Kancelarije za mlade. Raznosili su humanitarne pakete. Svi su sarađivali sa ŠVS - volonteri Kancelarije za mlade, CK, inspekcija, DZ, donatori (GIZ, dijaspora). Opština je plaćala dodatne zdravstvene kadrove iz sopstvenog budžeta. Plaćala je i tehničko osoblje, opremu, medicinska sredstva. Opteretilo je finansijski sve. Centar/Sektor za obaveštavanje i uzbunjivanje se nalazi u opštini. Nemamo jedinicu CZ. CK pokrva dosta, sa CSR radi dosta stvari. **Direkcija za izgradnju je ulagala u puteve da bi mogli da se dostavljaju humanitarni paketi.**“*

„Situacija je bila nova, nemate potpune informacije. Zna da je virus, bojite se kontakata. To je bilo opterećenje za ŠVS, jer je „palo s neba“. Svi su mislili da se virus tamo negde pojavilo, trebalo je da nestane kao SARS ili MERS. Informativni centar je u realnom vremenu prenosio informacije. Mediji su stalno bili prisutni. Portali, sajt opštine, radio, FB, Instagram opštine. Štampali smo papire sa servisnim informacijama. Imali smo Call centar sa volonterima.“

„Dnevno smo dobijali instrukcije i iz AP i iz Ministarstva i po tome postupali. To je bilo olakšavajuće ako imaš neku dilemu. Po nekoliko instrukcija. Ljudi su na bolovanjima, ljudi su na samoizolacijama, organizacija rada, rad od kuće. Nije bilo nekih preteranih problema primeniti preporuke.“

„Povratnici – to je radila prvenstveno policija, njoj su morali da se javljaju. Policija je pratila i zaražene kontakte, obilazili su i zaražena lica i kontakte. Prvenstveno policija, jer je kršenje mere izolacije/samoizolacije je Zakonom definisano kao krivično deo i niko se nije igrao sa tim.“

„Ovde se narod baš pridržavao mera i preporuka Vlade i republičkog kriznog štaba, mi smo se upravljali prema njima. U jednom trenutku smo možda malo pooštrili, dodatno smo smanjili radno vreme ugostiteljskih objekata, jer smo imali veliki broj obolelih za tako malu opštinu. U jednom trenutku je bila i zabrana okupljanja i organizovanja svečanosti. Bilo je opterećenje za zdravstveni sistem. Sada se zahuktava i zdravstveni radnici kažu da ne znaju kako će izdržati ovaj 3, 4 talas, kako ga ko zove. Baš se plaše, jer su već godinu i po u COVID-u.“

„Opština je obezbedila sredstva za renoviranje COVID ambulante, jer nije imala čekaonicu. Opreмили su čekaonicu, napravili su nastrešnicu. Čekalo se satima, satima, satima. Bolesni su satima čekali sanitet.“

„Radili smo predmete koji su hitni, kao npr. nasilje. A ovo redovno npr. revizija socijalne ili novčane pomoći, jer je isteklo pravo, to smo radili po službenoj dužnosti. Nisu morale stranke da dođu.“

„Postojali su izazovi za pružanje PUK. Teren smo sveli samo na korisnike koji ne mogu samostalno. Ostale samostalnije smo pozivali dnevno telefonom. Nijedna usluga nije prekinuta. Škola koja pruža licenciranu uslugu je imala prekid zbog opštih epidemioloških mera.“

*„I Sigurna kuća – aj se sad pregledaj i testiraj zbog smeštaja. **Nasilje se povećalo, po podatak iz Izveštaja za Republički zavod za socijalnu zaštitu, imali smo 15 slučajeva više u odnosu na 2019. godinu.**“*

„Opterećenje opštine tokom korone – ceo budžet je bio okrenut ka zdravstvenoj zaštiti. Nije uticalo na pružanje socijalnih usluga, Gradska uprava za socijalnu zaštitu imaju svoj budžet“

Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable groups", implemented by GIZ.

Socijalne usluge tokom vanredne situacije

Socijalna distanca i ograničeno kretanje tokom vanrednog stanja su negativno uticali na dostupnost i rasprostranjenost usluga socijalne zaštite, njihov obuhvat se smanjivao, a potreba i zahtevi za rezidencijalnim i uslugama u zajednici su porasli.¹⁰ Dnevni boravci ili pomoć u kući su prestali sa radom, a umesto akreditovanih neposrednih pružalaca usluga, angažovani su volonteri, često i bez dodatne podrške i osiguranja kvaliteta rada.

Tokom krize, uloga lokalnih zajednica je veoma važna zbog mogućnosti brzog reagovanja, neposrednog uvida, pristupa najugroženijima, pravovremenog sagledavanja i praćenja.¹¹ Istraživanje sprovedeno tokom 2020. godine, predlaže uvođenje nekih rešenja korišćenih tokom prvog talasa pandemije kao inovativne prakse¹² koje mogu i da se uključe u standardne procedure i usluge. **Predlog je da se inovacije „odnose na novu politiku, nov modalitet pružanja usluga, nove načine komunikacije i/ili prijave korisnika, povezivanje sa drugim sektorima, organizacione i institucionalne promene“.** Novo funkcionisanje socijalne zaštite je tokom posmatranog perioda podrazumevalo „inovacije u uslovima potpune zabrane kretanja za starije od 65 godina, ugrožene elementarne egzistencije najsiromašnijih, kućne samoizolacije bolesnih ili potencijalno zaraženih, zabrane kretanja za celokupno stanovništvo tokom policijskog časa (u pojedinim periodima i tokom 72 časa), zatvaranja predškolskih ustanova i škola, obustavljanja prijema u pojedinim domovima socijalne zaštite (što je povećalo važnost lokalnih usluga) i sl.“, kao i slabljenje kapaciteta za odgovor na naglo narasle potrebe zbog „ukidanja neposredne komunikacije institucija sa korisnicima, smanjenja broja zaposlenih (zbog bolesti, samoizolacije, nužnosti da ostanu kod kuće zbog brige o svojoj deci/bolesnom članu domaćinstva, starima), ograničenog rada javnog prevoza...“. Inovacije bazirane na novim praksama tokom vanrednog stanja u Srbiji su predložene u oblastima usluga socijalne zaštite i materijalne podrške (novčanih davanja i humanitarne pomoći), odnosno u oblasti usluga pomoć u kući, dnevni boravak, lični pratilac deteta, personalna asistencija, u oblasti zbrinjavanja beskućnika, psihološke podrške, socijalno-obrazovne podrške, pomoći romskoj populaciji, programa materijalne podrške. Jedino je u okviru materijalne podrške/oblasti novčanih davanja prepoznata **outreach aktivnost** (primer CSR Novi Sad), i to posredno kroz (i) novi način prijavljivanja korisnika i identifikaciju ugroženih grupa i pojedinaca u mesnim zajednicama i (ii) direktno kroz **outreach aktivnosti** kojima se dopire do teško dostupnih ranjivih grupa, uključujući „staračka domaćinstva i ona sa teško obolelim članovima, porodice u kojima su jedan ili oba partnera ostala bez posla, porodice u kojima se roditelji nalaze na radu u inostranstvu, osobe bez ličnih dokumenata i bez mogućnosti da ostvare socijalna prava i sl.“ Za ovu aktivnost su korišćene baze podataka CSR, CK, evidencije mesnih zajednica, ostvarivan je telefonski kontakt sa potencijalno ugroženim

¹⁰ Posledice Kovid-19 na položaj osetljivih grupa i grupa u riziku - uzroci, ishodi i preporuke. Tim za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva. Beograd, 2020

¹¹ Centar za socijalnu politiku (2020), Inovativne prakse u oblasti socijalne zaštite na lokalnom nivou u Republici Srbiji – odgovor na vanredno stanje usled pandemije Covid-19, Tim za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva Vlade Republike Srbije, Beograd

¹² Inovativna praksa - promene, mere i aktivnosti koje su tokom vanrednog stanja uvedene kako bi se ostvarivanje prava i korišćenje usluga iz oblasti socijalne zaštite u nadležnosti JLS obezbeđivali bez prekida, uz neophodna prilagođavanja radi unapređenja položaja ugroženih grupa.

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

građanima ili su kontaktirane komšije ili aktivisti mesnih zajednica i, potom, dostavljala humanitarna pomoć i ostvarivalo pravo na jednokratnu pomoć (broj zahteva povećan je za gotovo 30%).

U ispitivanim JLS postoji nedovoljno poznavanje outreach metoda rada, što utiče na prepoznavanje potrebe za istim od strane rukovodstva. **Stav o uvođenju outreach metoda rada je dvojak, s tim da je preovlađujući da bi im verovatno bila potrebna i da bi kontinuirano pružanje usluga, koje bi bilo obezbeđeno sprovođenjem outreacha, verovatno dugoročno doprinelo boljim zdravstvenim, bezbednosnim i drugim ishodima kod osetljivih grupa:**

„Ja iskreno mislim da mnogo bolje uslugu pružaju udruženja nego CSR. Možda su u Centru stručniji, udruženja su ipak bliža ljudima.“

*„Meni se to sviđa, Aleksandar Prica je pričao o toj usluzi još pre 2,5 godine. To bi bila velika pomoć instituciji. Oni prepoznaju i pronalaze lica koja su van sistema, oni su prvi u kontaktu sa osobom, prepoznaju potrebe i upućuju dalje na institucije. Uvode u sistem nove korisnike. Ili neprepoznate ili lica koja se nisu nikad obraćala, ni po kojem osnovu. Nama su veliki resurs mesne zajednice, znaju svakog stanovnika. **Spona treba da bude outreach-mesna zajednica-JLS.***

„Nova usluga – moramo znati stanje na terenu i koliko to povlači sredstava, koliko ta usluga košta, da bismo mogli da pregovaramo za nju. Da se prvo pilotira, evaluacija sprovede i da se sve stavi na papir.“

„Sada je tendencija da se za uslugu pomoć u kući, to smo planirali uz pomoć GIZ-a, da izdvojimo dodatna sredstva. Za gradsko stanovništvo da pruža CSR, a na seoskom području plan je da ide javna nabavka za neko udruženje.“

„Da li bismo finansirali OUTREACH uslugu, posebno sada posle korone? Dosta se priča o tome na republičkom nivou, na različitim formima. Mi kao grad nemamo definisan stav. Postoji određena potreba trenutno, ali moramo da vodimo računa o finansiranju i budžetiranju. Ne možemo da ugrožavamo već uspostavljene usluge.“

„Svakako da bi značile. Al', moje neko lično mišljenje je da opština već mnogo izdvaja za socijalna davanja.“

„Kako da ne. I ne samo te. Postoje još dve-tri usluge o kojima sanjamo. Deca su nam prioritet.“

„S obzirom da smo mi ruralno područje. Mislim da bi postojala potreba za takvom vrstom usluge. Jer kod nas su po selima staračka domaćinstva, ostali su stari ljudi. Desi se da umre starac i da se ne zna po nekoliko dana...“

„Možda, verovatno. Koristila bi nam zbog razućenosti opštine. Možda bi doprinelo kvalitetu i promociji i drugih usluga. Da imamo tu lokalnu jedinicu koja bi se bavila tim lokalnim uslugama, samim tim bi to bilo njihov posao, promocija i drugih usluga, to bi se razvijalo i brže i bolje.“

„To već radi CSR. Imamo 30 gerontodomaćica. Sve ide preko „OR-a“.“

„Možemo da razmislimo, ne bi bilo loše da postoji licencirano udruženje, u okviru sistema socijalne zaštite, koje radi terenski rad, gde obilazi, identifikuje ljude u potrebi, javlja opštini ili upućuje u određene institucije.“

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

„Značilo bi im da neka organizacija radi na terenu, da urade procenu stanja, trijažu osetljivih grupa, pa da onda odrede prioritete i adekvatne aktivnosti.“

„Uvek može da se poboljša sistem prikupljanja podataka. Opština radi preko CSR. Sigurno bi nam trebalo neko istraživanje, obaveštavanje i upoznavanje. Ljudi se sami javljaju i onda im se pruža pomoć.“

Koordinacija i komunikacija tokom katastrofa i vanredne situacije

Upravljanje katastrofama, odnosno upravljanje vanrednim situacijama predstavlja organizaciju i upravljanje resursima i odgovornostima za rešavanje svih aspekata vanrednih situacija, posebno spremnosti, odgovora i početnog oporavka.¹³ Ovo uključuje planiranje i institucionalno angažovanje i usmeravanje napora vlade, nevladinih, dobrovoljnih i privatnih organizacija na sveobuhvatan i koordinisan način da odgovore na čitav spektar hitnih potreba. Odsustvo koordinacije karakteriše nepostojanje usluga za pogođenu populaciju, dupliranje napora, neodgovarajuća pomoć, neefikasna upotreba resursa, uska grla, prepreke, spora reakciju na promene uslova i frustraciju pružalaca pomoći, zvaničnika i preživelih. Nacionalni pravni sistemi su glavni regulatorni okviri tokom vanredne situacije za sve aktivnosti reagovanja, pomoći i oporavka.

Koordinacija, komunikacija i partnerstava u smanjenju rizika od katastrofa i upravljanja vanrednim situacijama od strane naših ispitanika viđeni su kao veoma značajni:

*„Po pitanju koordinacije dosta smo postigli. Dostignut je obim- cilj je zbrinuti stanovništvo u svakom pogledu: od evakuacije do izlaska u susret potrebama osetljivi kategorija. Nije još postignuto – **potreba da se koordinacija proširi**. Dovoljna je za nivo grada. Ali su nam, **najčešće, staračka domaćinstva razučena**. Cilj nam je povećanje otpornosti socijalnih kategorija, informisanje, obuke u nivou samopomoći i prepoznavanja opasnosti, pa unapređenje samog sistema koordinacije – štabno organizovanje, kao i socijalna i materijalna podrška licima pogođenim VS. To je domen socijalne zaštite.“*

*„To je preventivno delovanje radi sprečavanja elementarnih nepogoda. Kad se već dese? Onda otklanjanje. **Preventivno delovanje na smanjenju rizika da ne bi došlo do katastrofa**. Čim je vanredna situacija i vanredno stanje, to je nešto izuzetno, što bi rekli, i ne funkcioniše kao kad je normalno. Najgori je strah u takvim situacijama.“*

„Koordinacija i komunikacija su kao crno-beli film sa Batom Stojkovićem, gde je on oficir, pa oficiru do sebe prenosi jednu vest, ovaj sledećem.... Do vojnika stiže totalno treća stvar. Jako bitna stvar, ne može bez komunikacije, i mora da bude dvosmerna.“

*„Opština ima licenciranog zaposlenog. Paralela 2012-2014-2020: sad je svakako bolje, sad imamo određene subjekte. **Nemamo pisane procedure komunikacije** – ŠVS koordinira, na sednici donosi zaključke, odredbe, naredbe. Kako koordinator ŠVS šaljem pozive za sednicu, u dogovoru sa predsednikom opštine koji je komandant ŠVS. Kasnije se sve stavi na papir. 2-3 sednice godišnje imamo, u zavisnosti od potreba. U normalnim okolnostima, usvaja se izveštaj o radu za prethodnu godinu, plan rada, određene odluke koje nam prosleđuje Sektor za VS, imenuju je poverenici, zamenici poverenika u naseljeim mestima/civilna zaštita. U zavisnosti*

¹³ UN Disaster Assessment and Coordination (UNDAC) Field Handbook (7th Edition, 2018)

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje “Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe”, koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

od VS, u ŠVS imamo predstavnike CK, CSR, 3 JKP, DZ, policijske stanice, Opštinskog veća, Agencije za razvoj. Oni dalje prosleđuju svojim zaposlenima.“

Prepoznata su i „uska grla“ u koordinaciji koja treba premostiti i istaknut je značaj civilne zaštite (CZ):

„Bolja komunikacija bi, možda, mogla da bude sa poverenicima CZ. Oni se imenuju, predsednik saveta mesne zajednice i njegov zamenik. Oni su odgovorni za naselje i znaju šta je njihov posao, znaju sve slabe tačke, gde su nepročišćeni kanali, da li nešto pretilo da će pasti. I oni rade više na nivou nekog entuzijazma, posebno u nekim situacijama koje nisu vanredne. Njih imenuje ŠVS, ali ih ne plaća. Članovi štaba i poverenici se ne plaćaju. Van vanrednih situacija, oni vode računa o potrebama tog naselja. Svake godine sa JKP sklapaju ugovor i imaju sastanke drugog meseca svake godine da iskažu svoje potrebe i kažu gde su kritične tačke. Imaju obavezu održavanja i provere sistema za uzbunjivanje, sirena u naseljenim mestima. Preko saveta mesnih zajednica se prijavljuju određeni problemi.“

„Formiranje Jedinice CZ bi bio jedan od krupnijih koraka u rešavanju nekih situacija. Da se steknu uslovi, obično su to finansije. Najviše nam treba oprema za poverenike – zaštitna odela, lopate, džakovi. Opremanje jedinica CZ. Veoma malo je formirano jedinica CZ, a one su za te lakše poslove.“

*„**Treba više stanovništvo da se uključi.** Izašao je nov Pravilnik o radu poverenika civilne zaštite u naseljenim mestima. Mi im to podelimo. Obuka jedinica CZ. Nema dovoljno interesovanja, možda zato što te jedinice nisu dovoljno plaćene. Kad smo pravili neki nacrt i kada smo pokušali da formiramo jedinice CZ opšte namene, to je bilo jako teško. Poverenici su rekli da niko ne želi da bude u njoj.“*

„Obuke o rizicima – da, promenili bi svest. Ona prvo mora da se opremi, pa obeleži, dati nešto od opreme, da to stoji u mesnoj zajednici. Moramo da imamo i rukovodioca. Zatim obuke – upravljanje protiv-požarnim apratom, previjanje. Poslovi koje radi CK – šta su poslovi CK i šta bi ti budući članovi te jedinice CZ mogli očekivati u VS. Kad je VS, ljudi su solidarni. Poverenici su dobro odradili posao, oni su to i pokrenuli.“

„Opštinska uprava ima već šesta godina standard ISO i sva dokumentacija je numerisana. Za sve vrste zahteva postoji propisan obrazac. Sve dostavljene podatke i informacije proveravamo i tražimo dokumentaciju.“

„Situacioni centar, insistira se od strane Sektora za vanredne situacije (SVS). SVS, preko odeljenja u nadležnom višem centru, svake godine izda neko mišljenje kako treba da poradimo i osnujemo taj Situacioni centar u kome bi bili umreženi, povezani. Kako bi informacije brže tekle. Tokom VS u februaru 2012. još smo koristili faks, ja sam prosleđivao ljudima u čišćenju puteva. U 2014. smo imali 1 telefon, 1 računar, 1 fax i 1 dežurnog. To je bilo sasvim dovoljno. Tako da taj Situacioni centar, po meni, nije baš tako neophodan. Nije to tako loše, ali kad treba to na papir staviti, nije to za manju opštinu toliko značajno.“

Krize različite prirode zahtevaju odgovarajuću pripremljenost za vanredne situacije, kao i efikasan i blagovremen odgovor na svim nivoima administrativne podele u Srbiji. Prema Zakonu o smanjenju rizika od katastrofa i upravljanju vanrednim situacijama¹⁴, „jedinice

¹⁴ “Službeni glasnik RS”, broj 87/18

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

lokalne samouprave imaju primarnu ulogu u upravljanju rizikom od katastrofa i tu ulogu podržavaju sve nadležne državne i pokrajinske institucije". Zakon uređuje:

- *funkcionisanje, proglašavanje i upravljanje vanrednim situacijama*
- *sistem zaštite i spasavanja ljudi, materijalnih i kulturnih dobara i životne sredine od prirodnih katastrofa, tehničkih i tehnoloških nesreća - nesreća i katastrofa, posledica terorizma, rata i drugih većih nesreća*
- *nadležnosti državnih organa, autonomnih pokrajina (AP), JLS i učešće policije i Vojske Srbije u zaštiti i spasavanju*
- *prava i dužnosti građana, preduzeća, drugih pravnih lica i preduzetnika u vezi sa vanrednim situacijama*
- *organizacija i delovanje civilne zaštite na zaštiti, spasavanju i otklanjanju posledica prirodnih katastrofa i drugih nesreća*
- *finansiranje, inspekcijski nadzor, međunarodna saradnja i druga pitanja od značaja za organizaciju i funkcionisanje sistema zaštite i spasavanja*

*Ovim zakonom se, takođe, uvodi **Registar rizika** kao interaktivna elektronska geografsko-informaciona baza podataka za sve rizike (opasnosti) od prirodnih katastrofa i drugih opasnosti na teritoriji Republike Srbije. Registar rizika deluje na centralnom nivou u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova (MUP), u saradnji sa drugim organima državne uprave, a podatke mu dostavljaju nadležna ministarstva, posebne organizacije, agencije i JLS. Lični podaci se, takođe, prikupljaju, obrađuju i evidentiraju u Registru u skladu sa propisima o evidenciji i obradi podataka iz oblasti unutrašnjih poslova. MUP prikuplja i obrađuje podatke i vodi evidenciju o identifikacionim podacima o subjektima od posebnog značaja za zaštitu i spasavanje, kao i identifikacione podatke o udruženjima i nevladinim organizacijama (NVO) od značaja za zaštitu i spasavanje, kao što su:*

- *zanimanja i veštine zaposlenog osoblja*
- *aktivnosti*
- *naziv objekta i kapaciteti objekata*
- *oprema i sredstva (naziv, količina i ispravnost sredstava), posebno o mehanizaciji i motornim vozilima*
- *ciljevi udruženja / NVO*
- *članovi udruženja / NVO sa posebnim zanimanjima i veštinama*
- *zadaci koje bi udruženje, odnosno organizacija mogli da obavljaju*

Zakonom se stvaraju pravni uslovi za uspostavljanje jedinstvenog i integrisanog sistema, sveobuhvatnu standardizaciju preventivnih mera i aktivnosti u cilju smanjenja rizika od katastrofa, efikasnog reagovanja u slučaju katastrofa, kao i efikasnog otklanjanja njihovih posledica, kako bi se što pre obezbedio oporavak i normalizacija uslova života i rada na pogođenom području. Dakle, Zakon na jedinstven način legalizuje operacionalizaciju sistema smanjenja rizika od katastrofa i upravljanja vanrednim situacijama kao deo jedinstvenog sistema nacionalne bezbednosti u Republici Srbiji.

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje “Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe”, koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

Uredbom o sastavu, načinu i organizaciji rada štabova za vanredne situacije¹⁵ definisano je uspostavljanje Republičkog, Pokrajinskog i okružnih štabova za vanredne situacije (ŠVS), koje čine komandant, načelnik i članovi štaba. Na gradskom i nivou gradske opštine i opštine, pored navedenih članova, angažovani su i zamenici komandanata. Uredba predviđa da se ŠVS gradske opštine / opštine organizuju i rade u skladu sa Zakonom, Statutom grada i drugim propisima koji definišu nadležnost gradskih opština / opština. Ovim lokalnim ŠVS upravlja predsednik gradske opštine / predsednik opštine. Članovi ŠVS su predstavnici iz oblasti odbrane, informisanja, inspekcije, komunalnih delatnosti, stambenih poslova, zdravlja, poljoprivrede, vodoprivrede, šumarstva, radne i socijalne politike, zaštite životne sredine, obrazovanja, urbanizma, građevinarstva, saobraćaja, geologije, rudarstva i energetike, rukovodioci javnih preduzeća, preduzeća, predstavnici MUP, predstavnik Vojske Srbije, Crvenog krsta Srbije, organizacija civilnog društva (OCD), drugih pravnih lica i institucija.

Među najznačajnijim akterima tokom vanrednih situacija ispitanici su izvojili sledeće grupe:

1. Samo ugroženo stanovništvo na lokalnu, pa lokalne strukture i državne institucije i Vlada.

„Odlična saradnja sa republičkim nivoom. Saradnja sa okolnim opštinama nam je dobra. Imali smo saradnju sa predsednicima mesnih zajednica, koji su nam dostavljali potrebe ljudi na terenu.“

„Ja ne mogu da kažem, zadnjih možda godinu-dve, poboljšana je ta saradnja, pre svega naša sa Sektorom za VS. Mislim da je to podignuto na neki veći nivo u odnosu na neki raniji period. Unapredio se sam vid komunikacije. I ono što je, takođe, promenjeno je da nam nadređeni regionalni štab za vanredne situacije šalje određene informacije o svim događajima koji će se desiti.“

„Svi smo usko sarađivali. Koordinacija je bila dobra. U početku smo se sastajali svakodnevno. Svako je dobijao svoja zaduženja. I to se sprovodilo bez ikakvih problema. Bili smo svi angažovani u Call-centru. Bez većih problema. Sve se rešavalo u hodu. Oslanjali smo se na predsednike mesnih zajednica u svakom selu. Jedan poziv je značio i po nekoliko aktivnosti – nabavka hrane, podizanje lekova i penzije, plaćanje računa. Korišćeni su podaci CSR. Bilo je na terenu i osoba koje nisu registrovane u sistemu. Svi odgovorni smo uključeni, komunikacija je na zavidnom nivou. Sistem je uspostavljen. Štab funkcioniše odlično. Dnevno smo komunicirali telefonima. Mala smo opština. Zaduženja i izveštaji, donosili odluke i mere.“

„Mesne zajednice u samoj opštini aktivno učestvuju, jer pre svega on daju predloge šta je najpotrebnije za njihove mesne zajednice. Tako da, najčešće, na osnovu predloga mesnih zajednica mi i kreiramo neke planove za budući period. Najveći deo i tereta su upravo podnele mesne zajednice, preko predsednika mesnih zajednica i njihovih članova, koji su najviše učestvovali u propagandi, u deljenju letaka ili informisanju građana kojima nije dostupan internet, televizija, da ih obaveste i o vakcinaciji i o podeli određene pomoći. To je praksa koja je ustaljena, tako da je ona bila i sad prisutna.“

„Treba procedura koordinacije da se učvrsti, unaprediti postojeće na osnovu iskustva. Da se tačno zna ko šta radi. Imamo ranu najavu, šalju se SMS poruke svim činiocima po planskoj

¹⁵ “Službeni glasnik RS”, broj 27/2020

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

*dokumentaciji. Ako zataji, imamo sistem kurira, radio stanica. Jedinica CZ za uzbunjivanje –
sad osnivamo. Preko Situacionog centra. Kada nema struje idemo ručno."*

*„Saradnja sa višim nivoima tokom korone – dobijali smo na vreme preporuke. Izazovi – svesti
na minimum izlaske na teren, ali ne možeš baš da predviđiš šta u toj situaciji može da eskalira,
pa smo izlazili pod potpunom, zaštitnom opremom."*

**2. Lokalna društva Crvenog krsta (CK) zauzimaju jedinstveno mesto kao pomoć lokalnim
vlastima u pružanju javnih humanitarnih usluga. CK pruža pomoć u slučaju katastrofa,
podržavaju zdravstvene i socijalne programe i promovišu međunarodno humanitarno
pravo i humanitarne vrednosti.**

*„Imamo sreću da imamo organizaciju CK koja prednjači i koja je nosilac svih aktivnosti u vezi
sa zbrinjavanjem. Oni su najpouzdaniji su partner OCD."*

*„Postojimo 145 godina u našem gradu. Preovladava timski rad. CK radi na delovanju i
osposobljavanju mladih ljudi za delovanje u nesrećama. Tačno smo podelili uloge ko šta radi i
čime se bavi. Koordinirali smo Call centar. Radili smo distribuciju lekova za starije od 65 godina.
Prijavilo se oko 200 novih volontera, imamo još 200 starih, obučanih volontera.*

*Na početku pandemije smo imali 5-6 obuka, što je bio problem organizovati, jer nismo smeli
da okupljamo puno ljudi na jednom mestu. U Call-centru je bilo maksimalno 5 ljudi, u Pred-call
centru 3-4 osobe, na terenu 6-7 timova u autima i na biciklima.*

*Komunicirali smo prvo mobilni telefonima, pa smo dobili mobilne stanice. Radio amateri su
nam dali jednu radio stanicu, pa smo pokrili ceo grad. Na teren su nošeni toki-vokiji.*

*Call centar je radio od 8 do 20h, imali smo 2 linije, 2 mobilna broja dostupna 24 sata. ŠVS je
dao nalog za sve službe koje zovu ljudi da ih upute na Call centar CK. Mi smo bili na prvoj liniji
i obavestavali smo sve sektore.*

*Mi smo radili trijažu u Pred-call centru. Uglavnom su se javljali stariji, jako uplašeni, prepušteni
sami sebi. Na svako pitanje smo morali dati odgovor, u roku od 3 sata maksimalno.*

*Cilj nam je bio da život u gradu teče normalno. Teritorija delovanja nam je bio grad. Mesne
zajednice su pokrивale sela. Svi smo bili jako ozbiljni. Hvalili smo sugrađane.*

Postojale su jasne procedure kako komuniciramo. Javlja se u bazu."

*„Crveni krst ima stalne korisnike kojima je distribuirao humanitarne pomoći i pakete. Opština
je u jednom trenutku i njima davala sredstva za dezinfekciju, maske, rukavice."*

„Crveni krst - imamo dobru saradnju, mi ih finansiramo poprilično."

*„Crveni krst radi, bili su veoma aktivni tokom korone. Njihova usluga je Narodna kuhinja. Ima
oko 480 korisnika. CSR daje spisak lica rešenjem. Ostala sela dobijaju lanč pakete na mesečnom
nivou. CK distribuira."*

**3. Kompanije iz privatnog sektora su sve više uključivale u reagovanje na katastrofe,
verovatno u sklopu njihove strategije korporativne društvene odgovornosti.
Uključivale su se i kao donatori i kao direktni pružaoci usluga pomoći. Dosta njih se
uključivalo i nezavisno od humanitarnih koordinacionih struktura:**

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

„Opština, iako nema toliko razvijen privatni sektor, saradnja je bila odlična. Što me je iznenadilo, jer nije bila inicijativa opštine, već su se oni sami prijavljivali. To je bio slučaj kao i 2014, kada su bile poplave, kada su se prijavljivali lokalni preduzetnici odnosno privatnici.“

„Pohvala saradnji sa privrednicima. Na visokom nivou. Svi su nam donirali neku opremu (dezinf, zaštita, maske...).“

„Oni su delili pomoć u privatnoj režiji, nisu preko opštine.“

Opštine su, takođe, izlazile u susret privatnicima kroz različite mere:

„Imali smo par mera koje u Srbiji niko nije imao. Iz budžetskih sredstava smo pomagali najugroženije preduzetnike sa jednokratnom novčanom pomoći od 50.000 dinara za one koji imaju do 3 zaposlena, do 150.000 dinara do 10 zaposlenih. Otkupljivali smo iz plastenika, staklenika poljoprivredne proizvode koje nisu mogli da prodaju proizvođači zbog cele situacija. I onda smo to ujutru delili penzionerima, naši volonteri stajali ispred velikih centara prodaje i sve smo delili besplatno.“

- 4. Tokom kriza se javljaju i ad hoc i improvizovane humanitarne grupe, koje se sastoje od volontera, sve više kako humanitarni događaji postaju vidljiviji putem masovnih medija i društvenih mreža.**

„Gradski ŠVS je osnovao Call-centar, gde su mladi ljudi pozivali starije naše sugrađane. U Call-centru i u distributivnom centru, odakle je preusmeravana pomoć za najugroženije građane, prošlo je oko 100 volontera koji su radili danonoćno, u tri smene smo organizovali rad, često se izlazilo na teren, donosile su se namirnice ljudima. U Call-centru smo dobijali informacije sa svih strana, gde su nas građani zvali direktno, bilo je otvoreno 5 linija.“

„Bilo je dosta volontera, ljudi su se javljali da pomognu. Mreža volontera je besprekorno funkcionisala. Svakodnevno su se javljali.“

„Kancelarije za mlade su bili volonteri, mi smo koordinirali.“

- 5. Donatori:**

„Sa GIZ-om, već 3 godine, imamo direktno potpisan ugovor o saradnji za podizanje usluga socijalne zaštite, podizanje novih, ojačavanje postojećih. Osnajivanje naših kapaciteta i NVO koji je opredeljen ka pružanju usluga. Pomogli su nam tokom pandemije, sa opremom. Održavani su sastanci, direktni i webinar. Jedan je od značajnih partnera. I NALED i GIZ, često kao partneri. Nismo prepoznavali ponudu i budući značaj NALED-a, greška. I sa organizacijama koji su partneri GIZ-a, poput Duge, imamo korektnu saradnju.“

„Udruženje XX u Novom Pazaru dobili su humanitarnu pomoć iz Turske, pa su onda u celoj oblasti napravili raspodelu.“

- 6. Dijaspورا, koja se sve više uključuje u humanitarnu pomoć, kao značajan resurs za korišćenje, jer ima bogato znanje o kulturi, jeziku i društvenoj situaciji, kao i finansijska sredstva za podršku humanitarnoj pomoći.**

„Dosta ljudi iz dijasfore su slali pomoć DZ, bolnici. Par auta za transport lica, maske, sredstva za dezinfekciju. Skener. Ispred DZ su postavili kabinu za prolaz, tunel za dezinfekciju.“

- 7. Mediji, sa kojima je saradnja procenjena kao veoma značajna i odlična, i na lokalnom i na republičkom nivou. Obično su to mediji koji se finansiraju iz sredstava JLS:**

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje “Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe”, koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

„Saradnja sa medijima je bila odlična. I sa lokalnim i sa republičkim. Objavljivali su sve servisne informacije. Reklamirali smo javnosti Call-centar u lokalnim medijima, na svim sajtovima, koji je broj Call-centra, da je počeo da radi, tako da su građani kada je bilo ograničeno kretanje znali da mogu da se obrate Call-centru.“

„Svakako su izlazili u susret za plasiranje servisnih informacija, pogotovo naši lokalni mediji.“

„Mi iz budžeta izdvajamo prošle godine 30, ove godine 20 miliona za lokalne medije.“

Kao odličan primer partnerstva opština u oblasti VS je formiranje *Zajedničke službe u oblasti vanrednih situacija u slivu reke Drine* sa sedištem u Loznici i područnim organizacionim jedinicama u 10 JLS: Bogatić, Krupanj, Osečina, Ljubovija, Mali Zvornik, Nova Varoš, Priboj, Prijepolje i Sjenica. Ovih 11 opština je potpisalo Sporazum o saradnji između opština u slivu reke Drine, uz podršku Vlade RS, MUP/Sektora za vanredne situacije, MDULS, UNDP, SKGO. Ovaj proces je jačanje civilne zaštite koji će koordinirati udruženje građana *Dobrovoljno vatrogasno društvo DVD „Vidoje“* iz Lešića, pod evidencijom Sektora za VS, dela za vatrogastvo. Opština ima potpisan Ugovor sa njima da obavljaju poslove civilne zaštite, u skladu sa Zakonom.

OCD i NVO koje pružanju različitu vrstu pomoći tokom vanredne situacije, obično su specijalizovane u jednoj ili dve oblasti ili usmerene ka jednoj ugroženoj grupi stanovništva. One imaju kvalifikovano osoblje, kapacitete za brzo raspoređivanje (ako već nisu u tom području), operativnu fleksibilnost i resurse koji, inače, ne bi bili dostupni u hitnim slučajevima. Oni su poznati u lokalnu, sami poznaju oblast, kulturu, stanovništvo, itd. U situaciji kada lokalne vlasti nisu u stanju da adekvatno primene mere koje država zahteva za suzbijanje pandemije COVID-19 osetljivim grupama stanovništva, OCD i NVO pružaju potrebne usluge i snabdevanje uprkos značajnim finansijskim, kadrovskim i logističkim poteškoćama. Ove male lokalne organizacije često imaju najdirektniju vezu sa korisnicima i mogu fleksibilno reagovati na izazove koje nameće pandemija.

Kod većine ispitanika nije bilo lako prizvati iskustva saradnje sa OCD, NVO, mada su ona formalno prepoznata u lokalnim razvojnim planovima i programima (videti deo o kvantitativnom delu istraživanja). Retki su bili slučajevi brzog dobijanja odgovora:

„Za udruženja imamo neke konkurse“

„Već smo pomogli dvema NVO. Dali smo im po lap-top, monitor.“

„Imamo 15 udruženja žena. Ekološko-humanitarno. Nudimo pomoć nevladinom sektoru. Imamo lokalnu kancelariju za ekonomski razvoj, sarađujemo i sa regionalnim, pokrajinskim. Trebaju ljudima obuke, ti ljudi ne razmišljaju kao NVO sektor još uvek. Šta to znači? Da imaju svoj stav i da od tog stava pravi nešto što je korisno za društvo, za pojedince. Puno ljudi ima to, a nema ovo drugo, plaši se aktivnosti, plaši se obaveza. Neće, hoće da komentariše, neće u politiku, a ni u vanpolitički sistem. To je, u principu, prosečan građanin Srbije, tako to ja vidim. Svugde su svi pametniji od drugih.“

„Civilno društvo? Baš pripremamo spisak ljudi koji će se aktivno uključiti u izradu procene i plana, odnosno državni sektor i civilni sektor. Svi moraju učestvovati u tome. Kad pogledamo taj deo u VS, umrežavanje sa civilnim društvom, nije to baš na nivou na kom bi trebalo da bude.“

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

Treba da bude bolje i treba da se unapredi. Treba ih više informisati i da se dobije više informacija od civilnog sektora. To ne bi bilo loše."

*„Van vanredne situacije, za dobijanje adekvatnih informacija o potrebama stanovništva, za bolje planiranje i prioritizaciju. Tu donekle je to nešto započeto. Planiramo sledeće godine (2022) da vršimo identifikaciju ranjivih kategorija tih građana i da vidimo gde se ko, šta nalazi, kakve su njihove potrebe, pa da spram njih radimo neku **Mapu rizika**. To nam je neki cilj za ubuduće."*

Kada se uđe dublje u diskusiju, o značaj podataka i informacija od OCD o osetljivim grupama stanovništva, tokom prvog talasa COVID-19, situacija sa odgovorima se poboljšava, doduše kontradiktorno u odnosu na pitanje koje je prethodilo ovom:

„I 14 OCD u socijalnoj zaštiti, svi su bili aktivni. Imamo u JLS osobe koje rade sa udruženjima. OCD su inicirali sastanak u vezi sa vanrednim situacijama, ali imamo problem da ga organizujemo, pa se viđamo 1 na 1 ili telefonski. Jedino u park na otvoreno."

„Planiranje? To su sve udruženja koja se ne bave tim. Što se tiče planiranja i razvoja opštine, nama je to praksa da se uvek objavi na lokalnim portalima i lokalnim medijima da unapred budžet za sledeću godinu. Ide javna rasprava o korišćenju tog budžeta za narednu godinu. Tako da svi zainteresovani mogu da učestvuju i u donošenju određenih predloga za šta su oni zainteresovani."

„Saradnja sa lokalnim grupama planinarskim, odnosno lovačkim udruženjem, pomoć se odnosila tim ljudima i preko njih koji su znali teren. Koristili su svoja vozila, nosili su lekove, namirnice. Imali smo informacije od udruženja invalida, da kažu gde su ugrožene grupe i koje su potrebe. A da li su neka udruženja davala humanitarnu pomoć...to nije išlo preko opštine."

„Komunicirali smo preko udruženja da nam daju spisak njihovih najugroženijih članova, pred raspodelu. Nije bila svakodnevna komunikacija, bila je u smislu koliko je bilo potrebno u tim okolnostima."

„Čak su i udruženja bila uključena u rad Call-centra. Tako da su sva ta neka udruženja koja postoje u opštini, uzela aktivno učešće u radu Call-centra. Sami su se prijavili. Bili su događaji u prošlosti kad je, takođe, veliki, veliki broj i volontera i tih udruženja bio uključen u pomoć. Maltene ta udruženja koja su bila, i tad i sad, su aktivno uključena."

„Nema više udruženja. Nama su mesne zajednice kao mini-štabovi. Malo je ovo mesto. Predsednik mesne zajednice zna svakog u mestu u glavu. Zna svaku kuću."

„Problem male opštine...Mi imamo udruženja žena, Romsko udruženje, i samo jednu NVO koja da li radi, da li ne radi. Nemamo razvijen taj civilni sektor. Nisu baš bili angažovani tokom korone."

„U opštini su prepoznata sredstva za udruženja: ratnih invalida, paraplegičara... Saradnja sa OCD tokom korone se svela na to da udruženja sugerišu šta treba da uradimo."

„Nije bilo aktivnih udruženja." „Nisu učestvovala udruženja."

ŠVS sprovode aktivnosti u tri faze. Tokom:

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

- preventivne faze razmatra se spremnost za organizovani odgovor na rizike i pretnje, dostignut stepen razvoja i izgradnje kapaciteta sistema smanjenja rizika i upravljanja vanrednim situacijama. Sastaje se na redovnim sednicama (najmanje dva puta godišnje).
- operativne faze, odnosno koordinacije i rukovođenja
 - Tokom katastrofe sprovodi direktnu koordinaciju i rukovođenje subjektima i snagama sistema smanjenja rizika i upravljanja vanrednim situacijama u pogođenom području radi zaštite i spasavanja života i zdravlja ljudi, životinja, materijalnih i kulturnih dobara, životne sredine, infrastrukture i drugih zaštićenih vrednosti. Sastaje se na vanrednim sednicama, po potrebi.
 - Po ukidanju vanredne situacije, analizira situaciju na pogođenoj teritoriji, u pogledu broja i stanja ugroženog i nastradalog stanovništva, domaćinstava, infrastrukture, analiza rada učesnika itd. Analiza situacije dostavlja se ŠVS neposredno višeg nivoa.
- faze oporavka zajednice – procenjuje potrebu za preduzimanjem mera oporavka, organizacije i sprovođenja obnove, rekonstrukcije i rehabilitacije, smanjenja rizika od budućih katastrofa. Po sprovedenim merama oporavka, izrađuje izveštaj o stanju pogođenih šticećenih vrednosti sa predlogom mera za smanjenje rizika od budućih katastrofa. Izveštaj se dostavlja ŠVS neposredno višeg nivoa.

Dokumenta ŠVS su poslovnik o radu, godišnji plan rada, godišnji izveštaj o radu, izveštaji, analize, informacije, naredbe, zaključci, preporuke. U izvršavanju poslova i zadataka iz svoje nadležnosti, ŠVS donosi naredbe, zaključke i preporuke.

- Procena rizika od katastrofa identifikuje vrstu, karakter i poreklo određenih rizika za pojavu katastrofa, stepen ugroženosti, faktore koji ih prouzrokuju ili povećavaju stepen moguće opasnosti, posledice koje mogu nastati po život i zdravlje ljudi, životnu sredinu, materijalna i kulturna dobra, javne usluge i ekonomske aktivnosti, kao i druge pretpostavke od značaja za obavljanje zajedničkih životnih, ekonomskih i društvenih aktivnosti. Procene rizika od katastrofa izrađuju i usvajaju Republika, AP, JLS, subjekti od posebnog značaja za zaštitu i spasavanje (osim saveza, klubova i udruženja), preduzeća, zdravstvene ustanove (osim apoteka), obrazovne ustanove, kao i ustanove socijalne zaštite za objekte u kojima borave korisnici.
- Plan za smanjenje rizika od katastrofa sačinjavaju i usvajaju Republika, AP i JLS. Planovi za smanjenje rizika od katastrofa izrađeni su na osnovu Predloga za smanjenje procenjenih rizika u odgovarajućoj proceni rizika od katastrofa.
- Plan zaštite i spašavanja AP i JLS donosi nadležni organi AP, odnosno JLS, po pribavljenoj saglasnosti MUP, a na predlog nadležnog ŠVS. Plan zaštite i spasavanja Republike Srbije izrađuje MUP u saradnji sa drugim ministarstvima, posebnim organizacijama i drugim pravnim licima, a usvaja ga Vlada. Pored državnih organa, Plan zaštite i spasavanja obavezan je i za sve subjekte koji su dužni da pripreme Procenu rizika od katastrofa.

Procena je deo obaveznih dokumenata Procena rizika od katastrofa i Plana zaštite i spasavanja u vanrednim situacijama koji bi trebalo redovno da se formulišu za svaki okrug/ opštinu / grad (gradsku opštinu) / tim na godišnjem nivou. U njima treba da je definisan način korišćenja nalaza procene situacije, verifikacija i ažuriranje koja uzimaju u obzir moguće buduće vanredne događaje ili okolnosti, kao i način blagovremenog i potpunog informisanja

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje “Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe”, koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

javnosti o rizicima od katastrofa, relevantnim podacima i merama za zaštitu od njihovih posledica, kao i o drugim merama koje se preduzimaju radi upravljanja rizikom od katastrofa. Plan treba da definiše opis poslova i potrebu za obukama svih snaga i subjekata u sprovođenju odgovora i procene vanredne situacije, prema kurikulumu, a koordinisano od strane Republičkog štaba za vanredne situacije. Plan treba da definiše bezbedan pristup potrebnim organizacionim, administrativnim, transportnim i komunikacionim logističkim sredstvima svih učesnika prema nivoima delovanja tokom vanredne situacije i procene. Svako planiranje potreba i akcija pre, tokom i nakon vanrednih situacija treba da bude u skladu sa Nacionalnom strategijom za vanredne situacije i treba da se dokumentuje na način koji omogućava primenu naučenih lekcija.

Primenjene mere i aktivnosti na terenu tokom pandemije COVID-19 su ključne nemedicinske javnozdravstvene intervencije, međusobno dopunjujuće strategije koje se fokusiraju na suzbijanje izbijanja zaraze kroz minimiziranje rizika od prenosa sa zaraženih na neinficirane pojedince (strategija suzbijanja: rano otkrivanje slučajeva, izolacija, praćenje kontakata) i usmeravanje na usporavanje izbijanje bolesti i umanjeње uticaja na sistem socijalne i zdravstvene zaštite (strategija ublažavanja: socijalno distanciranje, potpuno zatvaranje, lična i higijena okoline).

Prema Monitoring izveštaju Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji¹⁶, JLS su se našle pred izazovom da organizuju rad lokalnih organa i institucija „u cilju efikasnog sprovođenja velikog broja propisa i mera koje je propisala Vlada Republike Srbije i druge republičke institucije“. Kao značajan izazov, većina ispitivanih JLS je navela stavljanje propisanih mera u lokalni kontekst i njihovu primenu u gradskim sredinama ili u ruralnim područjima, posebno u složenim okolnostima zabrane kretanja i „pod pretnjom širenja virusa među rukovodiocima, zaposlenima i volonterima“. JLS su uspele da mobilišu privatni sektor, građane i veliki broj volontera koji su dostavljali pomoć u hrani, lekovima i ostalim potrebštinama rizičnim kategorijama stanovništva i licima starijim od 65 godina za koje je postojala mera zabrane kretanja. Navodi se da „postoji potreba za izradu jasnih procedura za postupanje organa JLS u situacijama borbe protiv pandemije“. Zaključak ovog sveobuhvatnog istraživanja je da je neophodno „utvrditi koje mere su dale najbolje rezultate“, kao i „identifikovati javne politike, mere i aktivnosti, upravljačke mehanizme, horizontalne i vertikalne komunikacijske linije, ali i lokalna partnerstva između različitih institucija i organizacija.

Procena – kvantitativni deo istraživanja

Stopa odgovora na poslati upitnik je bila 87%, odnosno od 15 kontaktiranih, iz dve (2) JLS, do pisanja izveštaja, nisu dostavljeni popunjeni upitnici. Upitnici su, uz podsetnik, 3 puta prosleđivani na kontakt imejlove opština. Prilikom logičke kontrole i kontrole kvaliteta podataka iz upitnika, iz analize nije bilo isključeno još 5 nedosledno popunjenih upitnika, s obzirom da je manje od polovine JLS (6 od 13) ispravno popunilo osnovne podatke, odnosno

¹⁶ Institut za teritorijalni ekonomski razvoj (InTER). Monitoring izveštaj za period vanrednog stanja #6: Delovanje jedinica lokalne samouprave tokom vanrednog stanja izazvanog pandemijom COVID-19. Nacionalni konvent o Evropskoj uniji. 2020

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

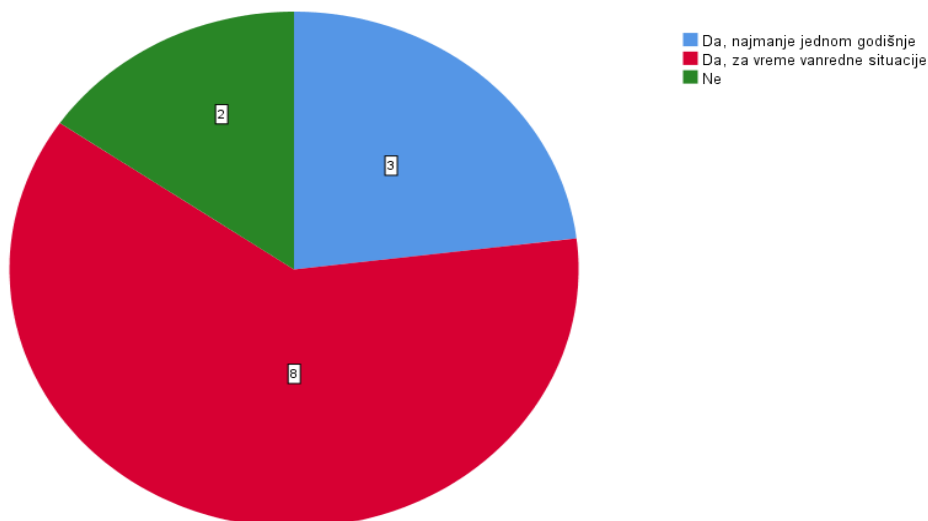
nisu uneli podatke o polu i uzrastu osobe koja je popunjavala upitnik. S obzirom da ova polja nisu ključni kriterijumi za obradu i analizu podataka i za samu procenu, nisu uzeta kao osnov za isključivanje. Na taj način, veličina uzorka za kvantitativni deo istraživanja je bila 13 JLS koje su odgovorile, odnosno popunile upitnik poslat elektronskim putem.

Stopa odaziva i prisustva KII i FGD je 93%, odnosno od 15 kontaktiranih, jedna JLS se nije odazvala pozivu za učešće u KI. Intervjuisano je ukupno 34 osobe, 14 za KII i 20 u okviru FGD. Od tog broja, u okviru KII 12 ispitanika je zadovoljavalo kriterijume uključivanja u istraživanje. Ukupno 2 ispitanika koji su uzeli učešće u istraživanju nisu ispunjavali kriterijume, oba su na funkciji predsednika opštine manje od 12 meseci, odnosno nisu bili komandanti ŠVS u ispitivanom periodu. Na taj način, iz obrade je ukupno isključeno 2 snimka, te je veličina uzorka za kvalitativni deo istraživanja bila 32 osobe. Prilog 7 je Lista učesnika.

- Sve JLS su donele *Akt o organizaciji i funkcionisanju civilne zaštite (Akt)* za svoju teritoriju.
- Skoro sve JLS, osim jedne, smatraju da imaju *jasne linije odgovornosti* na svim nivoima među subjektima i snagama sistema za smanjenje rizika od katastrofa i upravljanja vanrednim situacijama (Sistem) i ostalih lokalnih partnera.
- U svim lokalnim ŠVS izjavljuju da imaju jasne procedure i alate za sprovođenje koordinacije i rukovođenja svih sektora na teritoriji JLS.
- U 11 od 13 JLS smatraju da imaju *strukture za upravljanje rizikom* koje poseduju relevantne administrativno-operativne i organizacione veštine i kapacitete za sprovođenje politike smanjenja rizika od katastrofa. 2 JLS smatraju da nemaju relevantne strukture za upravljanje rizikom.
- Godišnji izveštaj o radu ŠVS za 2020. godinu je usvojen u 10, dok je plan rada ŠVS za 2021. godinu usvojen u 12 opština.
- U 10 od 13 smatraju da za *upravljanje vanrednom situacijom* imaju relevantne strukture za sprovođenje koordinacije svih sektora i rukovođenje sistemom zaštite i spasavanja, odnosno organizovanje odgovora na katastrofe i brz oporavak na lokalnom nivou. U 3 JLS smatraju da uspostavljene strukture nisu relevantne za upravljanje vanrednom situacijom.
- U samo jednoj JLS je uspostavljen Situacioni centar. Oko polovina JLS (7) se izjasnila da lokalni ŠVS uključuje u rad predstavnike svih sektora. Prema tvrdnji ispitanika, lokalna udruženja i OCD su prepoznati u Aktu oko 2/3 opština (8) kao *partneri* organa JLS u kreiranju i realizaciji politike smanjenja rizika od katastrofa. Čak 5 JLS nije prepoznala lokalna udruženja i OCD u ovom osnovnom dokumentu.
- U samo 3 od 13 JLS, lokalni ŠVS organizuju redovno, jednom godišnje, zajedničke sastanke sa lokalnim subjektima, snagama i partnerima Sistema, uključujući udruženja i OCD. U osam JLS (8/13) predstavnici svih sektora se pozivaju na sastanke samo dok traje vanredna situacija, dok se u 2 JLS ne pozivaju na sastanke (grafikon broj 1).

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

Grafikon br. 1. Distribucija odgovora ispitanika o organizaciji zajedničkih sastanaka štabova za vanredne situacije sa lokalnim subjektima, snagama i partnerima

- U 2/3 ispitivanih JLS (8/13) izjavljuju da imaju uspostavljene mehanizme za uključivanje građana i lokalnih udruženja / OCD u razmatranje pitanja od značaja za smanjenje rizika od katastrofa, za upućivanje tih predloga nadležnim državnim, pokrajinskim i lokalnim organima i za dobijanje odgovora od njih. U 5 JLS smatraju da nemaju ovakvu vrstu mehanizama.
- U 10 od 13 opština ŠVS uključuje, koordinira i pruža stručnu pomoć i podršku lokalnim udruženjima i OCD pri izradi lokalne *Procene rizika od katastrofa*, u 2 JLS to ne rade, dok jedna JLS nema izrađenu ovu procenu.
- U 9 od 13 opština lokalni *Plan smanjenja rizika od katastrofa* nije izrađen, dok je u ostalih 4 ŠVS uključio, koordinirao i pružao stručnu pomoć i podršku lokalnim udruženjima i OCD pri izradi lokalnog plana.
- Po pitanju izrade lokalnog *Plana zaštite i spasavanja* u 9 od 13 opština ŠVS uključuje, koordinira i pruža stručnu pomoć i podršku lokalnim udruženjima i OCD, u 3 JLS to ne rade, dok u jednoj opštini nije izrađen dokument.
- U skoro svim JLS, 12 od 13, štab je uspostavio kanale komunikacije koje koristi da građanima pruža informacije o rizicima od katastrofa, merama i aktivnostima koje se preduzimaju radi njihovog smanjenja, o pretnjama i mogućim posledicama od katastrofa, kao i o svim neophodnim informacijama od značaja za zaštitu i spasavanje.
- Po pitanju procene različitih kapaciteta rukovodioca i članova ŠVS, ispitanici iz JLS smatraju:
 - da u 12 od 13 lokalnih štabova oni poseduju efikasne veštine komunikacije, uključujući one za pregovaranje, motivisanje i predstavljanje različitih sektora uključenih u odgovor u okviru Sistema, dok u jednoj JLS smatraju da nemaju te veštine;

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

- da u 11 od 13 imaju dobre veštine pisanja i dokumentovanja za različitu publiku, a 2 štaba smatraju da nemaju ove veštine;
 - da u svih 13 štabova oni efikasno koriste internet, društvene medije i mobilne tehnologije kako bi povećali uticaj svojih komunikacionih i koordinacionih aktivnosti.
- Da rukovodioci i članovi lokalnih štabova sarađuje sa zainteresovanim stranama u dizajniranju, primeni i proceni kampanja povezanih sa nacionalnim odgovorima i programima na katastrofe smatraju u malo više od polovine JLS (7/13), dok u 6 JLS smatraju da se to ne čini.
 - Skoro sve JLS smatraju da njihovi ŠVS rade u saradnji sa drugim ključnim partnerima, da preispituju donete procene i planove i da ih ažuriraju u skladu sa trenutnom najboljom domaćom i međunarodnom praksom (12/13). Jedna opština to ne smatra.
 - Malo više od polovine ispitanika iz JLS (7/13) smatra da rukovodioci i članovi u njihovom ŠVS vrše sveobuhvatno mapiranje partnera na lokalnom nivou kako bi se osigurali sprovođenje Nacionalne platforme za smanjenje rizika od katastrofa u potpunosti bez preklapanja ili praznina. U 6 JLS smatraju da nije u potpunosti osigurano sprovođenje ove platforme bez preklapanja ili praznina.

Digitalizacija

Stav EU je da, iako su kampanje za vakcinaciju širom Evrope donele značajan napredak u borbi protiv COVID-19, treba dodatno povećati stopu vakcinacije u celoj Uniji, kroz pojačavanje napora za prevazilaženje neodlučnosti u vezi s vakcinama, uključujući rešavanje dezinformacija, posebno na platformama društvenih medija.¹⁷ Otpornost EU na krize i horizontalna spremnost za njih moraju biti ojačani kako bi se osigurala bolja prevencija, spremnost i odgovor na buduće vanredne zdravstvene situacije u EU. Evropski savet podseća i na cilj EU da obezbedi digitalnu transformaciju Evrope.

Kad je reč o digitalizaciji, u jednoj opštini je naveden primer iz Grada Kruševca, gde je za rad u oblasti VS nabavljen „software“ kojim se vrši upravljanje i komandovanje celokupnim sistemom za vanderdne situacije na lokalnu. Smatraju da je njihov server dobar i da im ne treba bolji:

„Samo nam je treba tako neki software koji će nam omogućiti sam rad cele službe, jer je velika površina i nemoguće je stići na bilo koji kraj službe u realnom nekom vremenu. To je software koji obuhvata sve moguće vidove, da li je računar, telefon, iPhone... I preko toga, ko je na terenu, dostavlja direktno informaciju u nekom „sažvakanom“ obliku. I tako onaj ko upravlja sistemom ima sve informacije u sekundi, bukvalno. Može Live stream sa terena, kao i direktno komandovanje sa terena. Celokupni komunikaciono-komandni sistem je sadržan u tome.“

¹⁷ European Council meeting (21 and 22 October 2021) – Conclusions. EUCO 17/21, CO EUR 15 CONCL 5, Brussels, 22 October 2021 (OR. en)

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

U jednoj od ispitivanih JLS su izjavili da sada koriste samo telefon i arhivira podatke u papirnom formatu. Smatraju da im za izveštavanje, npr. za SVS, Kancelariju za upravljanje javnim ulaganjima, kao i kasnije za projekte, analize itd. trebaju kvalitetni podaci. Koje na ovaj način ne mogu da prikupe brzo:

„Imali smo problema sa slanjem izveštaja štabovima i MDULS, oprema nam je malo zastarela.“

U većini JLS tokom COVID-a su za koordinaciju i komunikaciju aktera u VS korišćeni telefoni, Viber, Instagram, Fejsbuk, sajt, imejl, veb stranice opština, javnih preduzeća, regionalni mediji, različiti portali. Najviše su se oslanjali na internet. Izrazili su bojazan da bi komplikovanost upotrebe nekog software-a bila prepreka da ga koriste, jer nekad imaju problem da ljude obuče da koriste informatičku opremu:

„Danas su društvene mreže toliko uznapredovale, napravimo grupu i tako smo najvećim delom i funkcionisali, tako da nam je dosta olakšalo.“

„Ne treba nam ništa dodatno, samo bi nam pravilo začepljenje. Policija koristi radio, vatrogasna jedinica, tu su i mediji.“

„Svi smo umreženi, imamo besplatne pozive. Bilo nam je dovoljno. I telefonski poziv i stigne na mejl. Ja tu ništa ne bih menjao.“

U jednoj od JLS su po preporuci štaba višeg ranga koristili aplikaciju za koju je bilo zaduženo lice u opštini da sve važne vesti i važne događaje izbacuje na tu aplikaciju:

„Po meni je veoma korisna, jer građani mogu da se informišu na vreme. A opet, aplikacija je ograničavajuća za ljude koji je nemaju. Tako da ima mana.“

Stanovništvo je za komunikaciju najviše pozivalo telefonski broj i opštinski/Call-centra, mesnih zajednica, udruženja i Crvenog krsta. A između ovih tela je postojala svakodnevna komunikacija:

„Imali smo telefon koji je 24 časa bio dostupan, imali smo dežurne osobe.“

„Na terenu se komuniciralo se preko predsednika mesne zajednice. CSR je imao svoje korisnike, pa smo od njih isto dobijali informacije sa terena. Crveni krst takođe.“

Jedna opština je kreirala sopstvenu aplikaciju (u momentu intervjuu u beta verziji). To je sajt opštine u android verziji sa vestima, povezana sa sajtom opštine.

Obuke i osposobljavanje za reagovanje na katastrofe

U istraživanju iz 2018. godine¹⁸ oko 5,6% ispitivanih građana izjavilo je da je obučeno za reagovanje u vanrednim situacijama, dok je samo jedna trećina (34,8%) građana izjavila da je zainteresovana za samu obuku. Veći procenat pohađanja obuke zabeležili su muškarci, zaposleni i oni sa prethodnim iskustvom u oblasti.

¹⁸ VM Cvetković. Obuka građana za reagovanje u vanrednim situacijama. Ecologica, 2017, 24, 87, 350-558

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

Ispitanici iz svih istraživanih JLS su se saglasili da su im potrebne sve navedene obuke. I to ne samo njima, već svima u lancu odgovornosti, svim građanima, posebno osetljivim grupama, u meri i obimu koji je neophodan za prepoznavanje rizika i same vanredne situacije, kao i adekvatno reagovanje:

„Treba im podrška za uspostavljanje i vertikalne i horizontalne podrške za koordinaciju i komunikaciju. Treba im pomoć za izradu procedura. GIZ da dođe i da sedi po 7 dana i da „napravi“ koje su nam osnovne potrebe. Sve nam treba, i ljudi i projekti i sredstva i edukacije.“

„Treba, naravno, ljude obučiti za civilnu zaštitu. Od toga kako da identifikuju rizik, kako da ga pijave, kako da reaguju, kako se saniraju posledice.“

„Svaka obuka je dobro došla. Nešto novo da naučite nije na odmet. Obuka iz civilne zaštite za stanovništvo. Mlađe generacije mnogo toga ne znaju. Skoro su bile poplave. Veliki broj građana je izašao da puni džakove. Ne bi bila loša obuka za volontersku mrežu.“

„Time se više bavi Sektor za vanredne situacije. Ključna stvar u vanrednim situacijama je operativnost javnih službi, javnih preduzeća, ŠVS, vatrogasaca. Kad krene panika, odmah dođu u Gradsku kuću.“

„GIZ-ovi partneri bi mogli da objasne razne procese.“

„Postoji zainteresovanost za obuke. Šta su glavni problemi ljudi koji su osetljivi u VS:

- Jačanje otpornosti da prvo **prepoznaju rizik**
- **Samopomoć**, preduzimanje radnji za izbegavanje napada panike
- **Timovi za psihosocijalnu podršku u okviru ŠVS – CK** radi mentalno zdravlje za starije, licencirani su za ovu obuku
- **Mapiranje pojedinaca i njihovih potreba** – obuka poverenika CZ, udruženja
- Bitno je da znaju ljudi da postoji organizovani sistem – kako sebe da zaštite, **gde su bezbedna i pristupačna mesta, koji su kanali komunikacije**
- **Prva pomoć**
- **Koja je potrebna oprema, zalihe**
- **Mehanizmi pružanja pomoći** – evakuacija, treba oformiti specijalizovane timove

Bitno je da obuku rade ljudi sa licencom“

„ŠVS u svakoj mesnoj zajednici ima ljude za CZ koji prolaze obuke svake godine. Predavanja i par pokaznih vežbi reagovanja u vanrednoj situaciji. Bili su iz Sektora i držali predavanja o požarima, pomoć vatrogascu pri gašenju požara. iz CK, DZ i hitne službe za prvu pomoć, CPR, previjanje rana, opekotina, preloma. Rađeno je ozbiljno. Dobili smo prilagođen čamac i kombi za invalidna lica.

„Treba javnost da bude više informisana. Planiramo krajem oktobra jednu pokaznu vežbu odbrane od poplava, postavljanje panela. Drugi scenario je tehnološki akcident velikih razamera. Uradili smo Elaborat za ove obuke. Radimo sa Sektorom za vanredne situacije.“

„Saradnja sa CZ, JKP „Sava“, DZ, hitna pomoć - o evakuaciji stanovništva. To je najteže, jer ljudi neće da napuštaju domaćinstva.“

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

Predložene obuke su na sledeće teme:

- Redovno identifikovanje, procena i praćenje rizika od katastrofa
- Ublažavanje štetnih posledica, planiranje sprečavanja i povećanje spremnosti za reagovanje i efikasan odgovor
- Kultura bezbednosti i otpornosti pojedinaca i zajednice na katastrofe
- Saradnja nadležnih institucija na svim nivoima vlasti i partnerstva sa privatnim i javnim preduzećima, drugim pravnim licima, preduzetnicima, OCD i svim zainteresovanim građanima
- Procedure razmene informacija i iskustava, efikasno pružanje i primanje operativne i humanitarne pomoći, početna obnova pogođenih područja
- Mere civilne zaštite - zaštita i spasavanje ljudi, materijalnih i kulturnih dobara

Informisanost javnost o smanjivanju rizika od katastrofa i ublažavanja njihovih posledica

U ispitivanim JLS smatraju da je **glavni izazov podići svest javnosti i o događajima, ali i o potrebama.**

„Unapređivanje? Ja opet kažem, po meni glavni problem jeste da se podigne svest i da ljudi razumeju sve te potrebe. Ja mislim da ljudi olako kod nas, mislim za našu opštinu, mislim da je tako u celoj Srbiji, shvataju pre svega sve te stvari koje su vezane za vanredne situacije. Od COVID-a, poplava, zemljotresa. Ako se jednom desi, opet to prođe, posle to više neće biti.“

„Informisanje stanovništva i samo uključivanje stanovništva bi moglo biti bolje. Mi imamo te kanale komunikacije kroz savete mesnih zajednica, ali bi oni morali da se unificiraju i da se oni malo, da kažem, utabaju bolje. Jer, to sad trenutno postoji, ali nije to taj nivo razmene informacija koji treba da bude.“

„Mislim da jeste. Što se tiče korone, sigurno je obaveštena. Što se tiče drugih usluga, mislim da javnost nije obaveštena. Malo smo mi zatvoreni. U principu, sve se radi ad hoc, tako da treba. Najviše nam treba za poplave. Sad smo uradili obaloutvrde, treba još dve. Sve je bilo represivno, više nego preventivno. Treba podići svest građana da ne bacaju smeće i ne zapušavaju kanale, odvođe. To treba na nivou cele Srbije. Nelegalna gradnja pored reka...“

U nekim JLS smatraju da korisnici dovoljno poznaju sistem pružanja usluga uopšte:

„Možda, veovatno. Naši su vrlo informisani o postojećim uslugama. Npr. znaju za pomoć u kući pre institucionalnog smeštaja u gerontoloki centar.“

„U Štabu imate sve relevantne predstavnike ustanova. Mere su se brzo širile u zajednici.“

„Sve odluke grada su javne, javnost je maksimalno obaveštena. Na portalima, na oglasnim tablama. Reklamni materijal je štampan. Dobra je saradnja i sa medijima. Izjave za medije su samo određena lica mogla davati.“

dok u drugim smatraju da svakako treba stalno informisati stanovništvo i osetljive grupe u vezi sa epidemijom COVID-19 i uvedenim merama, kao i o ostalim javnozdravstvenim i ostalim temama:

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

„Nije dovoljno informisana. To može da se reši pre svega nekim obukama za građanstvo. To treba da rade ljudi koji su kompetentni za to, neko iz Sektora za vanredne situacije.“

Najkonkretniji predlozi se odnose na povećanje obuhvata vakcinacijom i tu vide komunikaciju kao sredstvo za doseganje i promenu svesti pojedinaca o značaju vakcinacije:

„Pre svake obuke, koje su neophodne za celu Srbiju, jeste da se podigne svest o COVID-u i o značaju vakcinacije. Ja mislim da su ljudi, pre svega, nedovoljno upoznati oko značaja vakcinacije i oko kovida. I to je, po meni, glavni problem što je tako mali broj ljudi vakcinisanih.“

U pojedinim JLS smatraju da im za osnaživanje njihove uloge u informisanju i podizanju svesti o vanrednim situacijama kod javnosti treba najviše kadar:

„Trebamo čovek koji se bavi prirodnim katastrofama i vanrednim situacijama, da koordinira i komunicira i „druži“ sa svim nivoima i sektorima, jedinicama CZ. Fale nam procedure za razmenu informacija. Kanali komunikacije, osećamo da fali protok informacija, mislimo da možda nije sve došlo do ljudi, od institucija ka građanima.“

U okviru informisanja, posebno je istaknuta uloga opštine u pogledu doseganja i pomoći osetljivim grupama stanovništva, pa smatraju da unapređenja komunikacionih veština zaposlenih na ovim poslovima i slanje pravih poruka u etar mogu doprineti većem dosezanju pripadnika osetljivih grupacija:

„Mnogi ljudi, i ako im treba pomoć, oni su stisnuti, neće baš tako javno da se deklarišu. Evo, roditelji koji imaju decu sa smetnjama, postali su otvoreniji, jer su videli da kad se prijave i kad se detetu pruži ta neka adekvatna pomoć da to stvarno ima efekta. Kako ja to ocenjujem, ljude je prosto bilo sramota da izađu u javnost i da kažu da im dete... da mu nešto fali. U tom smislu fali i edukacija. Jer svaka pomoć je dobrodošla.“

Primeri dobre prakse

1. Kosjerić – SOSKos
2. Kosjerić - DVD, CSR, predsednici mesnih zajednica, Crvenog krsta
3. Lajkovac – saradnja svih OCD na lokalnu kroz Call-centar, Planinarsko-smučarsko društvo „Čira“, Rafting klub, Ekološki pokret „Castrum Brodare“, Čelije
4. Lajkovac - gerontodomaćice
5. Loznica – DVD, Zajednička služba u oblasti vanrednih situacija u slivu reke Drine
6. Loznica – selo Paskavac, baka spremila je tortu za volontere
7. Priboj - primeri pomoći iz dijaspore
8. Prijepolje - Crveni krst
9. Prijepolje - Udruženje Prijepoljaca u Pazaru, distribucija humanitarne pomoći iz Turske
10. Prijepolje - humanitarna pomoć iz dijaspore
11. Prijepolje - Udruženje Prijepoljaca u Beogradu
12. Ruma - opštinska ustanova „Solidarnost“
13. Ruma - Konjički centar za hipoterapiju dece sa posebnim potrebama
14. Ruma - Regionalni centar za obuku postupanja u vanrednim situacijama
15. Ruma - „Mala vatra“ romsko udruženje
16. Sremska Mitrovica – volonteri Kancelarije za mlade imaju dirljive priče

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

17. Sremska Mitrovica – saradnja sa Caritasom
18. Sremska Mitrovica - Super Čeda je smislio softver koji je bio u hali na punktu i u centru grada na displeju, izbacivao je broj vakcinisanih dnevno, svi su to pratili.
19. Sve JLS – saradnja sa CK na lokalnu
20. Užice – Koordinativna uloga lokalnog Crvenog krsta tokom vanrednih situacija
21. Užice – kratke priče volontera
22. Užice – korišćenje baze podataka udruženja na lokalnu Više JLS - Društvo za cerebralnu paralizu „Zora“ iz Ivanjice
23. Šid - Ekološko-humanitarni centar, Kulturno obrazovni centar KOC Šid
24. Šid - 15 udruženja žena

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

Zaključci

Prema rezultatima ovog istraživanja, možemo zaključiti da su identifikovane sledeće barijere u koordinaciji, komunikaciji i partnerstvima i pristupu outreach socijalnim uslugama koje svi ostali učesnici Sistema smanjenja rizika od katastrofa i upravljanje vanrednim situacijama sa teritorije 15 odabranih JLS u Srbiji treba da prevaziđu kako bi doprineli pozitivnim ishodima za osetljive grupe:

- Nepostojanje zajedničkog multisektorskog planiranja i programiranja i preciznih mehanizama međusektorskog reagovanja na lokalnu.
- Neredovno ažuriranje informacija o svim osetljivim grupama, ne sprovođenje mapiranja, savetovanja i upozoravanja o operativnim prioritetima i nedostacima u odgovoru na lokalnu.
- Neuključivanje svih lokalnih zainteresovanih strana u vezi sa pitanjima koja utiču na delotvornost pružanja odgovora na lokalnu, posebno u vezi sa finansiranjem, pristupom, logistikom, civilnom koordinacijom ili pokrivenošću/obuhvatom svih osetljivih grupa.
- Nepreduzimanje zajedničke analize i praćenja radi identifikovanja potreba, rizika, pretnji, ranjivosti i kapaciteta iz multisektorske perspektive, odnosno neuključivanje svih lokalnih zainteresovanih strana u izradu lokalne Procene rizika od katastrofa.
- Neuključivanje svih lokalnih zainteresovanih strana u definisanje zajedničkih prioriteta i strateških ciljeva pri nacrtu lokalnog Plana smanjenja rizika od katastrofa i lokalnog Plana zaštite i spasavanja.
- Nesprovođenje kontinuirane analize i praćenja nedostataka, informacija i povratnih informacija prikupljenih kroz kontinuirano angažovanje zajednice, a koje mogu da utiču na prilagođavanje i promenu odgovora na vanredne situacije za osetljive grupe.
- Neprepozavanje i nedostatak integrisanja svih potencijalno pogođenih osetljivih populacija u odgovor, uključujući korišćenje podataka razvrstanih po vulnerabilnosti.
- Nedostatak podrške angažovanju zajednice kako bi se osiguralo da stavovi svih pogođenih osetljivih osoba utiču na donošenje odluka u svim sektorima.
- Nepostojanje obuka za rano delovanje, spremnost i ran oporavak za sve sektore radi povećavanja otpornosti zajednice u kriznom ili postkriznom kontekstu.
- Nedostatak javnog zastupanja i zagovaranja za sve osetljive grupe u vanrednim situacijama.

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

Preporuke

Na osnovu rezultata ovog istraživanja, mogu se formulisati preporuke na više nivoa delovanja:

- Na nacionalnom nivou treba formulisati politike i strategije koje će omogućiti da se osmisle posebni programi outreach rada za osetljive grupe stanovništva.
- Na lokalnom nivou treba povezati sve aktere lokalne vlasti, nadležne u vanrednim situacijama - JLS, ustanove socijalne i zdravstvene zaštite, udruženja i NVO od značaja za zaštitu i spasavanje, udruženja i OCD koji deluju pružaju usluge u oblasti socijalne zaštite, aktiviste lokalnog Crvenog krsta, ostala udruženja, zavode za zapošljavanje, privatnike, medije i slično. Na taj način će biti omogućeno osobama iz osetljivih populacija da redovno i na regularan način iskažu svoje potrebe i da žive u boljim uslovima. Veoma je bitno prepoznati odgovornosti nosioca aktivnosti, načine saradnje i povezivanja aktera u radu sa osetljivim grupama stanovništva, kao i načine praćenja i procene primene i delotvornosti ovih mera.
- Veoma je bitno edukovati sve učesnike Sistema smanjenja rizika od katastrofa i upravljanje vanrednim situacijama u JLS, posebno aktiviste udruženja i OCD koja rade sa ovim populacijama, kao i same osetljive grupe. Odgovarajući štampani materijal, kao što su brošure, lifleti, poster, sa informacijama o značaju i prepoznavanju faktora rizika od katastrofa i načinima reagovanja u vanrednim situacijama, načinima identifikacije, praćenja i saniranja posledica, kao i kontaktima svih relevantnih učesnika, treba da bude distribuiran na predavanjima i na terenu. Tokom edukacija, treba senzibilisati učesnike Sistema, posebno aktiviste udruženja i OCD za aktivniji outreach pristup i savetovališni rad u prevenciji rizika i sprečavanju posledica varednih situacija među pripadnicima osetljivih grupa stanovništva.

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

Literatura

1. Zakon o smanjenju rizika od katastrofa i upravljanje vanrednim situacijama ("Službeni glasnik RS", broj 87/18)
2. Indeks društvenog razvoja gradova i opština u Republici Srbiji. Tim za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva Vlade Republike Srbije, jun 2020
3. Priručnik: Osetljive/ranjive kategorije stanovništva – pre, u toku i nakon vanredne situacije, SKGO
4. Posledice Kovid-19 na položaj osetljivih grupa i grupa u riziku - uzroci, ishodi i preporuke. Tim za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva. Beograd, 2020
5. Matković i Stranjaković (2020). Mapiranje usluga socijalne zaštite i materijalne podrške u nadležnosti jedinica lokalnih samouprava u Republici Srbiji. Tim za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva Vlade Republike Srbije
6. UN Disaster Assessment and Coordination (UNDAC) Field Handbook (7th Edition, 2018)
7. Recovery from COVID-19 pandemic demands new commitment to multilateralism – UN expert. <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=27691&LangID=E>
8. Needs assessment of older people HelpAge International
<https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/needs-assessment-older-people-gaza-october-2021>
9. Centar za socijalnu politiku (2020), Inovativne prakse u oblasti socijalne zaštite na lokalnom nivou u Republici Srbiji – odgovor na vanredno stanje usled pandemije Covid-19, Tim za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva Vlade Republike Srbije, Beograd
10. Uredba o sastavu, načinu i organizaciji rada štabova za vanredne situacije, ("Službeni glasnik RS", broj 27/2020)
11. European Council meeting (21 and 22 October 2021) – Conclusions. EUCO 17/21, CO EUR 15 CONCL 5, Brussels, 22 October 2021 (OR. en)
12. VM Cvetković. Obuka građana za reagovanje u vanrednim situacijama. Ecologica, 2017, 24, 87, 350-558

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

Prilozi

Prilog 1 Lista sekundarnih izvora podataka

1. Zakon o smanjenju rizika od katastrofa i upravljanje vanrednim situacijama ("Službeni glasnik RS", broj 87/18)
2. Indeks društvenog razvoja gradova i opština u Republici Srbiji. Tim za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva Vlade Republike Srbije, jun 2020
3. Priručnik: Osetljive/ranjive kategorije stanovništva – pre, u toku i nakon vanredne situacije, SKGO
4. Posledice Kovid-19 na položaj osetljivih grupa i grupa u riziku - uzroci, ishodi i preporuke. Tim za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva. Beograd, 2020
5. Matković i Stranjaković (2020). Mapiranje usluga socijalne zaštite i materijalne podrške u nadležnosti jedinica lokalnih samouprava u Republici Srbiji. Tim za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva Vlade Republike Srbije
6. UN Disaster Assessment and Coordination (UNDAC) Field Handbook (7th Edition, 2018)
7. Recovery from COVID-19 pandemic demands new commitment to multilateralism – UN expert. <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=27691&LangID=E>
8. Needs assessment of older people HelpAge International
<https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/needs-assessment-older-people-gaza-october-2021>
9. Centar za socijalnu politiku (2020), Inovativne prakse u oblasti socijalne zaštite na lokalnom nivou u Republici Srbiji – odgovor na vanredno stanje usled pandemije Covid-19, Tim za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva Vlade Republike Srbije, Beograd
10. Uredba o sastavu, načinu i organizaciji rada štabova za vanredne situacije, ("Službeni glasnik RS", broj 27/2020)
11. European Council meeting (21 and 22 October 2021) – Conclusions. EUCO 17/21, CO EUR 15 CONCL 5, Brussels, 22 October 2021 (OR. en)
12. VM Cvetković. Obuka građana za reagovanje u vanrednim situacijama. Ecologica, 2017, 24, 87, 350-558
13. Institut za teritorijalni ekonomski razvoj (InTER). Monitoring izveštaj za period vanrednog stanja #6: Delovanje jedinica lokalne samouprave tokom vanrednog stanja izazvanog pandemijom COVID-19. Nacionalni konvent o Evropskoj uniji. 2020

Propisi doneti u vezi sa pojavom zarazne bolesti COVID-19 izazvane virusom SARS-CoV-2:

1. Zakon o važenju uredbi koje je Vlada uz supotpis predsednika Republike donela za vreme vanrednog stanja i koje je Narodna skupština potvrdila ("Sl. glasnik RS", br. 65/20) - stupio na snagu 6. maja 2020. godine;

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

2. Zakon o potvrđivanju uredbi koje je Vlada uz supotpis predsednika Republike donela za vreme vanrednog stanja ("Sl. glasnik RS", br. 62/20) - stupio na snagu 29. aprila 2020. godine;
3. Uredba o merama za sprečavanje i suzbijanje zarazne bolesti COVID-19 ("Sl. glasnik RS", br. 66/20) - stupila na snagu 7. maja 2020. godine;
4. Uredba o izmeni opštih prihoda i primanja, rashoda i izdataka budžeta Republike Srbije za 2020. godinu radi otklanjanja štetnih posledica usled bolesti COVID-19 izazvane virusom SARS-CoV-2 ("Sl. glasnik RS", br. 60/20) - stupila na snagu 24. aprila 2020. godine;
5. Uredba o merama u drumskom saobraćaju za vreme vanrednog stanja nastalog usled bolesti COVID-19 izazvane virusom SARS-CoV-2 ("Sl. glasnik RS", br. 55/20) - stupila na snagu 14. aprila 2020. godine;
6. Uredba o uslovima i kriterijumima usklađenosti državne pomoći radi otklanjanja ozbiljnog poremećaja u privredi prouzrokovanog epidemijom zarazne bolesti COVID-19 ("Sl. glasnik RS", br. 54/20) - stupila na snagu 10. aprila 2020. godine;
7. Uredba o uslovima i kriterijumima usklađenosti državne pomoći radi otklanjanja štetnih posledica prouzrokovanih epidemijom zarazne bolesti COVID-19 ("Sl. glasnik RS", br. 54/20) - stupila na snagu 10. aprila 2020. godine;
8. Uredba o dopuni Uredbe o postupku za pribavljanje saglasnosti za novo zapošljavanje i dodatno radno angažovanje kod korisnika javnih sredstava ("Sl. glasnik RS", br. 50/20) - stupila na snagu 4. aprila 2020. godine;
9. Uredba o dodatku na osnovnu platu zaposlenih u zdravstvenim ustanovama i određenih zaposlenih koji obavljaju poslove u oblasti zdravlja, odnosno zaštite zdravlja stanovništva Republike Srbije, odnosno lečenja i sprečavanja širenja epidemije bolesti COVID-19 izazvane virusom SARS-CoV-2 ("Sl. glasnik RS", br. 48/20) - stupila na snagu 1. aprila 2020. godine;
10. Uredba o pomeranju rokova za podnošenje godišnjih finansijskih izveštaja korisnika budžetskih sredstava i korisnika sredstava organizacija za obavezno socijalno osiguranje za vreme vanrednog stanja nastalog usled bolesti COVID-19 izazvane virusom SARS-CoV-2 ("Sl. glasnik RS", br. 47/20) - stupila na snagu 28. marta 2020. godine;
11. Odluka o proglašenju bolesti COVID-19 izazvane virusom SARS-CoV-2 zaraznom bolešću ("Sl. glasnik RS", br. 23/20, 24/20, 27/20, 28/20, 30/20, 32/20, 35/20, 37/20, 38/20, 39/20, 43/20, 45/20, 48/20, 49/20, 59/20, 60/20, 66/20, 67/20, 72/20, 73/20, 75/20 i 76/20);
12. Odluka o ukidanju vanrednog stanja ("Sl. glasnik RS", br. 65/20) - stupila na snagu 6. maja 2020. godine;
13. Odluka o potvrđivanju Odluke o proglašenju vanrednog stanja ("Sl. glasnik RS", br. 62/20) - stupila na snagu 29. aprila 2020. godine;
14. Odluka o otvaranju privremenog objekta za smeštaj i lečenje lica obolelih od zarazne bolesti COVID-19 izazvane virusom SARS-CoV-2 - Srednja medicinska škola "Dva heroja" Novi Pazar ("Sl. glasnik RS", br. 57/20) - stupila na snagu 16. aprila 2020. godine;

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

15. Odluka o otvaranju privremenog objekta za smeštaj i lečenje lica obolelih od zarazne bolesti COVID-19 izazvane virusom SARS-CoV-2 - "Dom studenata Medicinskog fakulteta Niš" ("Sl. glasnik RS", br. 57/20) - stupila na snagu 16. aprila 2020. godine;
16. Odluka o otvaranju privremenog objekta za smeštaj i lečenje lica obolelih od zarazne bolesti COVID-19 izazvane virusom SARS-CoV-2 - "Beogradski sajam" ("Sl. glasnik RS", br. 50/20 i 54/20);
17. Odluka o obrazovanju Koordinacionog tela za sprovođenje Programa ekonomskih mera za smanjivanje negativnih efekata prouzrokovanih pandemijom zarazne bolesti COVID-19 i podršku privredi Republike Srbije ("Sl. glasnik RS", br. 52/20) - stupila na snagu 8. aprila 2020. godine;
18. Odluka o otvaranju privremenog objekta za smeštaj i lečenje lica obolelih od zarazne bolesti COVID-19 izazvane virusom SARS-CoV-2 - "Novosadski sajam" ("Sl. glasnik RS", br. 50/20) - stupila na snagu 3. aprila 2020. godine;
19. Odluka o otvaranju privremenog objekta za smeštaj i lečenje lica obolelih od zarazne bolesti COVID-19 izazvane virusom SARS-CoV-2 - "Hala Čair" ("Sl. glasnik RS", br. 50/20) - stupila na snagu 3. aprila 2020. godine;
20. Odluka o dopuni Kodeksa ponašanja državnih službenika ("Sl. glasnik RS", br. 32/20) - stupila na snagu 16. marta 2020. godine;
21. Naredba o zabrani okupljanja u Republici Srbiji na javnim mestima u zatvorenom i otvorenom prostoru ("Sl. glasnik RS", br. 66/20 i 76/20);
22. Naredba o prestanku važenja Naredbe o ograničenju kretanja na prilazima otvorenom prostoru i objektima prihvatnih centara za migrante i centara za azil ("Sl. glasnik RS", br. 74/20) - stupila na snagu 14. maja 2020. godine;
23. Naredba o zabrani poseta i ograničenju kretanja u objektima ustanova za smeštaj starih lica ("Sl. glasnik RS", br. 28/20 i 66/20);
24. Naredba o proglašenju epidemije zarazne bolesti COVID-19 ("Sl. glasnik RS", br. 37/20) - stupila na snagu 19. marta 2020. godine;
25. Naredba o organizovanju i sprovođenju mere karantina ("Sl. glasnik RS", br. 33/20) - stupila na snagu 18. marta 2020. godine;
26. Uputstvo o načinu i mestu sprovođenja pojačanog zdravstvenog nadzora u objektima za zdravstveno siguran smeštaj ("Sl. glasnik RS", br. 43/20) - stupilo na snagu 27. marta 2020. godine;
27. Zaključak (Vlade 05 broj 53-2926/2020, o uspostavljanju Informacionog sistema COVID-19) ("Sl. glasnik RS", br. 50/20 i 57/20);
28. Zaključak (Vlade 05 broj 53-3041/2020, o preporuci poslodavcima da zaposlenima, u uslovima vanrednog stanja, omoguće korišćenje "starih" godišnjih odmora) ("Sl. glasnik RS", br. 52/20);
29. Zaključak (Vlade 05 broj 53-3008/2020-2, o preporuci poslodavcima da zaposlenima, koji su usled rada oboleli ili su u samoizolaciji zbog kontakta sa zaraženima COVID-19, obezbede naknadu zarade u visini pune zarade) ("Sl. glasnik RS", br. 50/20);
30. Zaključak (o prestanku važenja Zaključka Vlade 05 broj 53-2928/2020 od 28. marta 2020. godine) ("Sl. glasnik RS", br. 50/20);

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

31. Zaključak Vlade 05 broj 53-2561/2020 (o obustavi rada sa strankama putem neposrednog kontakta) ("Sl. glasnik RS", br. 35/20 i 37/20);
32. Zaključak (Vlade, 05 broj 53-2551/2020) ("Sl. glasnik RS", br. 33/20);
33. Rešenje o prekidu svih izbornih radnji u sprovođenju izbora za narodne poslanike Narodne skupštine, raspisanih za 26. april 2020. godine ("Sl. glasnik RS", br. 32/20) - stupilo na snagu 16. marta 2020. godine;
34. Poseban kolektivni ugovor o dopuni Posebnog kolektivnog ugovora za socijalnu zaštitu u Republici Srbiji ("Sl. glasnik RS", br. 60/20) - stupio na snagu 24. aprila 2020. godine;
35. Aneks Posebnog kolektivnog ugovora za zdravstvene ustanove čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave ("Sl. glasnik RS", br. 58/20) - stupio na snagu 21. aprila 2020. godine;
36. Poseban kolektivni ugovor o dopunama Posebnog kolektivnog ugovora za državne organe ("Sl. glasnik RS", br. 55/20) - stupio na snagu 14. aprila 2020. godine;
37. Poseban kolektivni ugovor o dopunama Posebnog kolektivnog ugovora za zaposlene u jedinicama lokalne samouprave ("Sl. glasnik RS", br. 55/20) - stupio na snagu 14. aprila 2020. godine.
38. Propisi Narodne banke Srbije:
 - 38.1. Odluka o naknadama u platnom prometu kod uplata i prenosa novčanih sredstava radi prijema donacija u borbi protiv epidemije bolesti COVID-19 ("Sl. glasnik RS", br. 42/20) - stupila na snagu 25. marta 2020. godine;
 - 38.2. Odluka o privremenim merama za očuvanje stabilnosti finansijskog sistema ("Sl. glasnik RS", br. 33/20) - stupila na snagu 18. marta 2020. godine.

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje “Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe”, koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

Prilog 2 Obrazac informisanog pristanka za učešće u istraživanju

Delovodni broj: DUGA – GIZ/COVID19 – 00 / 21

Datum:

Mesto:

Predmet: Procena potreba za unapređenjem koordinacije i komunikacije i primeri dobre saradnje i prakse lokalnih štabova za vanredne situacije sa teritorije 15 odabranih opština u Srbiji tokom vanredne situacije u vezi sa pandemijom zarazne bolesti COVID-19

U okviru projekta nemačko-srpske razvojne saradnje “Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe”, koji sprovodi Nemačka organizacija za međunarodnu saradnju (GIZ) (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH), sprovodi se „Procena potreba za unapređenjem koordinacije i komunikacije i primera dobre saradnje i prakse lokalnih štabova za vanredne situacije (ŠVS) sa teritorije 15 odabranih opština u Srbiji tokom vanredne situacije u vezi sa pandemijom zarazne bolesti COVID-19“. Svrha istraživanja je istražiti, razumeti i identifikovati prakse koordinacije, komunikacije i saradnje primenjene od strane lokalnih štabova za vanredne situacije tokom trenutne pandemije COVID-19, a koje vode ka boljim ishodima u vanrednim situacijama za osetljive grupe stanovništva. Procena potreba se sprovodi kao kvalitativno i kvantitativno istraživanje. Istraživanje će biti sprovedeno od strane tima udruženja Asocijacija Duga iz Šapca.

Tokom kvalitativnog istraživanja, ispitanici učestvuju u individualnom dubinskom intervjuu i fokus grupama (FG), i odgovaraju na unapred sastavljen niz pitanja koja se tiču uloge jedinica lokalne samouprave (JLS) po pitanju lokalne horizontalne i vertikalne koordinacije i komunikacije i partnerstava između različitih institucija i organizacija uključenih u sprečavanju širenja COVID-19 u lokalnim zajednicama. Nalazi analize će biti korišćeni za buduće aktivnosti usmerene na smanjenje vrha pandemije, zaštitu svih građana, izbegavanje preopterećenja sistema zdravstvene zaštite, socijalne zaštite i ostalih, kao i poboljšanje zdravstvenih i razvojnih ishoda u opštinama i šire.

Učešće u anketi je dobrovoljno, anonimno i pruženi podaci će biti strogo poverljivi. Sve FG i svi intervjui biće snimljeni digitalnim diktafonom, a snimljeni podaci će se transkribovati. Produkti istraživanja pripadaju JLS i smatraju se osetljivim zbog nadležnosti i značaja događaja koja se ispituje. Nalazi istraživanja, uključujući identifikovane pozitivne prakse, biće saopšteni JLS I GIZ-u.

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

PRISTANAK ZA UČEŠĆE U ISTRAŽIVANJU

Ime učesnika istraživanja: _____

Potvrđujem da sam pročitao/-la i shvatio/-la obaveštenje za ispitanike za studiju „Procena potreba za unapređenjem koordinacije i komunikacije i primera dobre saradnje i prakse lokalnih štabova za vanredne situacije (ŠVS) sa teritorije 15 odabranih opština u Srbiji tokom vanredne situacije u vezi sa pandemijom zarazne bolesti COVID-19“. Imao/-la sam mogućnost da razmotrim sve informacije i postavim dodatna pitanja na koja sam dobio/-la odgovarajući odgovor. Dobrovoljno sam pristao/-la da se moji podaci unesu u odgovarajući registar uz mogućnost da povučem svoje podatke iz registra u svakom trenutku bez dodatnih obrazloženja, a da pri tom ne bude ugroženo svako moje lično i profesionalno pravo, kao ni druga prava. Ovim potpisom pristajem da se moji podaci deponuju u odgovarajući registar. Svestan/-na sam činjenice da ću možda biti kontaktiran/-a u vezi sa ovim istraživanjem. Međutim, prihvatam i činjenicu da skladištenje mojih podataka u registru ne podrazumeva automatsko uključivanje u buduća istraživanja. Razumem da će moji anonimni podaci biti korišćeni za ovo istraživanje, kao i da rezultati ovih istraživanja ne moraju biti od neposredne koristi za mene ili moju porodicu.

Svojim potpisom potvrđujem da dobrovoljno pristajem da budem učesnik/-ca istraživanja pod nazivom: „Procena potreba za unapređenjem koordinacije i komunikacije i primera dobre saradnje i prakse lokalnih štabova za vanredne situacije (ŠVS) sa teritorije 15 odabranih opština u Srbiji tokom vanredne situacije u vezi sa pandemijom zarazne bolesti COVID-19“.

Učesnik istraživanja

moderator

Za sve dodatne informacije, odgovorna osoba u Asocijaciji Duga je koordinator projekta, Aleksandar Prica, imejl: aleksandar.prica@asocijaciaduga.org.rs, telefon: +381 64 25 29 181.

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

Prilog 3 Upitnik

Šifra anketara ____

Redni broj upitnika ____

Datum ____ . ____ . 2021. godine

Lokacija _____

Ustanova _____

Pol M Ž

Uzrast ____ godina

Upitnik

**o praksama koordinacije, komunikacije, politika uključivanja, monitoringa i evaluacije jedinica lokalne
samouprave u okviru Sistema za smanjenje rizika od katastrofa i upravljanja vanrednim situacijama
Republike Srbije**

1.	Donet je Akt o organizaciji i funkcionisanju civilne zaštite (Akt) na teritoriji vaše jedinice lokalne samouprave (JLS)?	1. Da 2. Ne
2.	Da li u vašoj JLS postoje jasne linije odgovornosti na svim nivoima među subjektima i snagama sistema za smanjenje rizika od katastrofa i upravljanja vanrednim situacijama (Sistem) i ostalih lokalnih partnera?	1. Da 2. Ne
3.	Da li vaša JLS ima strukture relevantnih administrativno operativnih i organizacionih veština i kapaciteta za sprovođenje politike smanjenja rizika od katastrofa – upravljanje rizikom?	1. Da 2. Ne
4.	Da li vaša JLS ima relevantne strukture za sprovođenje koordinacije i rukovođenja subjektima i snagama sistema zaštite i spasavanja u cilju organizovanog odgovora na katastrofe i brzog oporavka na lokalnom nivou sa svim sektorima – upravljanje vanrednom situacijom?	1. Da 2. Ne
5.	Da li štab za vanredne situacije (ŠVS) u vašoj JLS ima jasne procedure i alate za sprovođenje koordinacije i rukovođenja sa svim sektorima na teritoriji JLS?	1. Da 2. Ne
6.	Da li je u vašoj JLS uspostavljen Situacioni centar?	1. Da 2. Ne
7.	Da li je u vašoj JLS usvojen godišnji plan rada ŠVS za 2021. godinu?	1. Da 2. Ne

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

8.	Da li je u vašoj JLS godišnji usvojen izveštaj o radu ŠVS za 2020. godinu?	1. Da 2. Ne
9.	Da li su lokalna udruženja / organizacije civilnog društva (OCD) prepoznate kao partneri organa JLS u kreiranju i realizaciji politike smanjenja rizika od katastrofa u Aktu?	1. Da 2. Ne
10.	Da li ŠVS u vašoj JLS čine predstavnici svih sektora, uključujući predstavnike udruženja/OCD?	1. Da 2. Ne
11.	Da li vaš ŠVS redovno organizuje zajedničke sastanke sa lokalnim subjektima, snagama i partnerima Sistema, uključujući udruženja i OCD?	1. Da, najmanje jednom godišnje 2. Da, na svake tri godine 3. Da, za vreme vanredne situacije 4. Ne
12.	Da li vaš ŠVS ima uspostavljene mehanizme za uključivanje građana i lokalnih udruženja / OCD u razmatranje pitanja od značaja za smanjenje rizika od katastrofa, upućuju o tome predloge nadležnim državnim, pokrajinskim i lokalnim organima i dobiju odgovor od njih?	1. Da 2. Ne
13.	Da li vaš ŠVS uključuje, koordinira i pruža stručnu pomoć i podršku lokalnim OCD pri izradi lokalne Procene rizika od katastrofa?	1. Da 2. Ne 3. Nije izrađen i donet dokument
14.	Da li vaš ŠVS uključuje, koordinira i pruža stručnu pomoć i podršku lokalnim OCD pri izradi lokalnog Plana smanjenja rizika od katastrofa?	1. Da 2. Ne 3. Nije izrađen i donet dokument
15.	Da li vaš ŠVS uključuje, koordinira i pruža stručnu pomoć i podršku lokalnim OCD pri izradi lokalnog Plana zaštite i spasavanja?	1. Da 2. Ne 3. Nije izrađen i donet dokument
16.	Da li vaš ŠVS ima uspostavljene kanale komunikacije i daje građanima informacije o rizicima od katastrofa, merama i aktivnostima koje se preduzimaju radi njihovog smanjenja, o pretnjama i mogućim posledicama od katastrofa, kao i o svim neophodnim informacijama od značaja za zaštitu i spasavanje?	1. Da 2. Ne
17.	Da li rukovodioci i članovi u vašem ŠVS poseduju efikasne veštine komunikacije, uključujući veštine pregovaranja, motivisanja	1. Da 2. Ne

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

	i predstavljanja različitih sektora uključenih u odgovor u okviru Sistema?	
18.	Da li rukovodioci i članovi u vašem ŠVS imaju dobre veštine pisanja i dokumentovanja za različitu publiku?	1. Da 2. Ne
19.	Da li rukovodioci i članovi u vašem ŠVS sarađuju sa zainteresovanim stranama u dizajniranju, primeni i proceni kampanja povezanih sa nacionalnim odgovorima i programima na katastrofe?	1. Da 2. Ne
20.	Da li rukovodioci i članovi u vašem ŠVS efikasno koriste internet, društvene medije i mobilne tehnologije kako bi povećali uticaj svojih komunikacionih i koordinacionih aktivnosti?	1. Da 2. Ne
21.	Da li rukovodioci i članovi u vašem ŠVS rade u saradnji sa drugim ključnim partnerima, preispituje donete procene i planove i ažuriraju ih u skladu sa trenutnom najboljom domaćom i međunarodnom praksom?	1. Da 2. Ne
22.	Da li rukovodioci i članovi u vašem ŠVS vrše sveobuhvatno mapiranje partnera na lokalnom nivou kako bi se osiguralo da se Nacionalna platforma za smanjenje rizika od katastrofa sprovodi u potpunosti bez preklapanja ili praznina?	1. Da 2. Ne

HVALA VAM NA IZDVOJENOM VREMENU ZA UČEŠĆU U ISTRAŽIVANJU!

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

Prilog 4 Vodič za dubinski intervju

Vodič

za individualni dubinski intervju sa gradonačelnikom / predsednikom opštine / predsednikom gradske opštine/ predstavnikom opštine

Cilj: Uloga jedinica lokalne samouprave po pitanju lokalne horizontalne i vertikalne koordinacije i komunikacije i partnerstava između različitih institucija i organizacija uključenih u sprečavanju širenja COVID-19 u lokalnim zajednicama: percepcija stejkholdera¹⁹ na teritoriji 15 odabranih opština u okviru projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi Nemačka organizacija za međunarodnu saradnju (GIZ) (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH)

Analiza ove perspektive omogućava nam da identifikujemo i bolje razumemo koja je uloga donosioca odluka na lokalnom nivou po pitanju koordinacije i komunikacije među partnerima u integrisanom i inkluzivnom sistemu smanjenja rizika od katastrofa i upravljanja vanrednim situacijama i u kojoj meri se opštine pridržavaju te uloge.

Sredstvo za prikupljanje podataka: Dubinski intervju

Broj ispitanika: 1 (ukupno 15)

Dužina trajanja: 1,5 sat

Dobar dan, moje ime je _____, i ja ću pomoću vodiča za razgovor obaviti sa Vama intervju. Dakle, moj zadatak je da vodim razgovor i računa o tome da pokrijemo sve važne teme koje ćemo danas pokrenuti. Cilj našeg današnjeg sastanka jeste da utvrdimo kakav stav imate Vi kao predsednik opštine, odnosno predstavnik jedinice lokalne samouprave prema pitanju koordinacije, komunikacije i partnerstava u smanjenju rizika od katastrofa i upravljanja vanrednim situacijama, faktora uticaja na iste u Srbiji danas. Vaši odgovori se ne vrednuju na nivou tačnih i pogrešnih odgovora. Volela bih da mi kažete sve što smatrate da je važno i u vezi sa temom našeg razgovora.

Hvala Vam što ste našli vremena da učestvujete u ovom razgovoru. Kao što ćete videti, pokrenućemo više različitih tema, a ja Vas molim da o svakoj od njih slobodno raspravljamo.

Poverljivost/anonimnost. Ovaj razgovor je potpuno anoniman i sve što nam kažete smatraćemo da je krajnje poverljivo. Nikada nećemo dovesti u vezu vaše stvarno ime i prezime, odnosno opštinu u kojoj radite, sa onim što ste ovde kazali. Ukoliko budemo navodili neko Vaše mišljenje uz njega ćemo navesti neko izmišljeno ime ili šifru ispitanika. Na taj način, niko neće biti u stanju da vaše stvarno ime dovede u vezu sa onim što ste ovde rekli. Vi ste izabrani da budete jedan od predstavnika opština, i veoma cenimo što ste

¹⁹ misli se na donosioca odluka na nivou jedinice lokalne samouprave

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

izdvojili vreme za učestvovanje u ovom istraživanju. Pored mene se nalazi ovaj mali diktafon, kakav koriste i novinari. Diktafon će mi pomoći da tačno zabeležim vaše reči. Na osnovu tog zvučnog zapisa niko, sem mene, neće biti u stanju da rekonstruiše ko od vas je šta tačno rekao. Diktafon koristimo samo zbog toga što nam je važna svaka Vaša reč i hoćemo da ih zabeležimo. Na taj način, ne moram da zapisujem ono što govorite i mogu da se usredsredim na tok same diskusije.

Vi ovde predstavljate sebe, ali i ljude koji se ne nalaze u ovoj prostoriji, druge osobe koje se bave pružanjem usluga na lokalnom nivou i koji se susreću sa pitanjima koordinacije, komunikacije i partnerstava u smanjenju rizika od katastrofa i upravljanja vanrednim situacijama. Na izvestan način Vi ovde reprezentujete i njih i pored Vašeg mišljenja o pojedinim temama o kojima ćemo razgovarati možete slobodno da iznosite i njihova mišljenja i stavove, ukoliko su vam poznati.

1) Za početak možete da se predstavite/ da nam kažete nešto o sebi...

- Gde živite, a gde radite?
- Koliko imate godina?
- Koliko se dugo već bavite ovim poslom?

- Da li možete da nam ukratko opišete koja je Vaša uloga u opštini?

- Šta mislite, da li opština u kojoj radite predstavlja okruženje / sredinu zdravu i bezbednu za život? Zašto tako mislite? Da li mislite da nešto posebno utiče ili je uticalo na trenutno stanje?
- A kako biste ocenili ekonomsku situaciju opštine u kojoj radite? Da li biste mogli da izdvojite jednu stvar kao najveći problem u opštini? Zašto? Na koji način mislite da taj problem može da se ukloni? Da li ste pokušali da preduzmete neke mere da tu slabost uklonite?
 - Ako jeste, na koji način? Da li je imalo efekta?
 - Ukoliko nije - zašto mislite da nije?

- Kako razumete značenje koordinacije, komunikacije i partnerstava u smanjenju rizika od katastrofa i upravljanja vanrednim situacijama? (Dati objašnjenje o upravljanju rizikom od katastrofa i upravljanju vanrednom situacijom iz Zakona²⁰ i Uredbe²¹, ukoliko osoba ne zna)

2) Možete li nam nešto reći o funkcionisanju i radu opštine po pitanju (osetljivih) grupa stanovništva kojima je potrebna pomoć, uključujući i pojavu rizika i vanredne situacije, odnosno...

²⁰ Zakon o smanjenju rizika od katastrofa i upravljanju vanrednim situacijama (Službeni glasnik RS 87/2018)

²¹ Uredba o sadržaju i načinu izrade plana smanjenja rizika od katastrofa (Službeni glasnik RS 21/2020)

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

- Koju ulogu ima opština kada je reč o osobama kojima je potrebna pomoć generalno (misli se na bilo koju vrstu pomoći) ili u oblasti javnog zdravlja, bezbednosti, prevencije, edukacije? Da li mislite da ta uloga vrši? Zašto i na koji način?
- Da li opština regularno identifikuje, registruje i procenjuje potrebe građana i definiše prioritete za pružanje pomoći?
- Da li opština uključuje (ugoržene) građane u osmišljavanje sadržaja i sprovođenje aktivnosti aktivnosti na smanjenju rizika od katastrofa, kao i u predlaganje, preduzimanje i izvršenje određenih mera, zadataka i aktivnosti u zaštiti i spasavanju? Da li im je omogućeno da izraze svoje potrebe u sredstvima pomoći?
- Da li opština blagovremeno i potpuno informiše javnost o rizicima od katastrofa, relevantnim podacima i merama za zaštitu od njihovih posledica, kao i o drugim merama koje se preduzimaju radi upravljanja rizikom od katastrofa?
- Da li možete da nam kažete u kojoj meri opština u kojoj Vi radite efikasno obavlja ovu svoju ulogu? Zašto tako mislite? Možete li mi dati primer, na koji način je (ne)obavlja?
- Kako biste procenili adekvatnost ispunjavanja ove uloge opštine u kojoj Vi radite u poređenju sa drugim? Zašto tako mislite?
- Da li opština u kojoj radite pruža neku vrstu pomoći osobama koje su spadaju u kategoriju osetljivih grupa²² (bilo da se radi o domaćinstvima, pojedincima i sl.?) ili su stigmatizovani po bilo kojoj osnovi?
 - o Da? Koje su to usluge? Na koji način?
 - o Ne? Da li je u pitanju nedostatak sredstava ili se sredstva alociraju na druge potrebe u lokalnoj zajednici?
 - o Koje sve grupe stanovništva prepoznajete kao osetljive? Da li znate veličinu i geografski položaj ovih grupa stanovništva?
- Na koje ste izazove nailazili tokom primene praksi ublažavanja i zadržavanja za osetljive grupe u lokalnoj zajednici tokom pandemije zarazne bolesti COVID-19? Da li su se izazovi javljali prilikom primene mera i aktivnosti sprečavanja i suzbijanja zarazne bolesti COVID-19²³:
 - o Ograničavanju kretanja? Obaveza održavanja međusobnog rastojanja i nošenja zaštitne maske?
 - o Pomoći licima starijim od 65 godina i rizičnim grupama stanovništva (hronični bolesnici)? Obezbeđivanju kontinuiranog snabdevanja životnim namirnicama i lekovima? Humanitarne pomoći? Nabavci sanitetske i zaštitne opreme? Sredstava za dezinfekciju?

²² Siromašnih, stari, deca, osobe sa invaliditetom, izbegla i raseljena lica, kao i druge ranjivih grupa stanovništva, rodna ravnopravnost

²³ Uredba o merama za sprečavanje i suzbijanje zarazne bolesti COVID-19 (Službeni glasnik RS br. 151/2020, 152/2020, 153/2020, 156/2020, 158/2020, 1/2021, 17/2021, 19/2021, 22/2021, 29/2021, 34/2021, 48/2021, 54/2021, 59/2021, 60/2021 i 64/2021)

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable groups", implemented by GIZ.**

- Zbrinjavanja / karantina povratika iz inostranstva bez boravišta / prebivališta?
- Transporta?
- Testiranja? Praćenja kontakata?
- Organizacije izolacije i lečenja lica obolelih od zarazne bolesti COVID-19? Kućnog nadzora, bolničkog lečenja?
- Organizacija vakcinacije?

3) Sistem smanjenja rizika od katastrofa i upravljanje vanrednim situacijama, kao politika od posebnog nacionalnog interesa i deo sistema nacionalne bezbednosti, realizuje se i preko jedinica lokalnih samouprava, da li možete da mi kažete....

Upravljanje rizikom²⁴ i upravljanje vanrednim situacijama²⁵

- Da li je opština u kojoj radite prepoznala ulogu organizacija civilnog društva (OCD) u lokalnim razvojnim planovima i programima koji sadrže procenu rizika i preventivne mere i aktivnosti koje se preduzimaju radi sprečavanja i smanjenja rizika od katastrofa, odnosno kroz mere i aktivnosti zaštite i spasavanja?
 - Ne? Zašto?
 - Da? Na koji način?
- U kojim fazama²⁶ rada štabova za vanredne situacije (ŠVS) su uključene OCD?
- Da li su Vam značajni podaci i informacije OCD u izradi lokalne Procene rizika od katastrofa, lokalnom Planu smanjivanja rizika od katastrofa i ublažavanja njihovih posledica? Podaci OCD o osetljivim grupama stanovništva?
- Da li postoje usklađene procedure i planovi delovanja svih institucija i subjekata koja se vrši uz međusektorsku saradnju i partnerstvo? Da li postoji potreba za unapređivanjem ovih procedura i planova?
- Kako svaka organizacija ima svoje nedostatke i prednosti, da li biste mogli da nam kažete koja je to najveća snaga ove opštine po pitanju smanjivanja rizika od katastrofa i ublažavanja njihovih posledica na ovoj opštini? Zašto tako mislite?
- A da li možete da izdvojite jednu kao najveću slabost opštine u kojoj radite po pitanju smanjivanja rizika od katastrofa i ublažavanja njihovih posledica na ovoj opštini? Zašto? Na koji način mislite da taj problem može da se reši? Da li ste pokušali da preduzmete neke mere da tu slabost uklonite? Na koji način? Da li je imalo efekta?
 - Ukoliko nije - zašto mislite da nije?

²⁴ - skup mera i aktivnosti koje se sprovode u cilju implementacije politike smanjenja rizika od katastrofa kao i administrativno operativnih i organizacionih veština i kapaciteta za njihovo sprovođenje

²⁵ - obuhvata koordinaciju i rukovođenje subjektima i snagama sistema zaštite i spasavanja u cilju organizovanog odgovora na katastrofe i brzog oporavka

²⁶ Preventivna, operativna, oporavka faza

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

- Kako procenjujete saradnju sa državnim institucijama tokom trajanja pandemije zarazne bolesti COVID-19? Da li smatrate da treba da se unapredi vertikalna i horizontalna saradnja organa i institucija u javnom sektoru?
 - o Ne – zašto mislite da ne?
 - o Da - Zašto? Na koji način?
- Kako procenjujete saradnju sa privatnim sektorom tokom trajanja pandemije zarazne bolesti COVID-19? Da li smatrate da treba da se unapredi ova saradnja?
 - o Ne – zašto mislite da ne?
 - o Da - Zašto? Na koji način?
- Kako procenjujete saradnju sa medijima tokom trajanja pandemije zarazne bolesti COVID-19? Da li smatrate da treba da se unapredi ova saradnja?
 - o Ne – zašto mislite da ne?
 - o Da - Zašto? Na koji način?
- Da li možete da nam navedete uspešne priče i primere dobre prakse saradnje sa OCD tokom pandemije COVID-19 koje su vodile boljim zdravstvenim i socijalnim ishodom?
- Da li smatrate da te primere treba dalje promovisati?
 - o Da - Koji je najbolji način promocije u vašoj zajednici i šire?
 - o Ne – zašto smatrate da ne treba? Da li će time biti ugroženo integrisano i inkluzivno sprovođenje mera i aktivnosti smanjivanja rizika od katastrofa i ublažavanja njihovih posledica na ovoj opštini?

4) Da li je opština u kojoj radite u poslednjih godinu dana održala obuke ili je na bilo koji drugi način informisala stanovnike opštine / udruženja / OCD o sledećim temama...

Da li ŠVS sa teritorije vaše opštine primenjuje i nadgleda intervencije za razvoj kapaciteta kako bi ojačao partnere, uključujući osetljive grupacije stanovništva? Da li postoji plan njihovog obučavanja / osposobljavanja za reagovanje na katastrofe?

- Precizno identifikovanje, redovnu procenu i praćenje rizika od katastrofa radi njihove kontrole
 - o Da – jednom / više puta... Na koji način ste informisali javnost, molim Vas recite nam nešto o tome (ko je održao radionice)... Da li mislite da je imalo efekta?
 - o Ne – Zašto? Da li planirate u budućnosti da kontinuirano preduzimate nešto slično?
- Ublažavanje štetnih posledica na osnovu što potpunijeg razumevanja rizika od njih, planiranja njihovog sprečavanja i povećanja spremnosti za reagovanje i efikasan odgovor
 - o Da – jednom / više puta... Na koji način ste informisali javnost, molim Vas recite nam nešto o tome (ko je održao radionice)... Da li mislite da je imalo efekta?
 - o Ne – Zašto? Da li planirate u budućnosti da kontinuirano preduzimate nešto slično?
- Izgradnja kulture bezbednosti i otpornosti pojedinaca i zajednice na katastrofe

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

- Da – jednom / više puta... Na koji način ste informisali javnost, molim Vas recite nam nešto o tome (ko je održao radionice)... Da li mislite da je imalo efekta?
- Ne – Zašto? Da li planirate u budućnosti da kontinuirano preduzimate nešto slično?
- Izgradnja / Unapređivanje međusobne saradnje svih nadležnih institucija na svim nivoima vlasti, kao i partnerstva sa privatnim i javnim preduzećima, drugim pravnim licima, preduzetnicima, OCD i svim zainteresovanim građanima koji mogu pružiti doprinos smanjenju rizika od katastrofa i ublažavanja njihovih posledica
 - Da – jednom / više puta... Na koji način ste informisali javnost, molim Vas recite nam nešto o tome (ko je održao radionice)... Da li mislite da je imalo efekta?
 - Ne – Zašto? Da li planirate u budućnosti da kontinuirano preduzimate nešto slično?
- Uspostavljanje preciznih procedura za razmenu informacija i iskustava od značaja za smanjenje rizika i za efikasno pružanje i primanje operativne i humanitarne pomoći radi otklanjanja posledica katastrofe i početne obnove pogođenih područja
 - Da – jednom / više puta... Na koji način ste informisali javnost, molim Vas recite nam nešto o tome (ko je održao radionice)... Da li mislite da je imalo efekta?
 - Ne – Zašto? Da li planirate u budućnosti da kontinuirano preduzimate nešto slično?
- Mere civilne zaštite u cilju zaštite i spasavanja ljudi, materijalnih i kulturnih dobara od opasnosti izazvanih katastrofama
 - Da – jednom / više puta... Na koji način ste informisali javnost, molim Vas recite nam nešto o tome (ko je održao radionice)... Da li mislite da je imalo efekta?
 - Ne – Zašto? Da li planirate u budućnosti da kontinuirano preduzimate nešto slično?

5) Pred sam kraj, imam još par pitanja za Vas...

- Da mislite da je javnost u Srbiji dovoljno informisana po pitanju smanjivanja rizika od katastrofa i ublažavanja njihovih posledica?
- Imajući u vidu različite vrste pomoći koje opština pruža, šta mislite kolika je njena uloga u informisanju i podizanju svesti o smanjivanju rizika od katastrofa i ublažavanja njihovih posledica i primeni mera prevencije? Zašto tako mislite?
- Šta mislite kolika je uloga opštine treba da bude u pogledu pomoći osetljivim grupama stanovništva i da li se to postiže u dosadašnjem toku COVID-19 pandemije? Od kojih faktora zavisi podrška i osnaživanje opštine po ovom pitanju?
- Hvala Vam što ste prihvatili da učestvujete, Vaši odgovori mnogo znače za naše istraživanje...
- Kako Vam se dopao ovaj razgovor?
- Šta mislite o ovoj temi?
- Da li Vam je nešto iz razgovora privuklo više pažnje?

HVALA PUNO NA RAZGOVORU!

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

Prilog 5 Vodič za diskusiju u fokus grupi

Instrument za vođenje grupnog intervju – rukovodioci i članovi štabova za vanredne situacije

I. Uvod (15 minuta)

Svrha: Međusobno upoznavanje i objašnjavanje svrhe grupnog intervju. Definisanje pravila ponašanja. Od svakog učesnika se traži da kaže nešto, kako bi se olakšala komunikacija tokom intervju.

Dobar dan, moje ime je _____. Cilj našeg današnjeg okupljanja jeste da utvrdimo kakav stav imaju rukovodioci i članovi štabova za vanredne situacije prema pružanju outreach usluga oseljivim grupama stanovništva i po pitanju koordinacije, komunikacije i partnerstava u smanjenju rizika od katastrofa i upravljanja vanrednim situacijama, faktora uticaja na iste, u Srbiji danas. Konkretno nas zanima vaše iskustvo stečeno tokom trajanja pandemije zarazne bolesti COVID-19. Želim da čujem vaša mišljenja, mišljenje svakog učesnika je podjednako važno, a vaši odgovori se ne vrednuju na nivou tačnih i pogrešnih odgovora. Volela bih da mi kažete sve što smatrate da je važno i u vezi sa temom našeg razgovora.

Hvala Vam što ste našli vremena da učestvujete u ovom razgovoru. Kao što ćete videti, pokrenućemo više različitih tema, a ja Vas molim da o svakoj od njih slobodno raspravljamo i pritom poštujemo i ona gledišta koja se razlikuju od naših.

U tom smislu kratko ću Vam predstaviti neka od osnovnih pravila koja ćemo poštovati tokom ove grupne diskusije:

Uvažavanje razlika. Sigurna sam da ćete ovde možda čuti mišljenja i stavove sa kojima se Vi ne slažete. To je sasvim u redu i očekivano, i nadam se da ćete se, ako nađete za shodno, suprotstaviti takvim mišljenjima ili stavovima na uljudan i primeren način. Isto tako, može se desiti da tokom razgovora promenite svoje dosadašnje stavove o nekoj temi zbog toga što ste čuli neki novi argument. Molim Vas da mi slobodno kažete, ukoliko se to desi.

Važno pravilo: uvek govori samo jedna osoba. Zbog toga što poštujemo svačije mišljenje i zbog toga što želimo da svi čuju ono što je neko rekao, osnovno pravilo ovog razgovora jeste da u svakom trenutku govori samo jedna osoba. Želimo da ovaj razgovor protekne u dobroj atmosferi uzajamnog poštovanja. Stoga je važno da uvažavate osobu koja govori i da sačekate da ona završi sa onim što je htela da nam kaže.

Poverljivost/anonimnost. Ovaj razgovor je potpuno anoniman i sve što nam kažete smatraćemo da je krajnje poverljivo. Nikada nećemo dovesti u vezu vaše stvarno ime i prezime sa onim što ste ovde kazali. Ukoliko budemo navodili neko Vaše mišljenje uz njega ćemo navesti neko izmišljeno ime ili izmišljeni nadimak ili šifru ispitanika. Na taj način, niko neće biti u stanju da vaše stvarno ime dovede u vezu sa onim što ste ovde rekli. Vi ste sasvim slučajno izabrani da postanete član ove grupe, i mi veoma cenimo što ste našli vremena da nam se pridružite. Pored mene se nalazi ovaj mali diktafon, kakav koriste i novinari. Diktafon će mi pomoći da tačno zabeležim vaše reči. Na osnovu tog zvučnog zapisa niko, sem mene, neće biti u stanju da rekonstruiše ko od vas je šta tačno rekao. Diktafon koristimo samo zbog toga što nam je važna svaka Vaša reč i hoćemo da ih zabeležimo. Na taj način, ne moram da zapisujem ono što govorite i mogu da se usredsredim na tok same diskusije. Kada se

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

predstavljate, svako od vas neka kaže: Učesnik broj 1, 2 ..., 4, prema brojevima na tablicama koje ste dobili, kako bismo znali mogli da pratimo tok misli jedne osobe, a ipak očuvali anonimnost.

- Vi ovde predstavljate sebe, ali i ljude koji se ne nalaze u ovoj prostoriji, druge osobe koje se bave pružanjem usluga i koje se susreću sa pitanjima outreach usluga osetljivim grupama naših građana. Na izvestan način Vi ovde reprezentujete i njih i pored Vašeg mišljenja o pojedinim temama o kojima ćemo razgovarati možete slobodno da iznosite i njihova mišljenja i stavove, ukoliko su vam poznati.
- Možete da govorite potpuno slobodno, nama je važno da Vas čujemo.
- Želim da se svi dobro osećaju – razumem da je ovo sasvim novo iskustvo za Vas ali se nadam da će vam biti zanimljivo.

Učesnici se predstavljaju. Krenimo redom oko stola. Recite nam nešto o sebi ukratko, samo radi upoznavanja, dakle, čime se bavite i u kojoj ustanovi radite, mada ćemo o tome razgovarati i u našem prvom bloku pitanja. Bilo šta što nam može pomoći da se bolje upoznamo da bismo što uspešnije obavili ovaj razgovor.

(MODERATOR BI TREBALO PRVI DA SE PREDSTAVI, KAŽE SVOJE IME I PAR OSNOVNIH PODATAKA O SEBI I O TOME GDE RADI, NA KRAJU BI TREBALO NA ISTI NAČIN DA SE PREDSTAVI I ASISTENT MODERATORA ČIJI JE ZADATAK DA SNIMA RAZGOVOR)

6) Za početak možete da se predstavite/ da nam kažete nešto o sebi...

- Gde živite, a gde radite?
- Koliko imate godina?
- Koliko se dugo već bavite ovim poslom?
- Da li možete da nam ukratko opišete Vašu ulogu u ŠVS jedinice lokalne samouprave (JLS)?
- Šta je po vama dobra definicija/ kako razumete značenje koordinacije, komunikacije i partnerstava u smanjenju rizika od katastrofa i upravljanja vanrednim situacijama? (Dati objašnjenje o upravljanju rizikom od katastrofa i upravljanju vanrednom situacijom iz Zakona²⁷ i Uredbe²⁸, ukoliko osobe ne znaju)

7) Uticaj okoline je nesporan na mnoge aspekte kao i na pojavu nedosezanja osetljivih grupa, međutim da li...

- Kada govorimo o fizičkom okruženju, da li smatrate da faktori, kao što je:
 - Život na mestima gde pružaoci usluga nisu lako ili fizički dostupni
 - Nedostatak pouzdanog prevoza (privatni ili javni) ili druge poteškoće u fizičkom pristupu pružaocima usluga
 - Geografska udaljenost

²⁷ Zakon o smanjenju rizika od katastrofa i upravljanju vanrednim situacijama (Službeni glasnik RS 87/2018)

²⁸ Uredba o sadržaju i načinu izrade plana smanjenja rizika od katastrofa (Službeni glasnik RS 21/2020)

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

- Smanjena dostupnost i pristupačnost uslugama zdravstvene i socijalne zaštite
- ima veliki uticaj na fizičku isključenost osetljivih grupa tokom prvog talasa pandemije COVID-19? Ukoliko da, na koji način? Ukoliko ne, zašto tako mislite?
- Da li se u vašoj opštini postoje osetljive grupe na koje se odnosi ova tvrdnja?
 - Ukoliko da, koje su to grupe? Kako se prikupljaju podaci o osobama iz osetljivih grupa stanovništva na teritoriji ove opštine? Da li se redovno ažuriraju? Da li postoje procedure za procenu potrebe za terenskim uslugama u vanrednim situacijama? Da li postoje procedure za prijavljivanje od strane samih korisnika ili ostalih pružalaca outreach usluga?
 - Ukoliko ne, da li postoji uspostavljeni sistem i procedure za prikupljanje podataka o osetljivim grupama stanovništva na nivou JLS?
 - Da li postoje procedure za planiranje resursa (kadar, oprema, transport, komunikacije, finansije) za praćenje situacije na terenu i planiranje usluga za osetljive grupe?
 - Ukoliko da, koje su to procedure?
 - Ukoliko ne, da li ste razmatrali u ŠVS uvođenje ovakvih procedura nakon prvog talasa COVID-19? Ukoliko da, na koji način to planirate da sprovedete?
 - Sve u svemu, kako biste ocenili, na skali od 1 do 5, (gde 1 predstavlja potpuno neslaganje, a 5-potpuno slaganje) u kojoj meri fizička okolina predstavlja prediktor za nedosezanje osetljivih grupa tokom vanrednih stanja? Zašto tako mislite?

8) Hajde da porazgovaramo o položaju određenih društvenih grupacija i o njihovoj eventualnoj povezanosti sa nedosezanjem uslugama tokom vanrednog stanja...

- Da li iz Vašeg iskustva kao predstavnika ŠVS, možete izvesti neki zaključak po pitanju toga da su osobe sa manje finansijskih mogućnosti, odnosno koje spadaju u kategoriju siromašnih bile podložnije nedosezanju potrebnim uslugama tokom COVID-19 pandemije?
 - Ukoliko da, zašto tako mislite (i na koji način)?
 - Ukoliko ne, zašto tako mislite?
- Siromaštvo je tesno povezano sa socijalnom isključenošću... Da li vi mislite da život u stigmatizovanim susedstvima (npr. kulturne i / ili jezičke prepreke u pristupu uslugama, povećano nasilje prema pripadnicima osetljivih grupa, nedovoljan pristup uslugama u zajednici – a pre svega zdravstvenim i socijalnim) i nemogućnost dobijanja socijalne podrške (npr. nedostatak socijalnih kontakata - porodičnih i sekundarnih, nedostatak zdravstvenog i penzijskog osiguranja i sl.) mogu biti faktori koji povećavaju šansu za pojavu isključivanja iz sistema?
 - Ukoliko da, zašto tako mislite (i na koji način)?
 - Ukoliko ne, zašto tako mislite?

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable groups", implemented by GIZ.**

- Da li psihički i fizički naporni i intenzivni poslovi (koji traju više od 8h) povećavaju šansu da pružaoci usluga ne žele da pružaju outreach usluge osetljivim grupama stanovništva?
 - o Ukoliko da, zašto tako mislite, odnosno da li i kako Vi to primećujete kroz Vašu praksu i praksu Vaših kolega?
 - o Ukoliko ne, zašto tako mislite? A šta mislite kada je reč o nedovoljno plaćenim outreach poslovima? Zašto?
- Sve u svemu, kako biste ocenili, na skali od 1 do 5, (gde 1 predstavlja potpuno neslaganje a 5-potpuno slaganje) u kojoj meri društveni položaj pojedinih osetljivih grupacija predstavlja prediktor za pojavu nepružanja usluga na terenu? Zašto?

9) ...a sada malo da porazgovaramo o samim outreach / terenskim uslugama ...

- Iako smo to već dotakli u delu koji se tiče položaja u društvu, sada da pitam da li smatrate da nedovoljno poznavanje sistema pružanja usluga uopšte od strane korisnika, pa i outreach-a, utiče na prepoznavanje potrebe za istim od strane rukovodstva? Ukoliko da/ne, zašto tako mislite (da - i na koji način)?
- Kakvo je Vaše dosadašnje iskustvo u smislu pokrivenosti uslugama na teritoriji koju pokriva vaša opština? Da li se u tom smislu korisnicima pružaju sve potrebne usluge? Ukoliko da/ne, zašto tako mislite?
- Da li smatrate da su troškovi pružanja outreach usluga visoki? Ukoliko da/ne, zašto tako mislite?
- Da li smatrate da postoji nedostatak kvalifikovanog kadra za pružanje outreach usluga osetljivim grupama? Ukoliko da/ne, zašto tako mislite?
- Da li smatrate da bi kontinuirano pružanje usluga, koje bi bilo obezbeđeno sprovođenjem outreach-a, dugoročno doprinelo boljim zdravstvenim, bezbednosnim i drugim ishodima kod osetljivih grupa na teritoriji vaše opštine? Ukoliko da/ne, zašto tako mislite?
- Sve u svemu, kako biste ocenili, na skali od 1 do 5, (gde 1 predstavlja potpuno neslaganje a 5-potpuno slaganje) u kojoj meri postojanje outreach usluga predstavljaju prediktor za pojavu boljih zdravstvenih, bezbednosnih i drugih ishoda? Zašto?

10) Možete li nam nešto reći o saradnji sa drugim ŠVS, volonterima i organizacijama civilnog društva (OCD), kao i višim administrativnim nivoima tokom COVID-19 pandemije, odnosno...

- Da li, po Vama, postoje efikasni kanali koordinacije, komunikacije i reagovanja među svim subjektima, snagama i partnerima koji su aktivni na terenu tokom pandemije COVID-19?
 - o Ukoliko da, možete li da ih opišete?
 - o Ukoliko ne, zašto tako mislite? Da li mislite da postoji adekvatno rešenje? Koje?
- Da li imate uspostavljene regularne kanale komunikacije sa susednim i ostalim ŠVS? Ukoliko da, kako i na koji način? Koliko redovno?

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**

- Da li imate uspostavljene regularne kanale komunikacije sa višim administrativnim nivoima? Ukoliko da, kako i na koji način? Koliko redovno? Da li smatrate da ovu oblast treba unaprediti? Na koji način? Ukoliko ne, sa kojim aspektima ste najzadovoljniji?
- Kroz koje aktivnosti ŠVS se ogleda saradnja sa volonterima i OCD tokom vanrednog stanja? Da li možete da nam kažete u kojoj meri je ta saradnja bila efikasno obavljena?
- Sve u svemu, kako biste ocenili, na skali od 1 do 5, (gde 1 predstavlja potpuno neslaganje, a 5-potpuno slaganje) u kojoj meri se dosadašnja saradnja sa volonterima i OCD tokom vanrednog stanja sa vašim ŠVS, ali i šire ako ste upoznati, pokazala kao delotvorna po smanjenje rizika od katastrofa i njenih posledica? Zašto tako mislite? Na koji način?
- Kako svaka organizacija ima svoje nedostatke i prednosti, da li biste mogli da izdvojite jednu stvar kao najveću slabost ŠVS u Srbiji, kada se radi o sistemu smanjenja rizika od katastrofa i upravljanju rizikom? Zašto? Na koji način mislite da taj problem može da se ukloni? Da li ste pokušali da preduzmete neke mere da tu slabost uklonite, kada se radi o Vašem ŠVS? Ako jeste, na koji način? Da li je imalo efekta? Ukoliko nije - zašto mislite da nije?
- A koja je to najveća snaga ovog sistema u Srbiji u predmetnog oblasti, po Vašem mišljenju? Zašto?

11) Pred sam kraj, imam još par pitanja za Vas...

- Da li biste mogli da izdvojite dobar primer koordinacije, komunikacije i saradnje sa OCD na teritoriji na kojoj je delovao vaš ŠVS?
- Da li ste čuli za još neke dobre primere iz drugih JLS? Ukoliko da, koji je to primer? Ukoliko ne, da li smatrate da treba da dobijate više informacija od dugih ŠVS?
- Da li postoje primeri iz sveta koje biste mogli da primenite? Koji? Zašto?

Hvala Vam što ste prihvatili da učestvujete, Vaši odgovori mnogo znače za naše istraživanje...

- Kako Vam se dopao ovaj razgovor?
- Šta mislite o ovoj temi?
- Da li Vam je nešto iz razgovora privuklo više pažnje?

HVALA PUNO NA RAZGOVORU!

Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable groups", implemented by GIZ.

Prilog 6 Indeks društvenog razvoja 15 odabranih opština u 2018. godini

Opština	Indeks društvenog razvoja 2018. godina
Arilje	Srednje pogodna u pogledu kvaliteta života - srednje razvijena opština. U periodu od 2011. do 2018. godine ukupni indeks zavisnosti stanovništva je porastao sa 47,97% na 52,12%, a indeks zavisnosti starih je porastao sa 25,48% na 30,32%. 53,65% ljudi starosti od 15 do 64 godine je imalo formalno zaposlenje. U periodu 2011-2018. godine stopa nezaposlenosti se smanjila sa 20,27% na 15,14%. Prosečna neto zarada je bila ispod proseka u RS. U pogledu zdravlja i zdravstvene zaštite - srednja opština. Očekivano trajanje života na rođenju bilo 76,31 godina. Broj lekara na 1.000 stanovnika se smanjio sa 1,4 u 2011. godini na 1,2 u 2018. godini. Udeo korisnika novčane socijalne pomoći u ukupnom broju stanovnika je bio 0,8% (prosek RS 3,5%). Rashodi za socijalno osiguranje i socijalnu zaštitu po stanovniku su porasli u periodu 2011-2018. godine, sa 622 dinara na 834 dinara. Prema ostalim pokazateljima kvaliteta života²⁹ - umereno pogodna opština
Kosjerić	Umereno pogodna u pogledu kvaliteta života - srednje razvijena opština. U periodu od 2011. do 2018. godine ukupni indeks zavisnosti stanovništva je porastao sa 53,72% na 59,17%, a indeks zavisnosti starih sa 33,34% na 39,48%. 42,18% ljudi starosti od 15 do 64 godine je imalo formalno zaposlenje. U periodu 2011-2018. godine stopa nezaposlenosti se smanjila sa 26,64% na 18,09%. Prosečna neto zarada je bila ispod proseka RS. U pogledu zdravlja i zdravstvene zaštite - srednja opština. Očekivano trajanje života na rođenju bilo 75,76 godina. Broj lekara na 1.000 stanovnika je iznosio 1,4. Udeo korisnika novčane socijalne pomoći u ukupnom broju stanovnika je 2018. godine bio 1,4%. Rashodi za socijalno osiguranje i socijalnu zaštitu po stanovniku su se smanjili u periodu 2011-2018. godine sa 1.298 dinara na 424 dinara. Prema ostalim pokazateljima kvaliteta života - srednje pogodna opština
Krupanj	Manje pogodna u pogledu kvaliteta života - slabije razvijena opština. U periodu od 2011. do 2018. godine ukupni indeks zavisnosti stanovništva je porastao sa 46,68% na 50,99%, a indeks zavisnosti starih sa 25,51% na 31,89%. 29,74% ljudi starosti od 15 do 64 godine je imalo formalno zaposlenje. U periodu 2011-2018. godine stopa nezaposlenosti se smanjila sa 56,06% na 36,67%. Prosečna neto zarada je bila ispod proseka RS. U pogledu zdravlja i zdravstvene zaštite - lošija opština. Očekivano trajanje života na rođenju bilo 76,31 godina. Broj lekara na 1.000 stanovnika se smanjio sa 1,4 u 2011. godini na 1,2. Udeo korisnika novčane socijalne pomoći u ukupnom broju stanovnika je bio 2,8% (prosek RS 3,5%). Rashodi za socijalno osiguranje i socijalnu zaštitu po stanovniku su porasli u periodu 2011-2018. godine sa 313 dinara na 1.343 dinara. Prema ostalim pokazateljima kvaliteta života - više pogodna opština

²⁹ stopa osuđenih punoletnih i maloletnih počinilaca krivičnih dela, nasilje u porodici, udeo dece žrtava nasilja u porodici, društvena participacija merena izlaznošću građana na izbore

Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable groups", implemented by GIZ.

Lajkovac	Pogodna u pogledu kvaliteta života - razvijenija opština. U periodu od 2011. do 2018. godine ukupni indeks zavisnosti stanovništva je porastao sa 49,3% na 51,75%, a indeks zavisnosti starih sa 27,48% na 30,25%. 36% ljudi starosti od 15 do 64 godine je imalo formalno zaposlenje. U periodu 2011-2018. godine stopa nezaposlenosti se neznatno povećala sa 20,36% na 20,71%. Prosečna neto zarada je bila iznad proseka RS. U pogledu zdravlja i zdravstvene zaštite - srednja opština. Očekivano trajanje života na rođenju bilo 77,03 godine. Broj lekara na 1.000 stanovnika je iznosio 1,3. Udeo korisnika novčane socijalne pomoći u ukupnom broju stanovnika je bio 3,5% (prosek RS 3,5%). Rashodi za socijalno osiguranje i socijalnu zaštitu po stanovniku su porasli u periodu 2011-2018. godine sa 773 dinara na 2.532 dinara. Prema ostalim pokazateljima kvaliteta života - pogodna opština
Loznica	Umereno pogodan grad u pogledu kvaliteta života – srednje razvijen grad i opština. U periodu od 2011. do 2018. godine ukupni indeks zavisnosti stanovništva je porastao sa 44,82% na 51,95%, a indeks zavisnosti starih sa 22,5% na 29,56%. 35,59% ljudi starosti od 15 do 64 godine je imalo formalno zaposlenje. U periodu 2011-2018. godine stopa nezaposlenosti se smanjila sa 42,21% na 34,07%. Prosečna neto zarada je bila ispod proseka RS. U pogledu zdravlja i zdravstvene zaštite – bolji grad i opština. Očekivano trajanje života na rođenju bilo 75,83 godine. Broj lekara na 1.000 stanovnika se povećao sa 2,5 u 2011. godini na 2,9 u 2018. godini. Udeo korisnika novčane socijalne pomoći u ukupnom broju stanovnika je bio 3,5% (prosek RS 3,5%). Rashodi za socijalno osiguranje i socijalnu zaštitu po stanovniku su porasli u periodu 2011-2018. godine sa 257 dinara na 1.638 dinara. Prema ostalim pokazateljima kvaliteta života - srednje pogodan grad i opština
Mionica	Manje pogodna u pogledu kvaliteta života – slabije razvijena opština. U periodu od 2011. do 2018. godine ukupni indeks zavisnosti stanovništva je porastao sa 57,25% na 60,6%, a indeks zavisnosti starih sa 34,16% na 39,08%. 37,36% ljudi starosti od 15 do 64 godine je imalo formalno zaposlenje. U periodu 2011-2018. godine stopa nezaposlenosti se smanjila sa 24,99% na 12,87%. Prosečna neto zarada je bila ispod proseka RS. U pogledu zdravlja i zdravstvene zaštite - lošija opština. Očekivano trajanje života na rođenju bilo 75,77 godine. Broj lekara na 1.000 stanovnika se povećao sa 0,9 u 2011. godini na 1,1 u 2018. godini. Udeo korisnika novčane socijalne pomoći u ukupnom broju stanovnika je bio 1,5% (prosek RS 3,5%). Rashodi za socijalno osiguranje i socijalnu zaštitu po stanovniku su se smanjili u periodu 2011-2018. godine sa 764 dinara na 328 dinara. Prema ostalim pokazateljima kvaliteta života - pogodna opština
Pećinci	Srednje pogodna u pogledu kvaliteta života – umereno razvijena opština. U periodu od 2011. do 2018. godine ukupni indeks zavisnosti stanovništva se povećao, sa 46,08% na 50,03%, a indeks zavisnosti starih sa 22,41% na 27,13%. 60,15% ljudi starosti od 15 do 64 godine je imalo formalno zaposlenje. U periodu 2011-2018. godine stopa nezaposlenosti se smanjila sa 25,51% na 8,83%. Prosečna neto zarada je bila ispod proseka RS. U pogledu zdravlja i zdravstvene zaštite - lošija opština. Očekivano trajanje života na rođenju bilo 73,87 godina. Broj lekara na 1.000 stanovnika je iznosio 1,4.

Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable groups", implemented by GIZ.

	Udeo korisnika novčane socijalne pomoći u ukupnom broju stanovnika je bio 3,5% (prosek RS 3,5%). Rashodi za socijalno osiguranje i socijalnu zaštitu po stanovniku su porasli u periodu 2011-2018. godine sa 861 na 1.478 dinara. Prema ostalim pokazateljima kvaliteta života – više pogodna opština
Plandište	Pogodna u pogledu kvaliteta života – razvijenija opština. U periodu od 2011. do 2018. godine ukupni indeks zavisnosti stanovništva se povećao sa 49,85% na 51,77%, a indeks zavisnosti starih je porastao sa 30,42% na 34,56%. 32,93% ljudi starosti od 15 do 64 godine je imalo formalno zaposlenje. U periodu 2011-2018. godine stopa nezaposlenosti se smanjila sa 38,84% na 32,95%. Prosečna neto zarada je bila ispod proseka RS. U pogledu zdravlja i zdravstvene zaštite - lošija opština. Očekivano trajanje života na rođenju bilo 74,74 godina. Broj lekara na 1.000 stanovnika je iznosio 1,2. Udeo korisnika novčane socijalne pomoći u ukupnom broju stanovnika je bio 10,6% (prosek RS 3,5%). Rashodi za socijalno osiguranje i socijalnu zaštitu po stanovniku su porasli u periodu 2011-2018. godine sa 659 dinara na 2.162 dinara. Prema ostalim pokazateljima kvaliteta života – više pogodna opština
Priboj	Srednje pogodna u pogledu kvaliteta života – umereno razvijena opština. U periodu od 2011. do 2018. godine ukupni indeks zavisnosti stanovništva se povećao sa 44,28% na 51,53%, a indeks zavisnosti starih sa 23,75% na 35,42%. 26,35% ljudi starosti od 15 do 64 godine je imalo formalno zaposlenje. U periodu 2011-2018. godine stopa nezaposlenosti se neznatno povećala sa 52,33% na 52,35%. Prosečna neto zarada je bila ispod proseka RS. U pogledu zdravlja i zdravstvene zaštite - bolja opština. Očekivano trajanje života na rođenju bilo 75,89 godina. Broj lekara na 1.000 stanovnika se povećao sa 2,3 u 2011. godini na 2,8 u 2018. godini. Udeo korisnika novčane socijalne pomoći u ukupnom broju stanovnika je bio 0,9% (prosek RS 3,5%). Rashodi za socijalno osiguranje i socijalnu zaštitu po stanovniku su porasli u periodu 2011-2018. godine sa 429 dinara na 1.261 dinara. Prema ostalim pokazateljima kvaliteta života – pogodna opština
Prijepolje	Manje pogodna u pogledu kvaliteta života – slabije razvijena opština. U periodu od 2011. do 2018. godine ukupni indeks zavisnosti stanovništva se povećao sa 46,78% na 53,25%, a indeks zavisnosti starih sa 21,69% na 28,99%. 32,82% ljudi starosti od 15 do 64 godine je imalo formalno zaposlenje. U periodu 2011-2018. godine stopa nezaposlenosti se smanjila sa 53,88% na 36,01%. Prosečna neto zarada je bila ispod proseka RS. U pogledu zdravlja i zdravstvene zaštite - srednja opština. Očekivano trajanje života na rođenju bilo 75,43 godina. Broj lekara na 1.000 stanovnika se povećao sa 2,3 u 2011. godini na 2,7 u 2018. godini. Udeo korisnika novčane socijalne pomoći u ukupnom broju stanovnika je bio 0,6% (prosek RS 3,5%). Rashodi za socijalno osiguranje i socijalnu zaštitu po stanovniku su porasli u periodu 2011-2018. godine sa 445 dinara na 1.080 dinara. Prema ostalim pokazateljima kvaliteta života – srednje pogodna opština
Ruma	Pogodna u pogledu kvaliteta života – razvijenija opština. U periodu od 2011. do 2018. godine ukupni indeks zavisnosti stanovništva se povećao sa 42,77% na 50,12%, a indeks zavisnosti starih sa 22,97% na 29,83%.

Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable groups", implemented by GIZ.

	43,88% ljudi starosti od 15 do 64 godine je imalo formalno zaposlenje. U periodu 2011-2018. godine stopa nezaposlenosti se smanjila sa 35,95% na 20,35%. Prosečna neto zarada je bila ispod proseka RS. U pogledu zdravlja i zdravstvene zaštite - lošija opština. Očekivano trajanje života na rođenju bilo 74,76 godina. Broj lekara na 1.000 stanovnika se smanjio sa 1,3 u 2011. godini na 1,2 u 2018. godini. Udeo korisnika novčane socijalne pomoći u ukupnom broju stanovnika je bio 5,8% (prosek RS 3,5%). Rashodi za socijalno osiguranje i socijalnu zaštitu po stanovniku su porasli u periodu 2011-2018. godine sa 2.042 dinara na 2.494 dinara. Prema ostalim pokazateljima kvaliteta života – više pogodna opština
Sjenica	Srednje pogodna u pogledu kvaliteta života – srednje razvijena opština. U periodu od 2011. do 2018. godine ukupni indeks zavisnosti stanovništva se smanjio sa 54,9% na 51,92%, a indeks zavisnosti starih je porastao sa 21,12% na 22,15%. 27,51% ljudi starosti od 15 do 64 godine je imalo formalno zaposlenje. U periodu 2011-2018. godine stopa nezaposlenosti se smanjila sa 57,9% na 51,65%. Prosečna neto zarada je bila ispod proseka RS. U pogledu zdravlja i zdravstvene zaštite - srednja opština. Očekivano trajanje života na rođenju bilo 75,81 godina. Broj lekara na 1.000 stanovnika se smanjio sa 1,7 u 2011. godini na 1,6 u 2018. godini. Udeo korisnika novčane socijalne pomoći u ukupnom broju stanovnika je bio 3,3% (prosek RS 3,5%). Rashodi za socijalno osiguranje i socijalnu zaštitu po stanovniku su porasli u periodu 2011-2018. godine sa 95 dinara na 2.258 dinara. Prema ostalim pokazateljima kvaliteta života – manje pogodna opština
Sremska Mitrovica	Pogodan grad u pogledu kvaliteta života – razvijeniji grad i opština. U periodu od 2011. do 2018. godine ukupni indeks zavisnosti stanovništva je porastao sa 45,19% na 50,05%, a indeks zavisnosti starih sa 23,75% na 29,41%. 40,14% ljudi starosti od 15 do 64 godine je imalo formalno zaposlenje. U periodu 2011-2018. godine stopa nezaposlenosti se smanjila sa 28,95% na 16%. Prosečna neto zarada je bila ispod proseka RS. U pogledu zdravlja i zdravstvene zaštite – bolji grad i opština. Očekivano trajanje života na rođenju bilo 74,8 godina. Broj lekara na 1.000 stanovnika se povećao sa 3,1 u 2011. godini na 3,4 u 2018. godini. Udeo korisnika novčane socijalne pomoći u ukupnom broju stanovnika je bio 4,4% (prosek RS 3,5%). Rashodi za socijalno osiguranje i socijalnu zaštitu po stanovniku su porasli u periodu 2011-2018. godine sa 180 dinara na 358 dinara. Prema ostalim pokazateljima kvaliteta života - pogodan grad i opština
Šid	Srednje pogodna u pogledu kvaliteta života – umeren razvijena opština. U periodu od 2011. do 2018. godine ukupni indeks zavisnosti stanovništva je porastao sa 44,56% na 48,53%, a indeks zavisnosti starih sa 24,23% na 28,68%. 35,84% ljudi starosti od 15 do 64 godine je imalo formalno zaposlenje. U periodu 2011-2018. godine stopa nezaposlenosti se smanjila sa 35,47% na 26,71%. Prosečna neto zarada je bila ispod proseka RS. U pogledu zdravlja i zdravstvene zaštite – manje pogodna opština. Očekivano trajanje života na rođenju bilo 73,32 godina. Broj lekara na 1.000 stanovnika se neznatno povećao sa 1,2 u 2011. godini na 1,3 u 2018. godini.

Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje “Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe”, koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable groups", implemented by GIZ.

	Udeo korisnika novčane socijalne pomoći u ukupnom broju stanovnika je bio 4,9% (prosek RS 3,5%). Rashodi za socijalno osiguranje i socijalnu zaštitu po stanovniku su porasli u periodu 2011-2018. godine sa 1.074 dinara na 3.242 dinara. Prema ostalim pokazateljima kvaliteta života – manje pogodna opština
Užice	Više pogodan grad u pogledu kvaliteta života – razvijeniji grad i opština. U periodu od 2011. do 2018. godine ukupni indeks zavisnosti stanovništva je porastao sa 43,69% na 52,54%, a indeks zavisnosti starih sa 23,57% na 31,62%. 48,57% ljudi starosti od 15 do 64 godine je imalo formalno zaposlenje. U periodu 2011-2018. godine stopa nezaposlenosti se smanjila sa 20,5% na 13,14%. Prosečna neto zarada je bila ispod proseka RS. U pogledu zdravlja i zdravstvene zaštite – bolji grad i opština. Očekivano trajanje života na rođenju bilo 76,78 godina. Broj lekara na 1.000 stanovnika se povećao sa 4,4 u 2011. godini na 4,8 u 2018. godini. Udeo korisnika novčane socijalne pomoći u ukupnom broju stanovnika je bio 0,3% (prosek RS 3,5%). Rashodi za socijalno osiguranje i socijalnu zaštitu po stanovniku su porasli u periodu 2011-2018. godine sa 426 dinara na 1.067 dinara. Prema ostalim pokazateljima kvaliteta života – srednje pogodan grad i opština

Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje "Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe", koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable groups", implemented by GIZ.

Prilog 7 Lista učesnika u istraživanju

R. br.	Opština	Datum	R. br.	Ime i prezime	Funkcija	Upitnik	KII	FGD
1.	Krupanj	31.8.2021.	1.	Milorad Simić	načelnik opštinske uprave	X	X	
2.	Mionica	31.8.2021.	2.	Milovan Lekić	zamenik predsednika opštine, zamenik komandanta ŠVS	X	X	
			3.	Iva Nikolić	saradnik u obrazovanju i programiranju opštine		X	
3.	Loznica	1.9.2021.	4.	Milorad Matić	zamenik načelnika Gradske uprave	X	X	
			5.	Rosa Savić	koordinator interresorne komisije za socijalne usluge		X	
			6.	Aleksandar Glišić	služba za vanredne situacije GU Loznica, koordinator i sekretar sliva reke Drine		X	
4.	Užice	2.9.2021.	7.	Slobodan Grbić	član Gradskog veća, gradski većnik za socijalnu zaštitu	X	X	X
			8.	Zoran Lazić	član Gradskog veća, gradski većnik za vanredne situacije		X	X
			9.	Zoran Militarov	načelnik gradske Uprave za inspeksijske poslove i komunalnu policiju		X	X
			10.	Radoje Stojić	Savetnikna poslovima vanrednih situacija, Uprava za inspeksijske poslove i komunalnu policiju			X
			11.	Ljubica Janković	saradnik u Sektoru za vanredne situacije, Uprava za inspeksijske poslove i komunalnu policiju			X
			12.	Dragomir Ćitić	sekretar CK Užice, član ŠVS zadužen za zbrinjavanje			X
			13.	Nebojša Saravan	koordinator za saradnju sa civilnim društvom, Grad Užice			X
5.	Šid	6.9.2021.	14.	Nebojša Ilić	pomoćnik predsednika opštine za socijalnu politiku, poverenik za izbegla lica i migracije, član ŠVS za socijalnu zaštitu	X	X	
6.	Kosjerić	7.9.2021.	15.	Žarko Đokić	predsednik opštine, komandant ŠVS	N/A	X	
			16.	Gordana Josipović	zamenik predsednika opštine, zamenik komandanta ŠVS		X	
			17.	Dejan Pavlović	član opštinskog veća za budžet, finansije i socijalna pitanja, u udruženju SOSKos		X	
			18.	Sandra Filipović	šef kabineta predsednika opštine		X	
7.	Lajkovac	7.9.2021.	19.	Andrija Živković	predsednik opštine	X	X	
8.	Sjenica	8.9.2021.	20.	Munib Mujagić	predsednik opštine	X	X	
9.	Priboj	8.9.2021.	21.	Vuk Luković	šef kabineta	X	X	
10.	Prijepolje	8.9.2021.	22.	Jela Posrkača	poslovi rukovodioca odeljenja za društvene delatnosti	X	X	
			23.	Nikola Sredojević	poslovi opštinske uprave za vanredne situacije i odbrane	X	X	
11.	Pećinci	9.9.2021.	24.	Biljana Jovičić	direktorka CSR, član ŠVS	X	X	X
			25.	Gordana Konjević	sekretar CK	X		X

Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje “Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe”, koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable groups", implemented by GIZ.

			26.	Željko Milićević	direktor JKP „Sava“ Pećinci, član ŠVS	X		X
			27.	Branislav Maksimović	referent za poslove VS opštinske uprave, koordinator ŠVS	X		X
12.	Sremska Mitrovica	10.9.2021.	28.	Svetlana Milovanović	gradonačelnica	X	X	X
			29.	Dražan Riđošić	načelnik gradske uprave za socijalnu zaštitu	X	X	X
			30.	Darko Ožvat	poslovi odbranbenih priprema, vanrednih situacija i zaštite zdravlja na radu	X	X	X
			31.	Branislav Vukmir	direktor CSR	X	X	
			32.	Miloš Madžić	komunalni inspektor			X
13.	Ruma	10.9.2021.	33.	Dušan Ljubišić	načelnik gradske uprave	X	X	
14.	Arilje	13.9.2021.	34.	Pedrag Maslar	predsednik opštine	N/A	X	
15.	Plandište		35.	N/A	N/A	X	N/A	

Sprevedeno od strane:

**Uz podršku projekta nemačko-srpske razvojne saradnje “Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe”, koji sprovodi GIZ
With the support of the project of German-Serbian development cooperation "Social protection services for vulnerable
groups", implemented by GIZ.**